Kaupunginhallitus 26.10.2026 § 204

Talousarvio 2027

Taloussuunnitelma 2028 - 2029

Pargas
Parainen

Sisällysluettelo

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS 4
KAUPUNGIN ORGANISOINTI 7
PARAISTEN KAUPUNGIN STRATEGIA 9
ASUNTO-OHJELMA 12
ILMASTO- JA YMPÄRISTÖOHJELMA 12
HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN 13
TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYSOINTI 14
NÄKYMÄT 15
RISKIENHALLINTA 24
TULOSLASKELMA 25
RAHOITUSLASKELMA 26
NETTOMÄÄRÄRAHAT YKSIKÖITTÄIN JA OSASTOITTAIN 27
KÄYTTÖTALOUS 28
Vaalit 28
Tilintarkastus 29
Konsernipalvelut 30
Elinkeinopalvelut 43
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut 51
Sivistys 61
Kaupunkikehitys 72
TASEYKSIKKÖ VESIHUOLTO 84
INVESTOINTIEN TALOUSARVIO 87
PARAISTEN KAUPUNGIN KONSERNI 89

Verotulot 44,7 miljoonaa euroa

Valtion-osuudet 8,5 miljoonaa euroa

Toiminta-tuotot 25,3 miljoonaa euroa

Henkilöstö-kulut 34,2 miljoonaa euroa

Ostopalvelut 20,2 miljoonaa euroa

Muut menot 20,8 miljoonaa euroa

Vuosikate 2,4 miljoonaa euroa

Lainakanta 4 130 euroa/asukas

Netto investoinnit 8,2 miljoonaa euroa

Asukasluku 14 701 (08/2026)

Tulovero 7,9 %

Työttömyysaste 6,3 % (08/2026)

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Parainen siirtyy vuoteen 2027 sekä luottavaisin että realistisin mielin. Meillä on selvä visio kasvusta, joka näkyy ja tuntuu, mutta tiedämme myös, että todellinen ja kestävä kasvu rakennetaan askel kerrallaan. Paraisille tulevaisuus ei tarkoita nopeita liikkeitä tai suuria lupauksia, vaan johdonmukaista kaupungin vetovoiman vahvistamista, uusien asuntojen luomista, elinkeinoelämän kehittämistä ja yhteistyön syventämistä koko Turun seudun kanssa.

Parainen on ainutlaatuinen kaupunki. Täällä kohtaavat kaupunki ja saaristo, yrittäjyys ja luonto, kasvavan kaupunkiseudun läheisyys ja elinympäristö, jollaisen harva muu kunta voi tarjota. Jotta koko Parainen keskustasta uloimmille saarille voisi kehittyä, meidän on jatkettava määrätietoista työtä luodaksemme edellytyksiä tulomuutolle, yritysten sijoittumiselle ja uusille investoinneille.

Ratkaiseva vuosi Paraisten tulevalle kehitykselle

Vuosi 2027 on monella tapaa välivuosi tämän päivän Paraisten ja huomisen mahdollisuuksien välillä. Uusi Paraistenväylä Turun suuntaan avataan loppuvuodesta. Se on kaupungin nykyhistorian suurin infrastruktuuripanostus ja se muuttaa kasvuedellytyksiämme vuosikymmeniksi eteenpäin.

Uusi tieyhteys ei ainoastaan nopeuta ja sujuvoita kulkemista. Se myös tuo Paraisen lähemmäksi Turkua sekä maantieteellisesti että henkisesti. Läheisyydestä alueen kasvukeskukseen tulee kaupungillemme yhä vahvempi kilpailuetu. Siksi meidän on jo nyt suunnittelulla mahdollistettava lisää asuntoja, houkuttelevia asuinympäristöjä ja uusia työpaikkoja, jotta voimme hyödyntää mahdollisuudet, jotka avautuvat Paraistenväylän valmistuessa.

Pieniä askelia kohti kasvua

Kasvu ei synny itsestään. Se edellyttää pitkäjänteistä työtä, yhteistyötä ja monia pieniä edistysaskelia.

Paraisten tavoitteena on lisätä asteittain vetovoimaansa ja pidemmän päälle kääntää väestönkehityksen suunta. Tässä onnistuminen edellyttää lisää asuntoja eri osiin kaupunkia. Tarvitsemme uusia omakotitaloja, rivitaloja ja kerrostaloja, jotta sekä nuorten perheiden, senioreiden että tulomuuttajien on mahdollista löytää koti Paraisilta.

Kaupungin strategisten kasvuhankkeiden kehittämistä jatketaan siksi täydellä teholla. Hankkeet Mereltä merelle, Sillalta sillalle, Satamasta satamaan, Saarelta saarelle ja Majakalta majakalle alkavat vähitellen tuottaa konkreettisia tuloksia, jotka vahvistavat koko kaupungin elinvoimaa.

Saariston on oltava osa kasvua

Paraisten tulevaisuutta ei rakenneta pelkästään keskustassa tai pääteiden varsilla. Koko kaupungin vahvuus perustuu myös saariston kehittämiseen.

Vuonna 2027 jatketaan työtä Saarelta saarelle -hankkeessa. Tavoitteena on tuoda esiin saariston tarpeet ja mahdollisuudet sekä etsiä aktiivisesti yhteistyökumppaneita, investoijia ja kehittämistoimijoita, jotka voivat osaltaan edistää uusien työpaikkojen ja uusien palvelujen syntymistä ja tulomuuton lisääntymistä.

Saariston kehittäminen edellyttää julkisten toimijoiden, yritysten, yhdistysten ja asukkaiden yhteistyötä. Kaupungin rooli on olla mahdollistaja ja luoda edellytyksiä kehitykselle myös siellä, missä markkinat eivät yksin riitä.

Nauvossa Satamasta satamaan -kehittämishanke siirtyy uuteen vaiheeseen. Satamien välisen alueen kehittämistyö saa uutta vauhtia vuoden aikana. Hankkeella vahvistetaan Nauvon vetovoimaa asuinpaikkana, yrittäjyysympäristönä ja käyntikohteena sekä luodaan edellytyksiä uusille investoinneille keskusta-alueella.

Paraisista tulee osa Turun seutukuntaa

Yksi vuoden 2027 suurimmista muutoksista on se, että Paraisista tulee 1. tammikuuta alkaen osa Turun seutukuntaa.

Tämä merkitsee sitä, että Parainen integroituu yhä vahvemmin osaksi Turun ympärille kehittyviä työmarkkinoita ja kasvurakennetta.

Kaupunki kehittää vuoden aikana työllisyyspalveluja. Yksi vuoden tärkeimmistä kehittämiskohteista onkin rakentaa työllisyyspalveluille toimiva malli, joka auttaa työnhakijoita takaisin työelämään ja tukee yritysten työvoiman tarvetta.

Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä alueen yritysten, koulutustoimijoiden ja muiden kuntien kanssa. Hyvin toimiva työllisyyspolitiikka on ratkaisevan tärkeää sekä yksilöiden hyvinvoinnille että kaupungin taloudelle.

Yhteistyön syventämistä Business Turun ja Visit Turku Archipelagon kanssa

Paraisten tuleva kasvu edellyttää vahvaa alueellista yhteistyötä.

Business Turun kanssa tehtävän yhteistyön merkitys kasvaa vuonna 2027. Toimimalla aktiivisena osana alueen elinkeinoelämän kehittämistä Parainen voi paremmin markkinoida vahvuuksiaan, houkutella investointeja ja luoda yrityksille uusia mahdollisuuksia.

Samaan aikaan kehitetään edelleen ja selkeytetään yhteistyötä Visit Turku Archipelagon kanssa. Matkailussa on merkittävää kasvupotentiaalia, mutta kasvu edellyttää muun muassa uutta laadukasta majoituskapasiteettia ja ulkoisia investointeja. Saaristo on yksi alueen vahvimmista vetovoimatekijöistä, ja selkeällä yhteistyöllä kohteen näkyvyyttä voidaan vahvistaa sekä valtakunnallisesti että kansainvälisesti.

Paraisten tulee olla luonnollinen osa Turun seudun kasvutarinaa samalla kun säilytämme selkeästi oman identiteettimme Suomen ykkössaaristokaupunkina.

Kireä talous vaatii vastuullisuutta

Monista myönteisistä tulevaisuudennäkymistä huolimatta vuodesta 2027 tulee taloudellisesti haastava.

Kuntien rahoitukseen vaikuttavat edelleen valtionosuusjärjestelmän puutteet, jotka iskevät rajusti moneen kuntaan, myös Paraisiin. Samaan aikaan kaupungilla on laaja kiinteistökanta, jonka rakennukset vaativat tulevina vuosina arvonalennuksia ja vaikeita priorisointeja.

Kaupungin on taloussuunnitelmakauden aikana toteutettava kaupungin talouden tasapainottamiseksi toimenpiteitä, joiden suuruusluokka on noin kolme miljoonaa euroa.

Vuosi on myös investointipainotteinen. Yksi suurimmista panostuksista on Malms skolaan tehtävä investointi, joka on tärkeä kaupungin tulevaisuuden ja asukkaidemme palvelujen kannalta.

Isojen investointien ajanjakson jälkeen tulevina vuosina vuodesta 2028 alkaen on noudatettava suurempaa pidättyvyyttä. Kaupungin taloutta on vahvistettava vähentämällä ja pienentämällä investointeja ja keskittymällä jo rakennetun hyödyntämiseen ja kehittämiseen. Priorisoitavat kasvupanostukset mahdollistetaan kaupungin kaukolämpöyhtiön osan myynnistä saamilla rahoilla.

Tulevien vuosien kasvupanostukset edellyttävät kaupungin maankäytöltä ja kaavoitukselta erittäin aktiivista otetta ja riittäviä resursseja.

Vuodesta 2027 tulee tärkeä vuosi Paraisten talouden pitkän aikavälin kestävyyden varmistamiseksi. Uuden hallitusohjelman linjausten selvittyä kaupunki voi arvioida tasapainottamistoimenpiteiden tarvetta vuosille 2027–2029. Vaikka vuosikate kattaa menot, viime vuosien korkea investointitaso merkitsee sitä, että poistot ovat kasvaneet voimakkaasti ja rasittavat tulosta.

Kuntakentällä voi olla odotettavissa muutoksia

Myös vuonna 2027 alkava uusi hallituskausi voi tuoda merkittäviä muutoksia koko Suomen kuntakentälle.

Kuntien tehtävistä, rahoituksesta ja roolista yhteiskunnassa keskustellaan yhä enemmän. Paraisille on tärkeää valvoa aktiivisesti etujaan ja varmistaa, että saariston ja kaksikielisten kuntien erityistarpeet otetaan huomioon tulevaisuuden kuntapolitiikkaa muovattaessa.

Kasvua, joka näkyy ja tuntuu

Paraisten tulevaisuutta ei rakenneta yhden vuoden aikana. Sitä rakennetaan pitkäjänteisellä työllä, yhteistyöllä ja rohkeudella tehdä viisaita päätöksiä myös silloin, kun toimintaympäristö on epävarma.

Kun Paraistenväylä avataan, yhteistyö Turun seudun kanssa syvenee, uusia asuntoja rakentuu ja saariston mahdollisuuksia tuodaan esiin, otamme askeleita kohti vahvempaa Paraista.

Tavoite on selvä. Koko Paraisten keskustasta uloimmille saarille tulee olla paikka, jossa ihmiset haluavat asua, työskennellä, yrittää ja elää elämäänsä. Kaupunki, joka kasvaa varovasti, mutta määrätietoisesti. Kaupunki, jossa kasvu ei ainoastaan näy kartalla tai tilastoissa, vaan myös tuntuu ihmisten arjessa. Siksi Parainen jatkaa työtään edistääkseen kasvua, joka näkyy ja tuntuu.

Parainen 5.10.2026

Tom Simola

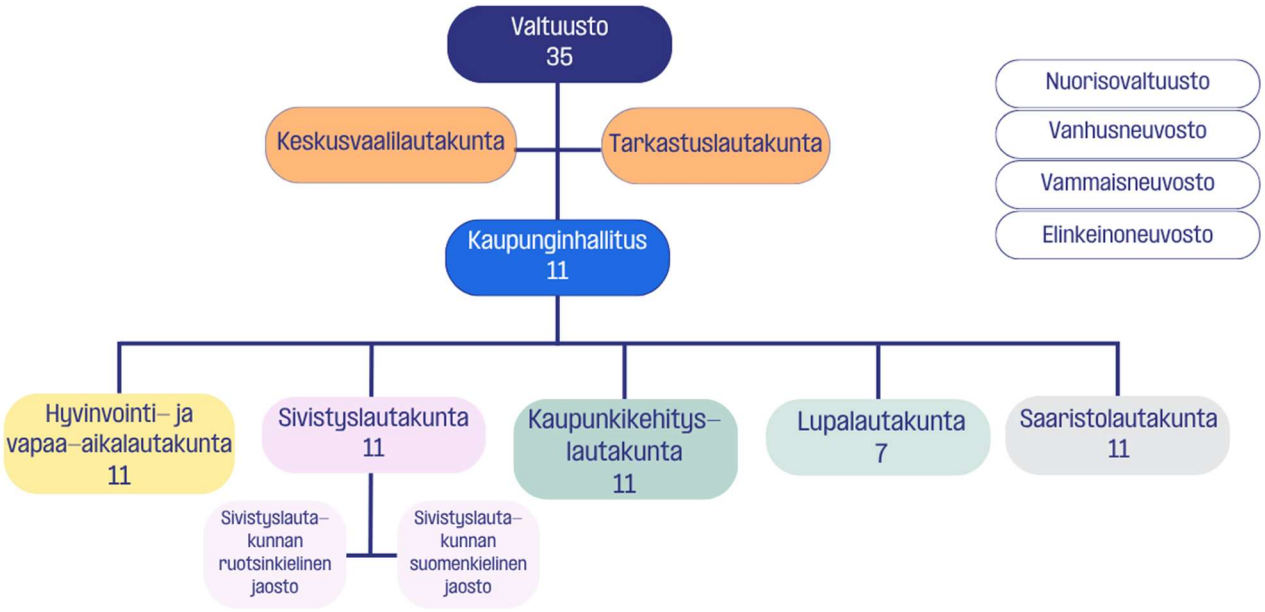
kaupunginjohtaja

KAUPUNGIN ORGANISOINTI

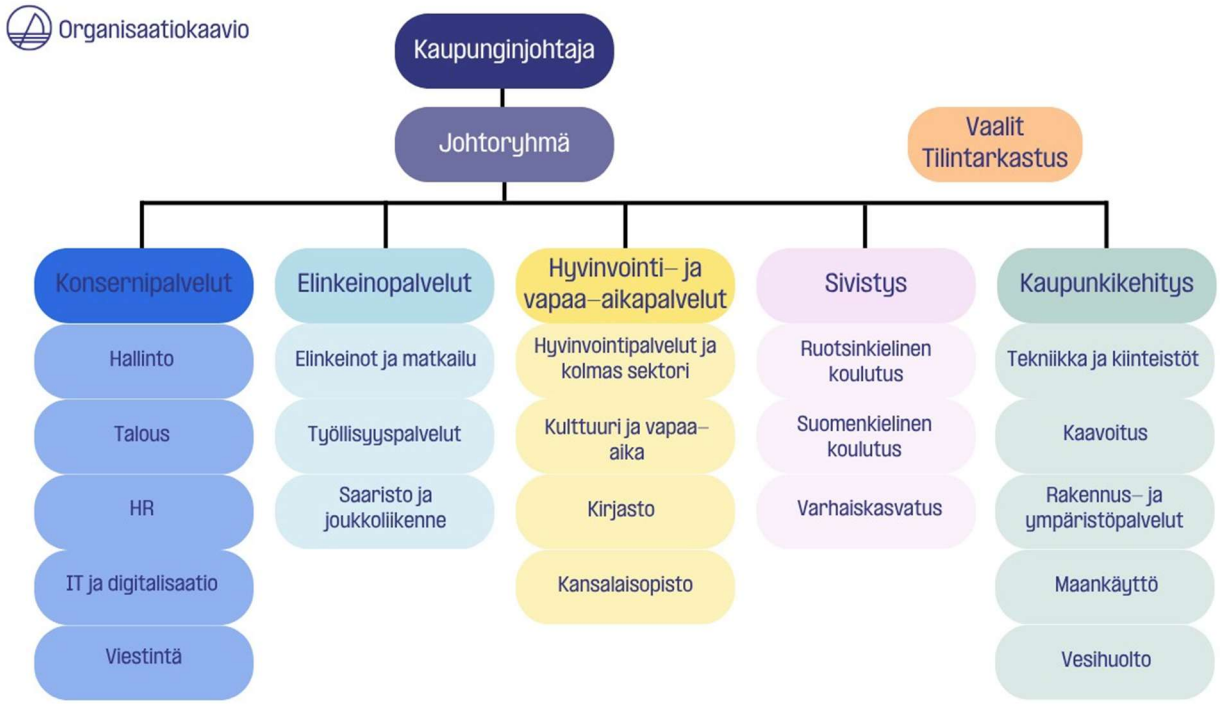
Valtuusto hyväksyi päivitetyn henkilöstöorganisaatiomallin 25.5.2026 hallintosäännön päivityksen hyväksymisen yhteydessä.
Kaupungin henkilöstöorganisaatio koostuu viidestä osastosta ja 20 yksiköstä.

Valtuusto hyväksyi luottamushenkilöorganisaation 28.4.2025. Luottamushenkilöorganisaatio tuli voimaan 1.6.2025.

Kaupungin toimielimet

Kaupungin henkilöstöorganisaatio

Talousarvion sitovuus ja raportointi

Valtuusto päättää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja kaupungin muita toimielimiä. Talousarvio koostuu toimintamäärärahoista, rahoitustuotoista ja toiminnan tavoitteista, talousarvion yleisistä perusteluista, tunnusluvuista ja tuloslaskelmista.

Käyttötalousosassa asetetaan sitovat toiminnan tavoitteet. Valtuusto päättää kokonaisuuksista, joille tavoitteet, talousarviomäärärahat ja tulo-odotukset asetetaan. Talousarvio laaditaan aina kustannuspaikkatasolla ja syötetään kaupungin talousjärjestelmään yksiköittäin. Talousarvio sitoo yksikkötasolla tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden sekä toimintakatteen osalta. Käyttötalousosa hyväksytään yksiköittäin.

Myönnettyjä talousarviomäärärahoja ei saa ylittää. Jos jollakin yksiköllä on ylitysriski, koko osaston talousarviotilanne on analysoitava ja kyseisellä osastolla on tehtävä tarvittavat määrärahasiirrot ennen lisämäärärahan anomista yksittäiselle yksikölle. Talousarviomuutoksen yhteydessä tulee myös osoittaa, miten rahoitus hoidetaan. Toisaalta koko määrärahaa ei ole velvollisuutta käyttää, jos asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa pienemmillä määrärahoilla.

Investointiosassa eri hankkeiden määrärahat ovat valtuustoa sitovia.

Kaupungin yksiköt seuraavat talousarvion toteutumista kolmen kuukauden välein.

30.6. laaditaan puolivuotisraportti, joka käsittää sekä toiminnan että talouden seurannan yksikkötasolla. Talouden seuranta 31.3. ja 30.9. sekä toiminta- ja talousraportti 30.6. annetaan tiedoksi sekä kaupunginhallitukselle että valtuustolle.

Paraisilta löytyvät kaikki hyvän elämän ainekset: palvelut, koulut, yhteisö, työtä ja harrastuksia sekä monipuoliset asumisvaihtoehdot ainutlaatuisen luonnon ympäröimänä.

Yhdessä pidämme huolta kaupungistamme ja toisistamme sekä toivotamme uudet paraislaiset lämpimästi tervetulleiksi. Haluamme kasvaa kestävästi ja olla paikka, jossa sekä ihmiset että yritykset löytävät merenläheisen kotinsa ja tulevaisuudennäkymät.

Yhteistyöllä ja rohkeilla päätöksillä laajennamme horisonttia ja raivaamme tietä kasvulle, joka näkyy ja tuntuu.

Visio – Kasvua, joka näkyy ja tuntuu

Tulevaisuuden näemme kasvun aikana, jolloin kaupunkimme vahvuudet pääsevät täyteen kukoistukseensa. Paraisilla kasvu tarkoittaa muutakin kuin numeroita: se on osallistumista, oppimista ja oivalluksia.

Paraisille halutaan asumaan ja yritykset näkevät kaupungin houkuttelevana kotikuntana. Aktiivinen yhteistyö, rohkea kehittäminen ja hyvä kaavoitus luovat edellytyksiä kasvulle.

Arvot

- **Rohkeus**

Näemme ennakkoluulottomasti kasvun ja menestyksen paikkoja. Innovoimme ja ideoimme yhdessä ja teemme rohkeita päätöksiä. Emme vain suunnittele, me tartumme toimeen ja teemme! Olemme tavoitteellisia ja viemme asioita eteenpäin avoimesti uutta oppien. Oli onnistumisemme pieni tai suuri, emme pelkää kertoa siitä.

- **Rakkaus**

Rakkaus on välittämistä. Välitämme kaupungistamme, sen asukkaista ja sen luonnosta. Kohtaamme toisemme positiivisuutta vaalien, yhteistyötä ja erilaisuutta kunnioittaen. Tuemme välittämisen kulttuuria luomalla tiloja, jotka tuovat ihmisiä yhteen. Yhteisen hyvinvointimme ja elinympäristömme ylläpitäminen on avain vastuulliseen, turvalliseen ja kestävään huomiseen.

- **Mutkattomuus**

Paraisilla arki rullaa mutkattomasti. Viestintä ja päätöksenteko on läpinäkyvää ja tehokasta, ja asiointi kaupungin kanssa on sujuvaa.

Strategiset kasvuhankkeet

Parainen on laajalle alueelle ulottuva kaupunki, jolla on monia erilaisia vahvuuksia. Kaupungin tehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia, järjestää laadukkaita palveluja sekä luoda edellytyksiä kuntalaisten osallisuudelle ja vaikuttamiselle. Työnantajana kaupunki muodostaa vetovoimaisen työyhteisön, joka toteuttaa tätä tehtävää.

Viiden strategisen kasvuhankkeen kautta vahvistetaan koko Paraisten elinvoimaa. Kaupungin tytäryhtiöiden toimintaa harjoitetaan liiketoiminnallisin perustein ja yhtiöt tukevat osaltaan kasvuhankkeiden toteutumista. Uusia mahdollisuuksia asumiseen, yrittämiseen, kulttuuriin ja vapaa-aikaan luodaan tiiviissä vuoropuhelussa asukkaiden, yhdistysten ja yritysten kanssa. Näin Parainen ei ole vain paikka, jossa eletään, vaan kaupunki, jossa ihmiset aktiivisesti rakentavat yhteistä tulevaisuuttaan.

Mereltä merelle

Vuodesta 2027 alkaen Paraisten keskustan uusi kehittämissuunnitelma otetaan huomioon kaikessa ydinkeskustaa koskevassa suunnittelussa. Vuoden aikana keskitytään Kalkholmenin, Kirkkosillan pohjois- ja eteläpuolisen Suntin itärannan ja Suntinsillan pohjoispuolisten Suntin ympäristön alueiden kehittämiseen.

Sillalta sillalle

Kirjalan alueen kehittäminen on keskeinen osa kaupungin kasvustrategiaa ja mahdollistaa asuntojen kehityksen vahvistamisen alueella, joka sijaitsee strategisesti Paraisten ja Turun välissä. Kun Paraistenväylä otetaan käyttöön vuonna 2027, matka-aika Turkuun lyhenee huomattavasti, mikä tekee Kirjalasta lähimpänä Turun keskustaa sijaitsevan Paraisten kunta-alueen. Alue tarjoaa lähipalveluna sekä ruotsin- että suomenkieliset päiväkodit ja koulut, mikä tekee siitä erityisen houkuttelevan lapsiperheille.

Vuonna 2027 kaupunki jatkaa Kirjalan kehittämistä tiiviissä yhteistyössä yksityisten maanomistajien ja muiden ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Painopisteenä on luoda edellytyksiä uusille asuin- ja elinkeinoalueille strategisilla maankäyttösopimuksilla ja kaavoituksella. Paraistenväylän valmistumisen ja käyttöönoton yhteydessä toteutettavilla toimenpiteillä vahvistetaan alueen vetovoimaa ja tehdään näkyviksi uudet mahdollisuudet, joita liikenneyhteyksien parantuminen avaa, kun alueesta tulee aktiivinen osa Turun kasvualuetta.

Samaan aikaan Paraisten kaupunki jatkaa strategista maanhankintaa alueella varmistaakseen Kirjalan pitkäjänteisen ja kestävän kehityksen. Kaupungin, yksityisten maanomistajien ja investoijien määrätietoisella yhteistyöllä luodaan edellytyksiä uusille asunnoille, tulomuuton lisääntymiselle ja positiiviselle väestönkehitykselle kaupungin strategian Kasvua, joka näkyy ja tuntuu mukaisesti.

Satamasta satamaan

Vuonna 2027 työskennellään Nauvon keskustan kehittämissuunnitelman parissa, ja se on tarkoitus saada valmiiksi vuoden loppuun mennessä. Tarjouspyyntö suunnitellaan ja toteutetaan. Vuoden 2027 lopussa esitellään valmis kehittämissuunnitelma, joka toimii Nauvon keskustan kehittämisen ohjausasiakirjana, jossa painottuvat asumis- ja maakäyttöasiat. Nauvon keskustan kehittämisessä käynnistellään yhteistyötä ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Saarelta saarelle

Vuonna 2027 Saarelta saarelle -hanke siirtyy saaristo-ohjelmasta konkreettiseen toteutukseen. Hanke hyödyntää Paraisten ainutlaatuista vahvuutta kaupunkina, jossa on yli sata asuttua saarta, elinvoimaisia yhteisöjä ja omaleimainen luonto- ja kulttuuriympäristö. Kaupungin strategian Kasvua, joka näkyy ja tuntuu mukaisesti saaristo-ohjelman tavoitteet tulomuutosta ja asumisesta, ympäri vuoden elinvoimaisesta elinkeinoelämästä, saavutettavuudesta, peruspalveluista ja kestävästä elinympäristöstä muutetaan priorisoitaviksi toimenpiteiksi.

Vuoden aikana rakennetaan toteutukseen tarvittavat yhteistyökuviot ja verkostot ja toimenpiteitä jalkautetaan kaupungin yksiköihin ja yhteistyössä asukkaiden, yritysten, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Priorisoitaviin kehittämistoimiin haetaan ulkoista rahoitusta.

Paraisten saaristoalueille loma-asuntojen muuttaminen vakituisiksi asunnoiksi on keskeinen elinvoimakysymys. Se tuo kaupungille veronmaksajia, pitää koulut ja lähipalvelut elinvoimaisina sekä tasoittaa saariston voimakasta kausivaihtelua. Saarelta saarelle -hanke ja tuleva saaristo-ohjelma edistävät loma-asuntojen muuttamista vakituisiksi asunnoiksi.

Majakalta majakalle

Vuonna 2027 Majakalta majakalle -kasvuhanke jatkaa Paraisten näkyvyyden, tunnettuuden ja vetovoiman vahvistamista kaupungin strategian mukaisesti. Painopisteenä on uuden viestintästrategian toteuttaminen ja brändin kirkastaminen käytännössä. Kaupungin uudet verkkosivut tarjoavat uusia mahdollisuuksia näkyvyyteen.

Näkyvyystyö kootaan kahdeksi strategiseksi kampanjakokonaisuudeksi, jotka kohdennetaan priorisoitaville kohderyhmille. Erityisesti painotettavia teemoja ovat tulomuutto, yhteyksien parantuminen, Paraisten rooli kasvavalla alueella sekä kaupungin tarjoamat asumisen, työn ja yrittämisen mahdollisuudet. Majakalta majakalle -hankkeessa jatketaan myös muiden strategisten kasvuhankkeiden viestinnän ja näkyvyyden tukemista, jotta kaupungin kehitystä voidaan esitellä koordinoidummin ja yhtenäisemmin.

Strategiset mittarit ja tavoitteet

Nro	Mittari	Tavoite
1	Väkiluvun vuosimuutos	% ja määrä; tavoite ≥ 0,5 %/vuosi vuodesta 2027 alkaen
2	Nettomuutto Turun seudulta Paraisille	henkilöä/vuosi; positiivinen kehitys vuodesta 2027 alkaen, noin +50 henkilöä/vuosi vuoteen 2030 mennessä
3	Valmistuneet asunnot	määrä/vuosi ja 5 vuoden kertymä; tavoite 500 asuntoa vuosina 2025–2029
4	Pitkäaikaistyöttömien määrä	vähenee vähintään 5 %, vuosittain
5	Vapaa-ajanasunnoista vakituisiksi muutetut asunnot (alueilla, joilla on tieyhteys)	myönnetyt muutokset, määrä/vuosi; kasvava taso
6	Nettomuutto (25–44-vuotiaat ja 0–14-vuotiaat)	yhteenlaskettu netto, positiivinen kehitys

Valtuuston hyväksymät kehittämisohjelmat ja kaupungin toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi

ASUNTO-OHJELMA

Paraisten kaupunginvaltuusto hyväksyi asunto-ohjelman 2025–2029 keväällä 2025 osana kaupungin kasvupakettia vuosille 2025–2029. Ohjelma muodostaa yhdessä maapoliittisen ohjelman, rakennusjärjestyksen sekä profilointi- ja näkyvyystyön kanssa keskeisen osan kaupungin kasvutyötä.

Paraisten kaupungin strategia Kasvua, joka näkyy ja tuntuu ohjaa kaupungin kehitystä ja strategian lähtökohtana on edellytysten luominen väestönkasvulle, tulomuutolle, investoinneille ja elinvoimaiselle elinkeinoelämälle. Asunto-ohjelman mukaan asuntotuotannolla on strategisesti tärkeä rooli kaupungin kehityksen ja kilpailukyvyn kannalta.

Paraisten kaupunki ei toimi rakennuttajana eikä asuntotuottajana. Kaupungin tehtävänä on aktiivisella ja pitkäjänteisellä maapolitiikalla, tarkoituksenmukaisella kaavoituksella, infrastruktuurin kehittämisellä sekä sujuvilla viranomaisprosesseilla luoda hyvät edellytykset yksityisille investoinneille ja asuntorakentamiselle. Kaupungin rooli on mahdollistaa, koordinoida ja edistää uusien asuntojen kehittämistä yhteistyössä maanomistajien, rakennusalan toimijoiden ja investoijien kanssa.

Asunto-ohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä kaupungin ja yksityisten toimijoiden välillä. Kaupunki luo strategisella kaavoituksella ja maapolitiikalla edellytyksiä asuntotuotannolle. Asuntotuotantoon tehtävistä investoinneista vastaavat yksityiset maanomistajat, rakennusyritykset ja investoijat. Aktiivisella yhteistyöllä tavoitellaan monipuolista asuntotarjontaa, joka vastaa eri kohderyhmien tarpeisiin ja vahvistaa kaupungin vetovoimaa asuinpaikkakuntana.

Suunnitelmakaudella jatketaan työtä kaavoitettujen tonttien riittävän tarjonnan varmistamiseksi ja houkuttelevien asuinympäristöjen kehittämiseksi koko kaupungin alueella asunto-ohjelman ja strategian tavoitteiden mukaisesti. Luomalla hyvät edellytykset yksityisille investoinneille ja kestävälle asuntojen kehittämiselle tuetaan kaupungin yleisiä tavoitteita kasvusta, tulomuutosta ja elinvoimasta koko kunnassa.

Kaupungin kokonaan omistamilla tytäryhtiöillä Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy:llä ja Paraisten Kiinteistöt Oy:llä on keskeinen rooli yhdessä kaupungin ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa kehittää, uudistaa ja täydentää Paraisten kaupungin rakennuskantaa vastaamaan asumisen sekä palvelu- ja toimitilojen tarpeisiin.

ILMASTO- JA YMPÄRISTÖOHJELMA

Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen ylikulutus haastavat kaupungit tarkastelemaan toimintatapojaan uudella tavalla. Saaristomeri on yksi Itämeren haavoittuvimmista merialueista, ja sen tila on keskeinen niin alueen ekologiselle, taloudelliselle, sosiaaliselle kuin kulttuurisellekin hyvinvoinnille. Paraisten kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman tavoitteena on tukea kaupungin kehitystä niin, että maankäyttö, rakentaminen, liikkuminen ja palvelujen järjestäminen luovat ja tukevat resurssiviisasta ja vähäpäästöistä tulevaisuutta. Sen toimenpiteissä painottuu riskien ennakointi, muutokseen sopeutuminen ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen. Ilmastonmuutos haastaa myös huoltovarmuuden muuttuvissa olosuhteissa. Ohjelma päivitetään vuoden aikana ja se tukee Paraisten kestävää kehitystä ja kasvua.

Paraisten vahvuus ja elinehto on sen ainutlaatuinen saaristoluonto, jonka monimuotoisuus muodostaa perustan niin ekosysteemien toimivuudelle kuin ihmisten ja muun luonnonkin hyvinvoinnille. Hyvinvoiva luonto luo myös edellytyksiä kestävälle matkailulle, virkistyskäytölle ja kalastukselle.

Ilmastokestävän tulevaisuuden rakentaminen edellyttää aktiivista toimintaa, osallistumista ja yhteistyötä. Paraisten ilmasto- ja ympäristötyössä korostuvat asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden halu ja mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelman tavoitteena on herätellä, mahdollistaa ja vahvistaa asukkaiden luontokokemuksia, lisätä tietoa ilmasto- ja ympäristöystävällisistä toimintatavoista ja tarjota mahdollisuuksia osallistua ilmasto- ja ympäristötyöhön elinikäistä oppimista tukien. Luonto tarjoaa myös merkittäviä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia: lähiluonnon saavutetta-

vuus, luontokosketus ja mahdollisuudet virkistäytymiseen tukevat niin asukkaiden fyysistä kuin henkistäkin hyvinvointia.

Uudistuva kaupunki tähtää rohkeasti toimintatapojen muutokseen, jossa korostuvat kiertotalouden vahvistaminen, energia- ja resurssiviisaat ratkaisut sekä rakennusten ja infrastruktuurin pitkäikäisyyden edistäminen. Paraisten kaupungissa pyritään vähentämään maankäytön ja rakentamisen sekä liikenteen päästöjä, minimoimaan niiden luonto- ja hiilijalanjälkeä sekä tekemään hankintoja ja päätöksiä, jotka huomioivat ympäristövaikutukset. Ratkaisuissa pyritään monihyötyisyyteen, niiden avulla edistetään samanaikaisesti sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista että tuetaan luonnon suojelua ja elpymistä.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on keskeinen osa kaupungin toimintaa. Tätä työtä ohjaa vuosien 2026–2029 hyvinvointisuunnitelma. Vuonna 2027 painopiste on hyvinvointityön rakenteiden vahvistamisessa ja kehittämisessä siten, että suunnittelu, toteutus ja seuranta tapahtuvat systemaattisesti ja pitkäjänteisesti.

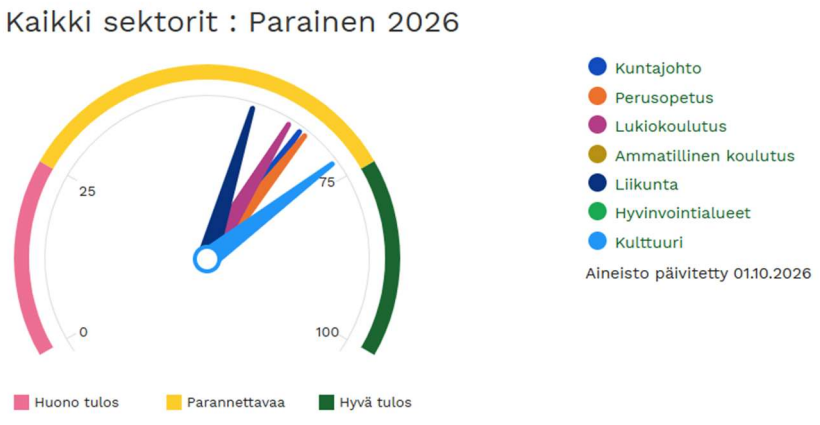
Tärkeänä tavoitteena on kehittää hyvinvointiasioihin liittyvää viestintää sekä syventää yhteistyötä yhdistysten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Hyvän yhteistyön kautta kaupungin ja yhdistysten resursseja voidaan käyttää tehokkaasti asukkaiden osallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Ehkäisevän päihdetyön kehittämistä jatketaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Erityistä huomiota kiinnitetään varhaiseen tukeen, ennaltaehkäiseviin toimiin ja tietoisuuden lisäämiseen terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Kaupunki osallistuu Varhan Tiedolla tuloksiin -hankkeeseen. Hankkeessa tuetaan Varsinais-Suomen kuntien ehkäisevän päihdetyön tiedolla johtamista. Hanke vahvistaa kuntien ehkäisevän päihdetyön ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön johtamista. Kunnat saavat ajantasaista tilannetietoa, tukea kehittämiseen sekä mahdollisuuksia oppia yhdessä muiden kuntien kanssa.

Arkiliikunnan edistämistyötä vahvistetaan toimenpiteillä, jotka kannustavat asukkaita liikkumaan enemmän arjessaan. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden tueksi kehitetään toimenpiteitä hyvien edellytysten luomiseksi terveydelle, turvallisuudelle ja osallisuudelle koko elinkaaren ajan. Tässä työssä on ratkaisevaa yhteistyö eri toimijoiden kanssa, jotka työskentelevät lasten ja lapsiperheiden parissa ja hyväksi.

Yhteistyöllä hyvinvointialueen kanssa on edelleen suuri merkitys. Kaupungin edustajat osallistuvat erilaisiin terveyden edistämistyön verkostoihin ja työryhmiin. Aktiivisen ja tavoitteellisen yhteistyön kautta mahdollisuutemme tuoda esiin asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin tukemisen kannalta tärkeitä tarpeita ja näkökohtia paranevat. Näitä ovat muun muassa kaksikielisyys, maantiede ja demografia.

TEAviisari on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämä terveyden edistämistyön vertailu- ja seurantajärjestelmä, joka kuvaa kuntien, hyvinvointialueiden, koulujen ja oppilaitosten toimintaa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Sen avulla voidaan arvioida, vertailla ja seurata organisaatioiden hyte-työtä eri osa-alueilla, kuten johtamisessa, osallisuudessa, liikunnassa, kulttuurissa ja koulutuksessa. TEAviisari tarjoaa luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa toiminnan kehittämisen tueksi. Sen avulla voidaan tunnistaa vahvuuksia ja kehittämiskohteita, asettaa tavoitteita sekä seurata toimenpiteiden vaikutuksia ajan kuluessa. Lisäksi TEAviisari tukee tiedolla johtamista ja lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä kunnissa ja hyvinvointialueilla.

TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYSOINTI

Suomen talouden kasvu on ollut odotettua nopeampaa, ja tilastorevisiot nostivat myös arviota vuosien 2024 ja 2025 kasvusta ja tuottavuudesta. BKT kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028. Kotitaloudet ovat edelleen varovaisia kulutuksessa, mutta ostovoiman vahvistuminen ja luottamuksen paraneminen nopeuttavat kulutuksen kasvua erityisesti vuonna 2027. Puolustushankinnat, datakeskukset ja energiasiirtymä lisäävät investointeja, mutta asuntorakentaminen on edelleen heikkoa ja toipuminen alkaa vasta vuonna 2027. Työllisyys laskee vielä vuonna 2026 ja kasvaa vasta vuodesta 2027 lähtien. Työttömyysaste on vuonna 2026 yli 10 prosenttia.

Julkisyhteisöjen alijäämä oli 3,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025. Suhdannetilanteen parantuminen lisää julkisen talouden tuloja, mutta menojen voimakas kasvu heikentää julkisyhteisöjen alijäämän 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026. Taloussuhdanteen piristyminen kasvattaa välillisiä verotuloja, mutta toistaiseksi vaisu työllisyyskehitys hidastaa ansiotuloverotulojen kasvua ja työttömyysmenojen laskua. Vuoden 2026 alussa voimaan tulleet ansiotuloverotuksen kevennykset hidastavat verotulojen kasvua vuonna 2026 ja yhteisöveron keventäminen vuonna 2027. Vuosina 2027–2030 alijäämä on noin 4,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Velkasuhteen arvioidaan vuonna 2026 nousevan 90 prosenttiin, ja vuonna 2030 velan odotetaan olevan lähes 98 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Kuntahallinnon rahoitusasema pysyy alijäämäisenä koko ennustejakson ajan. Alijäämä on 0,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2026 ja syvenee 0,4 prosenttiin vuonna 2027. Ennustejakson lopulla alijäämä supistuu takaisin noin 0,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Alijäämän syvenemisen taustalla ovat erityisesti valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset sekä kulutusmenojen voimistuva kasvu. Kulutusmenot kasvavat 3,6 prosenttia vuonna 2027 pääosin hintojen nousun vuoksi. Kunta-alalle sovitut palkkaratkaisut kasvattavat henkilöstövaltaisen sektorin työvoimakustannuksia. Palkankorotukset ovat suurimmillaan vuosina 2027–2028, ja kuntasektorin ansiotason ennakoidaan nousevan yleistä ansiotasoa nopeammin lähivuosina.

TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta on kasvanut, mikä tekee kuntataloudesta suhdanneherkemmän, sillä tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysmenot aiheutuvat pääosin yli vuoden työttömyysjaksoista, sillä kunnan rahoitusosuus kasvaa työttömyyden keston mukaan. Työttömyysetuuksien rahoitusmenot pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla.

Kuntien peruspalvelujen painopiste säilyy sivistys- ja kulttuuripalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve alenee. Tarpeen supistuminen välittyy menoihin kuitenkin vain osittain, sillä palveluverkon, henkilöstörakenteen ja lainsäädännöllisten velvoitteiden jäykkyydet hidastavat menojen sopeutumista palvelutarpeen mukana. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat viime vuosina kasvaneet. Näistä syistä palvelutarpeen pienenemisen menoja laskevaa vaikutusta on ennusteessa hieman loivennettu.

Väestökehitys eriyttää kuntia toisistaan. Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike heikentävät muuttotappiokuntien tulopohjaa ja vähentävät niiden työikäistä väestöä, kun taas kasvukeskuksissa väestön lisääntyminen ylläpitää voimakkaita investointitarpeita. Kokonaisuutena kuntahallinnon investoinnit pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla, vaikka investointinäkymät ovat osassa kuntia laskevia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin ja teihin,

ja tasoa ylläpitävät osaltaan myös vihreän siirtymän investoinnit. Verotulot kattavat edelleen suurimman osan kuntien tuloista, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Verotulojen kasvu kiihtyy 5,0 prosenttiin vuonna 2026 erityisesti kunnallis- ja yhteisöverotuottojen kasvun ansiosta, minkä jälkeen kasvu tasoittuu keskimäärin 3,7 prosenttiin vuosina 2027–2030.

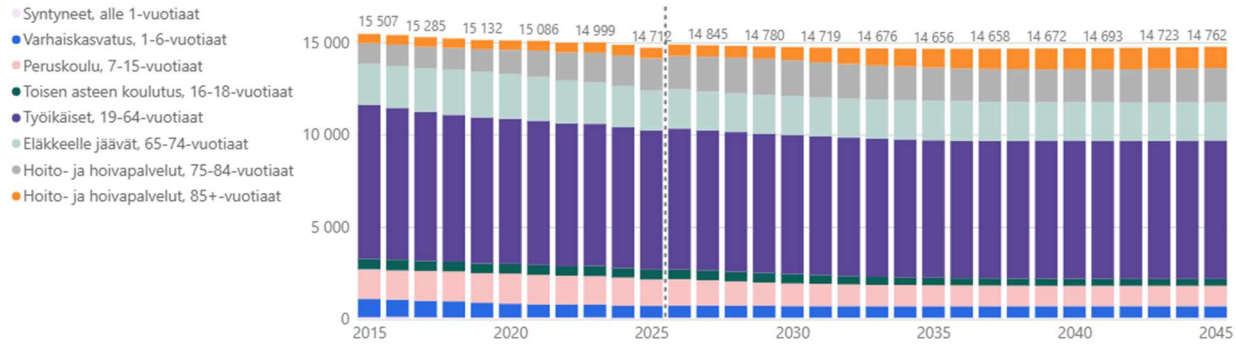
Vuonna 2027 tulonsiirtojen kasvua hidastavat hallituksen päättämät toimet, kuten valtionosuuksien indeksijarru sekä kehysriihessä päätetty kertaluonteinen indeksijarrun tason korotus. Näiden lisäksi valtionosuuksia pienentää vuosina 2027–2030 kustannustenjaon tarkistus.

(Lähde: Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:35, Taloudellinen katsaus, syksy 2026)

NÄKYMÄT

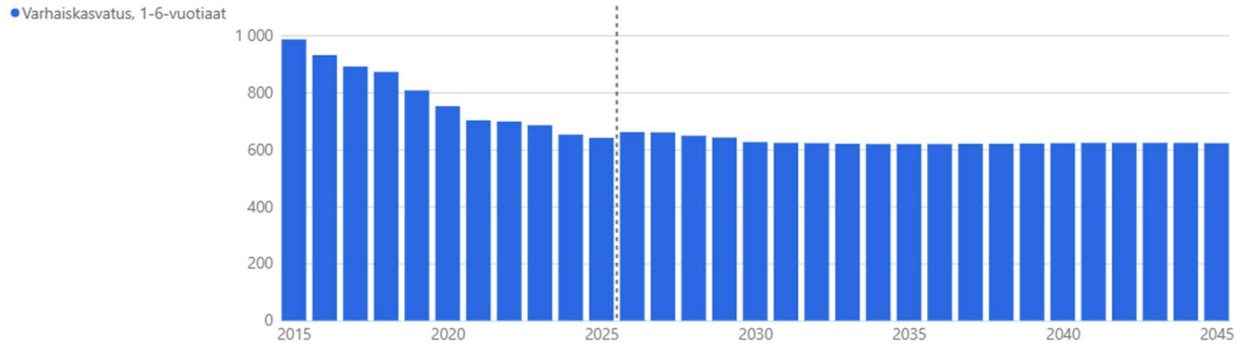
Kaupungin asukkaat

Kaupungin väestö 2015–2025, väestöennuste 2026–2045

Lähde: Dashboard/Kuntamaisema/Tilastokeskus

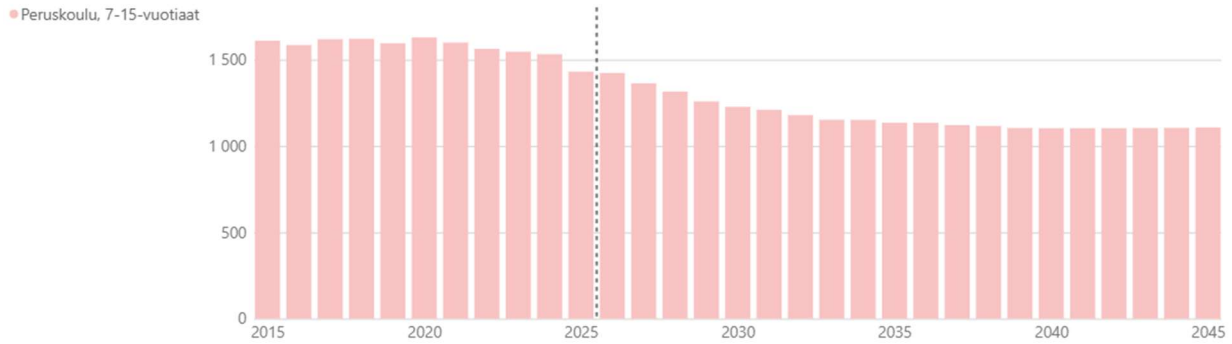
1–6-vuotiaiden lasten määrä

2027: 1–6-vuotiaita lapsia 660

Lähde: Dashboard/Kuntamaisema/Tilastokeskus

7–15-vuotiaiden lasten määrä

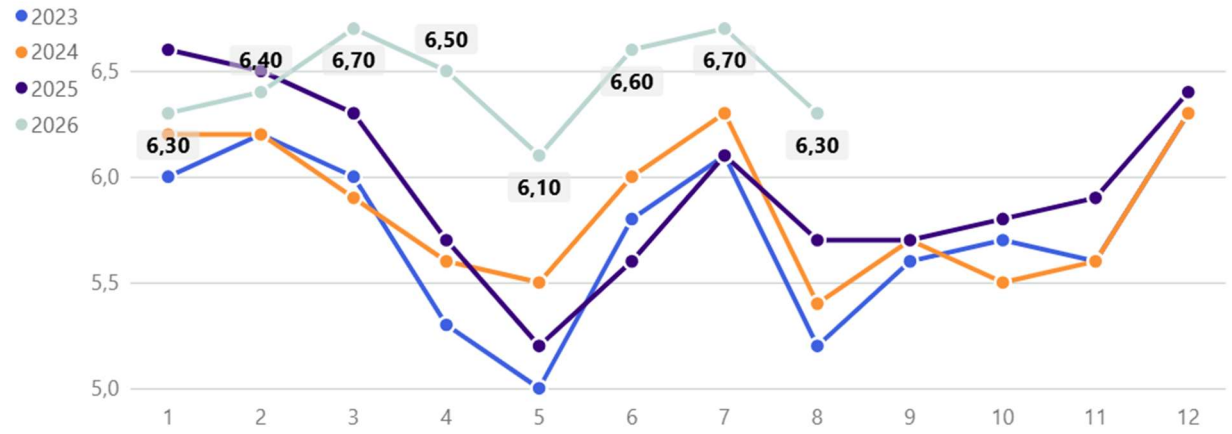

2027: 7–15-vuotiaita lapsia 1 364

Lähde: Dashboard/Kuntamaisema/Tilastokeskus

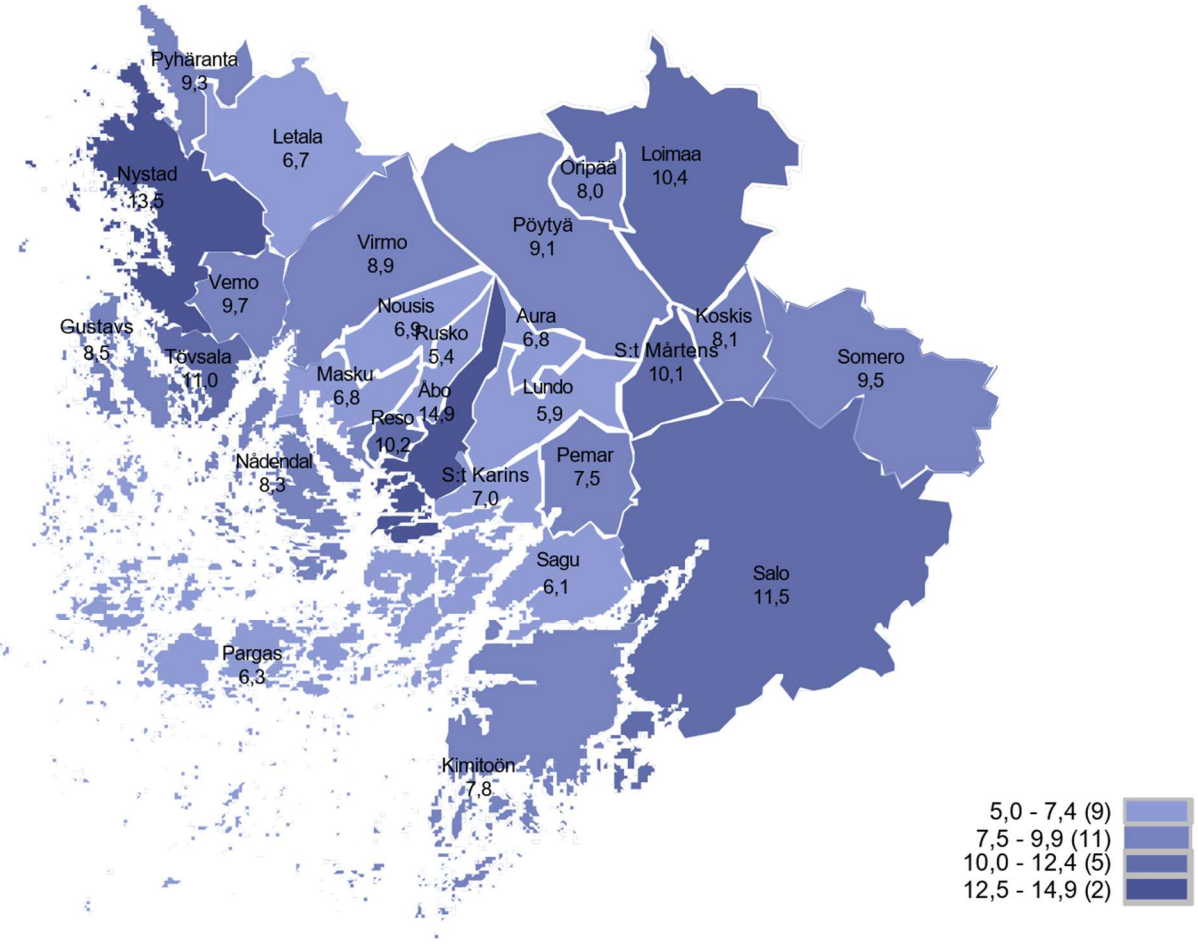
Työllisyys

Kaupungin työttömyysprosentti

Lähde: Dashboard/Kuntamaisema

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

Lähde: Elinvoimakeskus / Työllisyyskatsaus elokuu 2026

Vuosi 2027 on Turunmaan työllisyyspalveluille toiminnan vakiinnuttamisen, kehittämisen ja vaikuttavuuden vahvistamisen aikaa. Työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille on luonut mahdollisuuden rakentaa palveluja entistä asiakaslähtöisemmin sekä alueen erityispiirteitä huomioiden. Samalla toimintaympäristöön liittyvät haasteet, kuten pitkittynyt taloudellinen epävarmuus, osaavan työvoiman saatavuuden haasteet ja kasvava pitkäaikaistyöttömyys, korostavat vaikuttavien ja oikea-aikaisten palvelujen merkitystä.

Turunmaan työllisyyspalveluiden tavoitteena on vahvistaa alueen työllisyysastetta, tukea työvoiman saatavuutta sekä edistää työnhakijoiden sujuvaa siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten, pitkäaikaistyöttömien, osatyökykyisten sekä muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymisen tukemiseen. Työllistymisen esteitä pyritään poistamaan oikea-aikaisilla, yksilöllisillä ja vaikuttavilla palveluilla, jotka vahvistavat asiakkaiden osaamista, työelämävalmiuksia ja osallisuutta.

Paraisten kaupungin elinvoima rakentuu vahvasti yrittäjyyden, osaavan työvoiman saatavuuden sekä monipuolisen elinkeinorakenteen varaan. Työllisyyspalveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä yritysten, oppilaitosten, hyvinvointialueen sekä muiden alueellisten toimijoiden kanssa, jotta työvoiman kysyntä ja tarjonta kohtaisivat entistä paremmin. Samalla vahvistetaan alueen vetovoimaa sekä yritysten kasvun, uudistumisen ja investointien edellytyksiä.

Keskeinen osa vaikuttavia työnantajapalveluja on työllisyyspalveluiden oma yritysasiantuntija, joka toimii aktiivisena kumppanina alueen yrityksille. Tiivis ja pitkäjänteinen yritysyhteistyö mahdollistaa yritysten nykyisten ja tulevien työvoima- ja osaamistarpeiden tunnistamisen sekä työmarkkinoiden muutosten ennakoinnin. Yritysasiantuntijan kautta saadaan arvokasta tietoa myös alueelle suunnitelluista investoinneista, kasvuhankkeista ja uusista liiketoimintamahdollisuuksista. Tämä vahvistaa työllisyyspalveluiden kykyä kohdentaa toimenpiteitä ennakoivasti sekä vastata työnantajien tarpeisiin oikea-aikaisesti.

Aktiivinen yritysverkostotyö auttaa tunnistamaan myös niin sanottuja piilotyöpaikkoja, jotka eivät näy avoimilla työmarkkinoilla mutta tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia työnhakijoille. Kun yritysten tarpeet tunnetaan riittävän hyvin, voidaan työvoiman saatavuutta tukea tehokkaasti, lyhentää rekrytointiaikoja ja edistää työnhakijoiden työllistymistä. Samalla vahvistetaan yritysten toimintaedellytyksiä ja koko alueen kilpailukykyä.

Paikallisesti tuotettavilla ja alueen tarpeisiin perustuvilla työllisyyspalveluilla on erityisen suuri merkitys pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyssä ja vähentämisessä. Pitkäaikaistyöttömyys on sekä inhimillinen että taloudellinen haaste, jonka ratkaiseminen edellyttää yksilöllisiä palveluja, tiivistä verkostoyhteistyötä ja asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaista huomioimista. Työllisyyspalveluiden, hyvinvointialueen, koulutustoimijoiden, kolmannen sektorin sekä työnantajien yhteistyöllä voidaan luoda vaikuttavia palvelupolkuja, jotka tukevat asiakkaiden etenemistä kohti koulutusta, työllistymistä tai muuta tarkoituksenmukaista ratkaisua.

Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisellä on merkittävä vaikutus myös kuntatalouteen. Mitä aikaisemmin asiakkaan palveluntarve tunnistetaan ja mitä tehokkaammin hänet ohjataan oikeisiin palveluihin, sitä paremmat ovat mahdollisuudet lyhentää työttömyysjaksoja ja vähentää kunnalle kohdistuvia työttömyyden kustannuksia. Vaikuttavat palvelut eivät ainoastaan paranna yksilöiden hyvinvointia ja osallisuutta, vaan tukevat myös kaupungin taloudellista kestävyyttä ja elinvoimaa.

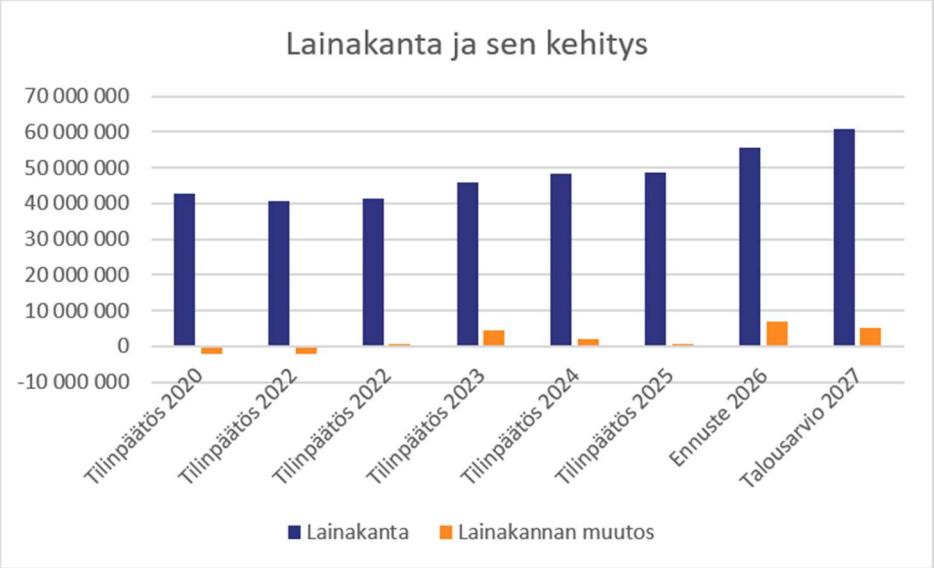
Laadukas palvelu perustuu asiakkaiden tilanteiden huolelliseen arviointiin, yksilölliseen ohjaukseen sekä tarkoituksenmukaisten palveluiden oikea-aikaiseen käyttöön. Riittävät resurssit mahdollistavat asiakastyön, joka on ennaltaehkäisevää, vaikuttavaa ja tuloksellista. Samalla varmistetaan, että työnhakijat saavat tarvitsemansa tuen oikeaan aikaan ja että käytettävissä olevat palvelut voidaan kohdentaa tehokkaasti niille henkilöille, jotka hyötyvät niistä eniten. Myös yhteistyö paikallisten yritysten kanssa on avainasemassa.

Turunmaan työllisyyspalveluiden tavoitteena on rakentaa elinvoimainen ja kilpailukykyinen työmarkkina-alue, jossa osaava työvoima, kasvavat yritykset ja laadukkaat palvelut tukevat toisiaan. Työllisyyspalvelut ovat keskeinen väline alueen kestävän kasvun, hyvinvoinnin ja elinvoiman vahvistamisessa. Panostamalla vaikuttaviin palveluihin, vahvaan yritysyhteistyöhön, pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen sekä riittäviin resursseihin luodaan edellytykset sekä paremmille työllisyystuloksille että pitkäjänteiselle kuntatalouden tasapainolle.

Kaupungin talousnäkymät

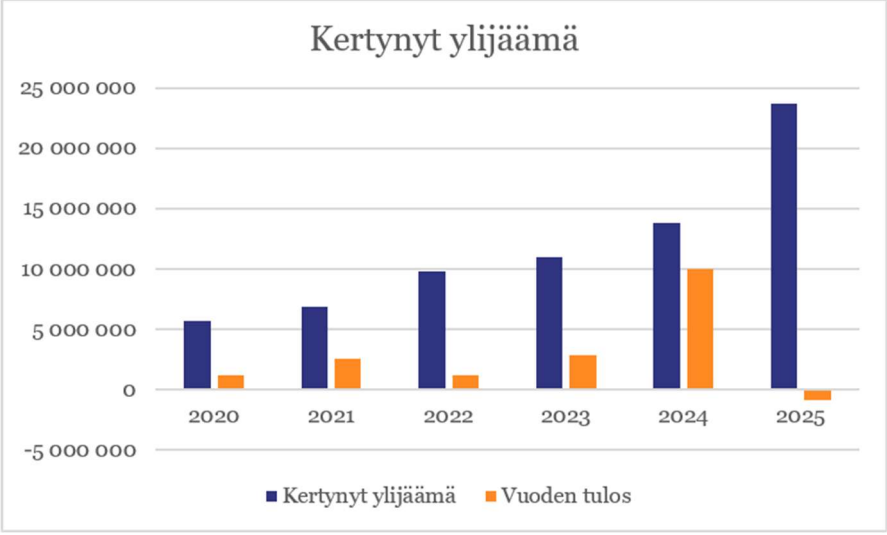
Haasteet saada kaupungin tulot riittämään nykyisen toimintarakenteen ja -laajuuden ylläpitämiseen jatkuvat. Vallitsevassa tilanteessa ei ole paljon tilaa investoinneille, mikä ei ole realistista. Tilaa pitäisi pystyä luomaan sekä uudistuotantoon että olemassa olevien rakennusten ja infran kunnossapitoon tehtäville investoinneille.

Kaupungin lainanotto on kasvanut voimakkaasti, koska kaupungin saama rahoitus ei riitä sekä käyttötalouden toimintakuluihin että uusiin tarvittaviin investointeihin. 2020-luvun alusta lähtien kaupungin lainakanta on kasvanut 20 miljoonalla eurolla ja nousee vuoden 2027 aikana noin 60 miljoonaan euroon.

Sekä kaupungin toimintatuloihin että -menoihin vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittäminen. Ajankohta yhtiöittämisen loppuun saattamiselle lienee vuodenvaiheessa 2026–2027. Sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöt ja niiden tulot ja menot siirtyvät kokonaisuudessaan uudelle yhtiölle. Tästä voi aiheutua talousarvioteknisiä tarkistuksia vielä vuonna 2027.

Vuoden 2027 talousarviossa ei ole otettu huomioon mahdollisia kiinteistöjen arvonalennuksia eikä kiinteistöjen myyntejä, joista aiheutuu myyntitappioita. Kaupungin suuresta kiinteistökannasta, jonka kirjanpitoarvo on korkea, voi aiheutua talouden näkökulmasta olennaisia riskejä.

Valtionosuudet ja verotulot

Kaupungin rahoitukseen ovat vaikuttaneet voimakkaasti sote-uudistuksen myötä tapahtuneet valtionosuusrahoituksen muutokset. Paraisten kaupunki kuuluu valtionosuusjärjestelmän tasausmekanismin häviäjiin. Aikaisemmin lupailtu valtionosuusuudistus ei toteudu lähivuosina, eikä tällä hetkellä siten ole toiveita siitä, että valtionosuusjärjestelmässä nähtäisiin lähitulevaisuudessa muutoksia.

Talousarvioerä verotulot koostuu kunnallisesta tuloverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta, ja kaupungilla on oikeus päättää veroprosenttien suuruudesta tuloveron ja kiinteistöveron osalta. Verorahoitukseen luetaan myös valtionosuudet.

Koko maata koskeva kunnallisveron ennuste vuosille 2027–2030 muuttui hyvin vähän elokuun 2026 arvioista. Kuntakohtaiset ennusteet muuttuivat selvästi enemmän (molempiin suuntiin). Työllisyyden arvioitu parempi kehitys koko maan tasolla on otettu huomioon elokuun 2026 veroennustekehikossa. Työllisyysrahaston esittämä työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,15 prosenttiyksiköllä parantaa kunnallisveron tuottoa vuositasolla noin 15 miljoonalla eurolla vuodesta 2027 alkaen.

Yhteisöverokannan alentaminen vuodesta 2027 alkaen ja kaikki muut yhteisöveron veroperustemuutokset on huomioitu veroennusteessa. Hallitusohjelman mukaisesti yhteisöveron veroperusteisiin tehtävien muutosten vaikutukset kompensoidaan nettomääräisesti kunnille yhteisöveron ryhmäosuudessa. Näin ollen näiden vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali.

Veroennusteisiin liittyy epävarmuuksia. Positiiviset riskit liittyvät erityisesti kotimaisen kysynnän ennustettua nopeampaan kasvuun ja negatiiviset vastaavasti talouden ennakoitua heikompaan kehitykseen. Työllisyydellä on suora vaikutus kunnallisveron kehitykseen ja se reagoi viiveellä talouskasvuun. Kun talous kääntyy kasvuun, yritykset eivät yleensä heti palkkaa uutta työvoimaa. Usein hyödynnetään nykyistä henkilöstöä ja vasta kun kasvu näyttää pysyvältä, avataan uusia työpaikkoja. Tämä viive on tyypillisesti 3–12 kuukautta. Pitkäaikaistyöttömyyden kohdalla viive voi tyypillisesti olla jopa 1–3 vuotta, joskus jopa kauemmin. (Lähde: Kuntaliiton veroennuste 25.9.2026)

Yhteenveto

TILIVUOSI	**2024**	**2025**	**2026****	**2027****	**2028****	**2029****
Verolaji						
Kunnallisvero	29 194	29 023	30 208	31 014	31 992	32 970
Muutos %	-4,4	-0,6	4,1	2,7	3,2	3,1
Yhteisövero	2 193	2 216	2 740	3 029	3 160	3 288
Muutos %	-16,5	1,1	23,7	10,5	4,3	4,1
Kiinteistövero	10 531	10 879	10 340	10 659	10 659	10 659
Muutos %	2,1	3,3	-5,0	3,1	0,0	0,0
VEROTULOT	41 918	42 119	43 289	44 702	45 811	46 918
Muutos %	-3,6	0,5	2,8	3,3	2,5	2,4

Budjetoidut verotulot ja valtionosuudet perustuvat Kuntaliiton 22.9.2026 julkaisemaan ennusteeseen.

Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman lähtökohtana on, että tuloveroprosentti pidetään ennallaan.

Tuloveroprosentti

Kunnallisveron rakenne muuttui sote-uudistuksen myötä.

Verotusmenettelylain 91 a §:ssä säädetään, että kunnan veroprosentti on vuodesta 2024 alkaen ilmoitettava prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella. Näin ollen veroprosentti pyöristettiin Paraisten kaupungin osalta 7,9 prosenttiin vuodelle 2024. Paraisten kaupungin veroprosentti on siitä lähtien ollut 7,9 prosenttia. Tuloveroja ennustetaan vuonna 2027 kertyvän 31 miljoonaa euroa asukasluvun ollessa 14 635 ja veroprosentin 7,9.

(Lähde: Kuntaliitto 22.9.2026)

Kiinteistöveroprosentit

Kiinteistöjä tietyllä kunta-alueella omistavat ovat vuosittain velvollisia maksamaan kiinteistöveroa kiinteistönsä sijaintikunnalle. Kiinteistövero lasketaan kiinteistön verotusarvosta. Paraisten kaupungin kiinteistöveroprosentit pysyvät vuonna 2027 samalla tasolla kuin vuonna 2026.

Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,50 %
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,47 %
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,50 %
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	4,00 %
Voimalaitosten veroprosentti	3,10 %

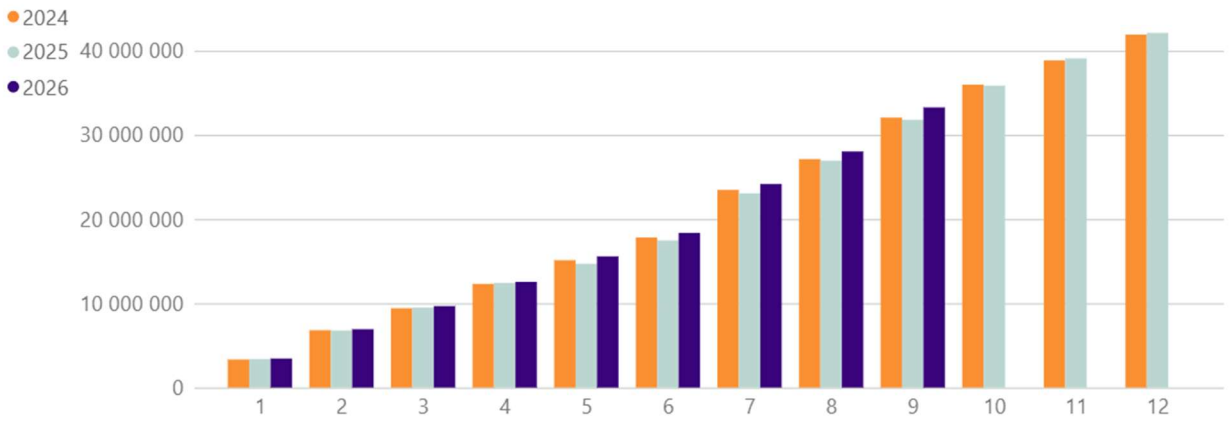
Kiinteistöveron ennakoidaan vuonna 2027 tuottavan kaupungille 10,7 miljoonaa euroa.

Yhteisövero

Osakeyhtiöt ja muut yhteisöt maksavat tuloveroa yhteisöveron muodossa. Yhteisöveroa ennakoidaan vuonna 2027 kertyvän 3 miljoonaa euroa.

Verotulot yhteensä

Vuoden 2027 talousarvion lähtökohtana on, että kaupunki saa verotuloja yhteensä 44,7 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuuksiensa kuten verotulojensakin käytöstä ja hyötyy taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa kustannustehokkaasti.

Sote-uudistuksen myötä valtionosuuksien maksatus on muuttunut. Valtionosuuksien suuruus vuonna 2023 ja siitä eteenpäin perustuu aikaisempiin vuosikeskiarvoihin eli vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoihin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten todellisesta toteumasta kunnissa ja kaupungeissa. Valtionosuusjärjestelmään on otettu käyttöön tasausmekanismi, joka vaikuttaa myös tuleviin vuosiin ja joka on edelleen voimassa. Tämä mekanismi vääristää nykyistä valtionosuusjärjestelmää ja vaikuttaa suoraan kaupungin mahdollisuuksiin saada rahoitusta peruspalvelujen turvaamiseen. Valtionosuusjärjestelmä ei enää palvele alkuperäistä tarkoitustaan, koska sosiaali- ja terveydenhuollon tasausmekanismi vääristää kuvaa maan kuntien ja kaupunkien todellisesta tilanteesta. Paraisten kaupunki kuuluu tämän tasausjärjestelmän ”häviäjiin”. Vuoden 2027 valtionosuuksissa kaupunki maksaa tasausvähennyksenä peräti 320 euroa asukasta kohden. Tämän mekanismin myötä kaupungin valtionosuuksista saama rahoitus vääristää kaupungin kokonaisrahoitusta ja vaikeuttaa tuntuvasti tasapainoisen talousarvion aikaansaamista. Nämä aikaisempien vuosien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin perustuvat tasausvähennykset vaikuttavat suoraan epäoikeudenmukaisesti kaupungin jäljellä olevaan toimintaan.

Paraisten kaupunki saa vuonna 2027 valtionosuuksia 8,5 miljoonaa euroa.

Toimintatulot ja toimintamenot – olennaisimmat kohdat

Kaupungin ulkoiset toimintatulot ovat 10,7 miljoonaa euroa.

Talousarvioon sisältyy myyntivoittoja 200 000 euroa, eli taso on sama kuin vuonna 2026. Tämä erä voi muuttua dramaattisesti sitä mukaa kuin kiinteistöjä realisoidaan. Kaupungin kiinteistökannan kirjanpitoarvo on korkea, mistä voi aiheutua suuria myyntitappioita, jos kiinteistöjä realisoidaan pienemmällä summalla.

Vuosi 2027 on ensimmäinen vuosi, jolloin Varhalta ei enää saada koko vuoden ajan vuokratuloja sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöistä.

Kaupungin ulkoiset toimintamenot ovat 60,5 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut ovat kaupungin toimintakulujen suurin erä ja vuonna 2027 henkilöstökuluihin budjetoidaan 34,2 miljoonaa euroa. Tästä määrästä 27,6 miljoonaa euroa on palkkoja ja palkkioita ja 6,6 miljoonaa euroa henkilösivukuluja. Henkilöstökuluihin on vuoden 2027 talousarviossa laskettu 3,0 prosentin lakisääteinen palkankorotus vakituiselle henkilöstölle. Kokonaishenkilöstökulut nousevat noin 101 220 euroa eli 0,3 prosenttia verrattuna vuoden 2026 talousarvioon talousarvion muutokset huomioon ottaen.

Vuonna 2027 jatketaan työtä osaamisen varmistamiseksi, johtamisen vahvistamiseksi ja henkilöstön työkyvyn tukemiseksi painottaen erityisesti sairauspoissaolojen vähentämistä. Kaupungin HR-järjestelmän uudistaminen ja uuden työajanseuranta- ja työvuorosuunnittelujärjestelmän käyttöönotto ovat keskeisiä kehittämistoimia. Käyttöönoton yhteydessä päivitetään henkilöstöprosesseja ja yhteisiä työtapoja hallinnon yksinkertaistamiseksi ja henkilöstösuunnittelun ja seurannan tietopohjan parantamiseksi.

Vuonna 2027 kaupungin ostopalvelujen arvioidaan olevan 17,7 miljoonaa euroa. Ostopalvelujen suurimpia menoeriä ovat 2,5 miljoonan euron kuljetuskulut, 2,2 miljoonan euron rakennuskulut, 2 miljoonan euron ateriapalvelut, 1,8 miljoonan euron ICT-palvelut ja 1,3 miljoonan euron siivouspalvelut. Sähkökuluihin budjetoidaan 1,1 miljoonaa euroa ja lämmitykseen 920 000 euroa.

Kaupungin olemassa oleva toiminta ja kaupungin toimintatuloina, valtionosuuksina ja verotuloina saama rahoitus eivät ole tasapainossa. Kaupungin tulot riittävät juoksevien toimintamenojen maksamiseen, mutta eivät rahoituskuluihin ja uusiin investointeihin. Kaupungin tulee olemaan tarpeen sopeuttaa toimintansa tähän muutokseen.

Kaupungin investoinnit

Kaupungin tuloslaskelman vuosikate kuvastaa karkeasti ottaen kaupungin investointirahoituksen kantokykyä. Jos vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen, syntyy rahoitusalijäämä. Kaupungin vuosikate vuodelle 2027 on 2,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2027 talousarvioon suunnitellut investoinnit ovat noin 8,2 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen investointi on Malms skolan 5 750 000 euron peruskorjauksen loppuun saattaminen. Vuoden 2027 investoinnit ja taloussuunnitelmavuosien 2028–2029 investointitaulukkoon sisältyvät arvioidut investoinnit sisältyvät rahoitustarvelaskelmiin ja niiden voidaan todeta ylittävän kaupungin tavoitetason. Jotta talous saadaan tasapainoon, suunnitelmavuosiin 2028–2029 sisältyy siksi vain sellaisia investointihankkeita, jotka on saatettava päätökseen, muutaman vuoden hengähdystauon luomiseksi investointitalousarvioon.

1.10.2026 kaupungin lainakanta oli 52,6 miljoonaa euroa.

Kaupungin investointitalousarvio vuonna 2027 on 8 175 000 euroa (netto).

Kaupungin lainakanta tulee vuonna 2027 kasvamaan 5,1 miljoonalla eurolla yhteensä 60,7 miljoonaan euroon. Lainakanta asukasta kohden on siis noin 4 130 euroa/asukas (2025: 3 319 euroa/asukas).

RISKIENHALLINTA

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että toiminnalle asetetut tavoitteet saavutetaan, palvelutuotanto toimii häiriöittä ja taloudellinen tulostaso on hyvä. Riskienhallinnan painopiste on riskien tunnistamisessa, analysoinnissa ja hallinnassa. Riskienhallinnassa on kyse sen tunnistamisesta, mikä voi mennä pieleen. Tämän jälkeen arvioidaan riskien todennäköisyys ja vaikutukset. Riskit asetetaan tärkeysjärjestykseen, minkä jälkeen päätetään, miten niitä hallitaan. Riskienhallinta on tietoista, suunnitelmallista ja jatkuvaa työtä, jossa otetaan kantaa siihen, miten riskit voidaan välttää tai miten niitä voidaan vähentää. Kokonaisvaltainen riskienhallinta kytketään kaupungin tavoitteisiin.

Riskit voidaan jakaa

- strategisiin riskeihin
- toiminnallisiin riskeihin
- taloudellisiin riskeihin
- omaisuusriskeihin.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, jonka päämääränä on varmistaa, että toiminta sujuu tarkoitetulla tavalla ja että asetetut tavoitteet saavutetaan. Sisäinen valvonta on rutiineja, järjestelmiä ja tarkastuksia, joilla varmistetaan, että lakeja noudatetaan, resursseja käytetään tehokkaasti ja raportointi on asianmukaista.

Osastojen omiin riskienhallintasuunnitelmiin dokumentoidaan talousarviossa vahvistettuihin tavoitteisiin kohdistuvat olennaiset riskit sekä näiden riskien torjumiseksi suunnitellut toimenpiteet. Talousarviokirjassa tunnistetaan kunkin osaston kohdalla osastojen suurimmat riskit. Tunnistetut olennaisimmat riskit arvioidaan kolmiportaisella asteikolla: suuri, kohtalainen ja vähäinen. Riskienhallintasuunnitelman seuranta on kytketty talousarviovuoden aikaiseen talouden ja toiminnan seurantaan.

TULOSLASKELMA

(1 000 euroa)	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Ennuste 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2028	Muutos 2026/2027 %	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot										
Myyntituotot	7 108	6 741	6 895	7 046	6 988	6 988	6 988	3,7	6 988	6 988
Maksutuotot	1 336	1 231	1 274	1 330	1 304	1 304	1 304	5,9	1 304	1 304
Tuet ja avustukset	1 627	1 190	1 393	814	840	840	840	-29,4	840	840
Muut toimintatuotot	19 206	16 124	16 830	15 951	16 140	16 150	16 150	0,2	16 140	16 140
Toimintatuotot	29 278	25 286	26 391	25 141	25 272	25 282	25 282	-0,0	25 272	25 272
Toimintakulut										
Henkilöstökulut	-33 983	-34 100	-34 377	-33 476	-34 201	-34 201	-34 201	0,3	-34 885	-35 583
Palkat ja palkkiot	-27 562	-27 538	-27 763	-27 073	-27 620	-27 620	-27 620	0,3	-28 172	-28 735
Henkilösivukulut	-6 421	-6 561	-6 614	-6 403	-6 581	-6 581	-6 581	0,3	-6 713	-6 847
Palvelujen ostot	-20 607	-19 806	-20 267	-20 278	-20 054	-20 173	-20 173	1,9	-20 405	-20 763
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 558	-4 946	-4 803	-4 702	-4 283	-4 283	-4 283	-13,4	-4 366	-4 452
Avustukset	-1 913	-2 249	-2 118	-2 029	-1 942	-1 942	-1 942	-13,7	-1 981	-2 020
Muut toimintakulut	-13 530	-14 758	-14 603	-14 560	-14 580	-14 589	-14 589	-1,1	-14 632	-14 685
Toimintakulut	-74 591	-75 858	-79 168	-75 045	-75 059	-75 188	-75 188	-0,9	-76 269	-77 502
Toimintakate	**-45 313**	**-50 572**	**-49 777**	**-49 903**	**-49 787**	**-49 906**	**-49 906**	**-1,3**	**-50 996**	**-52 230**
Verotulot	42 194	43 331	43 301	44 297	44 702	44 702	44 702	3,2	45 811	46 918
Valtionosuudet	9 322	9 688	8 764	8 764	8 476	8 476	8 476	-12,5	8 476	8 476
Rahoitustuotot ja -kulut										
Korkotuotot	276	193	193	193	220	220	220	14,1	200	180
Muut rahoitustuotot	136	173	395	173	54	54	54	-69,0	54	54
Korkokulut	-996	-1 064	-1 028	-974	-1 100	-1 100	-1 100	3,4	-1 300	-1 300
Muut rahoituskulut	-42	-40	-40	-40	-40	-40	-40	0,0	-40	-40
Rahoitustuotot ja -kulut	-626	-739	-480	-649	-867	-867	-867	17,3	-1 087	-1 107
Vuosikate	**5 578**	**1 708**	**1 808**	**2 509**	**2 524**	**2 406**	**2 406**	**40,8**	**2 205**	**2 058**
Poistot ja arvonalentumiset										
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 567	-5 195	-5 195	-5 228	-5 228	-5 228	-5 228	0,6	-5 050	-4 900
Arvonalentumiset	-970	0	0	0	0	0	0		0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-6 537	-5 195	-5 195	-5 228	-5 228	-5 228	-5 228	0,6	-5 050	-4 900
Tilikauden tulos	**-959**	**-3 487**	**-3 387**	**-2 719**	**-2 703**	**-2 822**	**-2 822**	**-19,1**	**-2 845**	**-2 842**
Poistoeron muutos	-146	-241	-241	-245	-245	-245	-245	1,5	55	55
Varausten muutos	189	300	1 131	300	300	300	300	0,0	0	0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	**-916**	**-3 428**	**-2 497**	**-2 664**	**-2 648**	**-2 767**	**-2 767**	**-19,3**	**-2 790**	**-2 787**

RAHOITUSLASKELMA

	Tilinpäätös 2025	Muutettu talousarvio 2026	Ennuste 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Muutos 2026 / 2027 %	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
TOIMINNAN RAHAVIRTA										
VUOSIKATE	5 578	1 708	1 808	2 509	2 524	2 406	2 406	40,8	2 205	2 058
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-530	-200	-300	-200	-200	-200	-200	0,0	-200	-200
	5 048	**1 508**	**1 508**	**2 309**	**2 324**	**2 206**	**2 206**	**46,3**	**2 005**	**1 858**
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA										
INVESTOINTIMENOT	-7 657	-10 633	-10 944		-8 675	-8 675	-8 675	-18,4	-550	-550
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIN	230	400	646		400	400	400	-0,0	0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	668	300	900		300	300	300	0,0	300	300
	-6 760	**-9 933**	**-9 398**		**-7 975**	**-7 975**	**-7 975**	**-19,7**	**-250**	**-250**
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	**-1 712**	**-8 425**	**-7 890**		**-5 651**	**-5 769**	**-5 769**	**-31,5**	**1 755**	**1 608**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA										
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET										
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	35	0	-185		0	0	0		0	0
	35	**0**	**-185**		**0**	**0**	**0**		**0**	**0**
LAINAKANNAN MUUTOKSET										
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	6 000	11 000	11 000		10 000	10 000	10 000	-9,1	0	0
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-3 918	-4 218	-4 218		-4 900	-4 900	-4 900	16,2	-3 400	-3 400
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-1 451	0	0		0	0	0		1 000	1 500
	632	**6 783**	**6 783**		**5 100**	**5 100**	**5 100**	**-24,8**	**-2 400**	**-1 900**
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET										
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	253	0	0		0	0	0		0	0
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	5	0	0		0	0	0		0	0
SAAMISTEN MUUTOS	774	0	0		0	0	0		0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	146	0	0		0	0	0		0	0
	1 178	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**		**0**	**0**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	**1 809**	**6 783**	**6 783**		**5 100**	**5 100**	**5 100**	**-24,8**	**-2 400**	**-1 900**
RAHAVAROJEN MUUTOS	**98**	**-1 642**	**-1 292**		**-551**	**-669**	**-669**	**-59,3**	**-645**	**-292**

RAHAVARAT	**KAUDEN LOPUSSA**	**13 353**								
	KAUDEN ALUSSA	**13 255**	**98**							
LAINAKANTA			**48 838**	**56 900**	**55 621**		**60 721**	**60 721**	**60 721**	
LAINAKANTA/ASUKAS, €			**3 319**	**3 859**	**3 773**		**4 130**	**4 130**	**4 130**	
ASUKASMÄÄRÄ			**14 716**	**14 744**	**14 743**		**14 701**	**14 701**	**14 701**	
OMAVARAISUUSASTE >50%			**56,9 %**	**53,1 %**	**52,9 %**		**51,9 %**	**51,9 %**	**51,9 %**	
SUHTEELLINEN VELKAISUUS <50%			**85,8 %**	**101,4 %**	**101,1 %**		**109,0 %**	**109,0 %**	**109,0 %**	

Omavaraisuusaste %
100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %
100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

NETTOMÄÄRÄRAHAT YKSIKÖITTÄIN JA OSASTOITTAIN

Kunkin yksikön sitovuustaso on sen toimintakate. Osastolla on oikeus järjestää toimintansa sen puitteissa.

	Tilinpäätös 2025	Muutettu talousarvio 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2028	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
1000 VAALIT	**-44 431**	**0**	**-11 900**	**-14 705**	**-14 705**	**-14 705**	**-15 559**	**-16 428**
1200 TILINTARKASTUS	**-60 444**	**-65 966**	**-65 970**	**-67 570**	**-67 570**	**-67 570**	**-68 921**	**-70 300**
2100 HALLINTO	-1 773 453	-1 979 805	-1 929 685	-1 896 068	-1 896 068	-1 896 068	-1 930 472	-1 965 564
2102 TALOUS	-669 333	-1 073 094	-1 035 081	-1 061 136	-1 061 136	-1 061 136	-1 088 340	-1 116 085
2104 HR	-1 086 524	-1 119 054	-1 132 656	-1 197 184	-1 197 184	-1 197 184	-1 223 588	-1 250 518
2106 IT JA DIGITALISAATIO	-124 556	-121 949	-79 244	-92 229	-92 229	-92 229	-109 130	-126 366
2108 VIESTINTÄ	-578 537	-712 134	-527 614	-442 971	-442 971	-442 971	-451 024	-459 238
210 KONSERNIPALVELUT	**-4 232 404**	**-5 006 036**	**-4 704 280**	**-4 689 588**	**-4 689 588**	**-4 689 588**	**-4 802 554**	**-4 917 771**
3005 ELINKEINOT JA MATKAILU	-977 765	-869 264	-991 581	-1 023 638	-1 082 238	-1 082 238	-1 038 770	-1 054 198
3015 TYÖLLISYYSPALVELUT	-1 581 743	-1 766 105	-2 187 033	-2 098 629	-2 098 629	-2 098 629	-2 155 952	-2 214 425
3020 SAARISTO JA JOUKKOLIIKENNE	-820 048	-821 832	-908 464	-898 039	-898 039	-898 039	-915 629	-933 576
305 ELINKEINOPALVELUT	**-3 379 557**	**-3 457 201**	**-4 087 078**	**-4 020 306**	**-4 078 906**	**-4 078 906**	**-4 110 351**	**-4 202 199**
4005 HYVINVOINTIPALVELUT JA KOLMAS SEKTORI	-205 921	-387 336	-467 112	-486 982	-486 982	-486 982	-496 781	-506 770
4010 KULTTUURI JA VAPAA-AIKA	-2 616 591	-2 720 446	-2 591 739	-2 605 137	-2 605 137	-2 605 137	-2 633 433	-2 662 268
4015 KIRJASTO	-1 438 033	-1 502 673	-1 530 002	-1 528 583	-1 528 583	-1 528 583	-1 544 980	-1 561 705
4020 KANSALAISOPISTO	-646 959	-639 085	-647 041	-657 892	-657 892	-657 892	-669 810	-681 963
405 HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT	**-4 907 505**	**-5 249 540**	**-5 235 894**	**-5 278 594**	**-5 278 594**	**-5 278 594**	**-5 345 004**	**-5 412 706**
5501 RUOTSINKIELINEN KOULUTUS	-17 226 677	-18 068 655	-18 061 801	-18 080 731	-18 090 317	-18 090 317	-18 338 600	-18 601 586
5502 SUOMENKIELINEN KOULUTUS	-9 574 703	-9 728 522	-9 609 308	-9 613 752	-9 613 752	-9 613 752	-9 766 888	-9 923 060
5504 VARHAISKASVATUS	-11 499 772	-11 918 135	-11 862 857	-11 974 723	-11 974 723	-11 974 723	-12 189 118	-12 407 775
550 SIVISTYS	**-38 301 153**	**-39 715 312**	**-39 533 966**	**-39 669 206**	**-39 678 792**	**-39 678 792**	**-40 294 606**	**-40 932 421**
7050 TEKNIIKKA JA KIINTEISTÖT	6 429 567	3 884 853	4 360 687	4 428 126	4 377 712	4 377 712	4 220 580	4 008 896
7052 KAAVOITUS	-527 942	-696 830	-729 451	-696 107	-696 107	-696 107	-708 686	-721 516
7054 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖ-PALVELUT	-869 029	-953 548	-796 175	-797 874	-797 874	-797 874	-819 401	-841 360
7056 MAANKÄYTTÖ	-474 351	-541 230	-439 608	-377 059	-377 059	-377 059	-393 501	-410 268
7058 VESIHUOLTO	1 054 391	1 228 318	1 340 268	1 395 979	1 395 979	1 395 979	1 341 584	1 286 099
704 KAUPUNKIKEHITYS	**5 612 635**	**2 921 563**	**3 735 721**	**3 953 065**	**3 902 651**	**3 902 651**	**3 640 576**	**3 321 851**
KAUPUNKI YHTEENSÄ	**-45 312 858**	**-50 572 493**	**-49 903 368**	**-49 786 904**	**-49 905 504**	**-49 905 504**	**-50 996 419**	**-52 229 974**

KÄYTTÖTALOUS

Vaalit

Toiminta-alue

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen toimielin, jonka tärkein tehtävä on vaalien järjestäminen. Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on luoda edellytykset kunnallisten ja valtiollisten vaalien sekä europarlamenttivaalien järjestämiselle.

Vaalit	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	17 044	0	23 000	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000
Toimintakulut	-61 475	0	-34 900	-42 705	-42 705	-42 705	-43 559	-44 428
Toimintakate	**-44 431**	**0**	**-11 900**	**-14 705**	**-14 705**	**-14 705**	**-15 559**	**-16 428**

Toiminta 2027

Eduskuntavaalit toimitetaan 18.4.2027.

Tilintarkastus

Toiminta-alue

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten kuntalain 121 §:n mukaisesti.

Tilintarkastus	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintakulut	-60 444	-65 966	-65 970	-67 570	-67 570	-67 570	-68 921	-70 300
Toimintakate	**-60 444**	**-65 966**	**-65 970**	**-67 570**	**-67 570**	**-67 570**	**-68 921**	**-70 300**

Toiminta 2027

Tarkastuslautakunta kokoontuu vuoden 2027 aikana 5–6 kertaa ja arvioi kunnan toimintaa vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti. Lautakunta valvoo myös tilikauden 2026 lakisääteisen tilintarkastuksen toteutusta sekä tilikauden 2027 tilintarkastuksen käynnistämistä.

TAVOITTEET TARKASTUSLAUTAKUNTA 2027		
Tavoite	**Mittari**	**Tavoitetaso**
Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain, miten kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteet (HYTE-tavoitteet) ovat toteutuneet.	 Hyvinvointiraportin arviointi, otetaan huomioon tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmassa.	 Hyvinvointiraportointi arvioidaan valtuustokausittain.
VUODEN 2026 ARVIOINTIKERTOMUKSEN LAATIMINEN		
Arviointikertomuksen laatiminen.	Vuoden aikana kuultujen painopistealueen vastuuhenkilöiden määrä.	Painopistealueen palveluista vastaavista viranhaltijoista kuultu 75:a prosenttia.
SIDONNAISUUSREKISTERIN YLLÄPITO		
Kaikki ilmoitusvelvolliset ovat toimittaneet oikeanlaisen sidonnaisuusilmoituksen.	Niiden luottamushenkilöiden määrä, jotka eivät ole toimittaneet ilmoitusta sidonnaisuusrekisteriin, ja sidonnaisuuksien tarkastaminen pistokokein Asiakastiedolta.	100 prosenttia jättänyt ilmoituksen.
ARVIOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN		
Toimintaa on toteutettu arviointisuunnitelman mukaisesti.	Arviointisuunnitelma toteutettu.	100 prosenttia arviointisuunnitelman tavoitteista toteutetaan.

Tunnusluku	**2025**	**TA2026**	**TA2027**
Tarkastuspäivien määrä	44	40	40
Lautakunnan kokousten määrä	8	8	6
Euroa/asukas	-4	-4	-5

Konsernipalvelut

Konsernipalvelujen osastoon kuuluvat seuraavat yksiköt: hallinto, talous, HR, IT ja digitalisaatio ja viestintä.

Osaston tavoitteet

Konsernipalvelut toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa kaupungin tukitoimintona, joka vastaa sisäisten palvelujen tarjoamisesta hallintoa, taloutta, HR:ää, IT:tä ja digitalisaatiota sekä viestintää koskevissa asioissa. Osasto tekee yhteistyötä ja viestii sisäisesti muiden osastojen sekä kaupungin luottamushenkilöiden kanssa. Ulkoinen hankerahoitus on talousyksikön alaista.

Eläinlääkintäpalvelut ja ympäristöterveydenhuollon hoitaa kokonaisuudessaan Liedon kaupunki, ja ne ovat siten kokonaisuudessaan ostopalveluja. Nämä ostopalvelukustannukset on kirjattu hallintoyksikön menoksi.

Konsernipalvelujen prosessien ja tukitoimintojen digitalisointi ja automatisointi on edellytys resurssien tarkoituksenmukaiselle ja tehokkaalle käytölle. Työn jatkaminen sähköisten palvelujen kehittämiseksi kaupungin asukkaille, asiakkaille ja henkilöstölle mahdollistaa laajemman itsepalveluratkaisujen tarjonnan.

Omistajaohjauksella luodaan edellytyksiä kehitykselle ja tiiviille yhteistyölle Paraisten kaupungin konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden kanssa. On erittäin tärkeää, että kaupungin strategia jalkautetaan myös tytäryhtiöihin ja että konserniohje on ajantasainen ja että sitä noudatetaan.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Houkutteleva ja osaava työnantaja Toteuttaa rohkeutta ja ”Kasvua, joka näkyy ja tuntuu” kehittämällä osaamista, johtamista ja työyhteisötaitoja sekä vahvistamalla työkulttuuria, jossa opimme toisiltamme ja teemme yhteistyötä ja jossa meillä on mahdollisuus kehittyä työssämme. Näin vahvistamme kaupungin kykyä houkutella oikeanlaista osaamista, kehittää sitä ja saada se jäämään.	Vahvistetaan koko organisaation osaamista ja työyhteisöä vuosittain käytävillä kehityskeskusteluilla, kohdennetuilla osaamisen kehittämistoimilla ja tarjoamalla mahdollisuuksia yhteiseen oppimiseen sekä yhteisillä rekrytointi- ja perehdytyskäytännöillä. Johtamista ja työyhteisötaitoja kehitetään osana yhteistä ja toimivaa työkulttuuria.	Niiden henkilöstön jäsenten osuus, joiden kanssa on käyty kehityskeskustelu ja joiden osaamis- ja kehittämistarpeet on dokumentoitu vuoden aikana. (vähintään 90 %) Niiden henkilöstön jäsenten osuus, jotka ovat osallistuneet osaamisen kehittämistoimiin vuoden aikana. (vähintään 80 %) Henkilöstön henkilöstökyselyssä antama arvio johtamisesta, yhteistyöstä ja työyhteisöstä, osaamisen kehittämismahdollisuuksista sekä kaupungista työnantajana, tavoitteena tuloksen parantaminen edelliseen mittaukseen verrattuna. (Vähintään 70 %:n vastausprosentti)
Strategiset näkyvyyskampanjat Toteuttaa ”Kasvua, joka näkyy ja tuntuu” vahvistamalla Paraisten tunnettuutta ja vetovoimaa sekä tekemällä kaupungin kasvusta, kehityksestä ja mahdollisuuksista näkyviä.	Toteutetaan Majakalta majakalle -hankkeessa kaksi strategista näkyvyyskampanjaa, jotka suunnataan priorisoitaville kohderyhmille ja koordinoidaan kaupungin brändin ja muiden strategisten kasvuhankkeiden kanssa.	Kaksi strategista kampanjakokonaisuutta toteutettu vuoden aikana. Seurataan kampanjoiden tavoittavuutta ja liikennettä kampanjoiden digitaalisiin sisältöihin. Kampanjoiden teemoihin liittyvien strategisesti relevanttien mediaosumien määrä.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Sisäinen viestintä Toteuttaa mutkattomuutta vahvistamalla avointa, selkeää ja ajantasaista tiedonkulkua.	Laaditaan ja otetaan käyttöön sisäinen viestintäohje. Ohje selkeyttää kanavia, vastuita ja yhteisiä työtapoja.	Sisäisen viestinnän ohje on valmis ja otettu käyttöön. INESin käyttöaste (100 %) henkilöstön keskuudessa. 100 prosenttia henkilöstöstä käyttää kaupungin yhteistä sähköpostiallekirjoitusta.

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Kyberuhat ja IT-turvallisuuteen liittyvät riskit.	Kehitys ja uusia ilmiöitä havaitaan jatkuvasti. Puutteet yksilöiden alan osaamisessa ja resurssien vieminen.	Panostukset kyberturvallisuuspalveluihin ja laitteistoihin. IT-koulutukset.	Suuri
Avainresurssit.	Henkilöstöresurssien menetys. Kaupungin toiminnassa on toimintoja, jotka ovat vain muutaman henkilön vastuulla.	Pyritään saamaan organisaation hiljainen tieto dokumentoitua jakamalla tietoja yhteisillä alustoilla. Tehdään sopimuksia ulkoisten toimittajien kanssa sen varmistamiseksi, että avaintoiminnot voidaan hoitaa ulkoisilla varmistusjärjestelyillä.	Suuri
Heikko maksuvalmius ja rahoituksen saatavuus.	Taloudelliset reservit ovat rajalliset. IT-järjestelmien ja verkkojen häiriöt voivat viivästyttää transaktioita ja maksuja.	Riittävän korkeat/suuret limiitit. Tasapainoinen käyttötalous.	Kohtalainen

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	33,2	36,7	30,2
Määräaikaiset	17,4	10,1	6,1
Henkilötyövuodet yhteensä	**50,6**	**46,8**	**36,3**

Konsernipalvelujen määräaikaisten henkilötyövuosien määrä vaihtelee paljon sen mukaan, kuinka monta ulkoisesti rahoitettua hanketta kaupungilla on.

Tuloslaskelma Konsernipalvelut	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Myyntituotot	673 589	830 630	886 623	875 403	875 403	875 403	875 403	875 403
Maksutuotot	130	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 028 495	741 229	342 343	340 838	340 838	340 838	340 838	340 838
Muut toimintatuotot	534 197	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Toimintatuotot	**2 236 412**	**1 771 859**	**1 428 966**	**1 416 241**	**1 416 241**	**1 416 241**	**1 416 241**	**1 416 241**
Henkilöstökulut	-2 932 272	-3 033 361	-2 663 852	-2 638 245	-2 638 245	-2 638 245	-2 691 008	-2 744 827
Palvelujen ostot	-2 835 640	-2 923 483	-2 700 086	-2 785 466	-2 785 466	-2 785 466	-2 839 484	-2 894 578
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-90 194	-43 777	-28 250	-33 980	-33 980	-33 980	-34 660	-35 350
Avustukset	-20 204	- 107 000	- 107 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 500	-26 010
Muut toimintakulut	- 590 507	- 670 274	- 634 058	- 623 138	- 623 138	- 623 138	- 628 143	- 633 247
Toimintakulut	**-6 468 816**	**-6 777 895**	**-6 133 246**	**-6 105 829**	**-6 105 829**	**-6 105 829**	**-6 218 795**	**-6 334 012**
Toimintakate	**-4 232 404**	**-5 006 036**	**-4 704 280**	**-4 689 588**	**-4 689 588**	**-4 689 588**	**-4 802 554**	**-4 917 771**

Hallinto

Toiminta-alue

Hallinto tukee koko organisaatiota seuraavissa toiminnoissa: kokous- ja hallintotehtävät, asianhallinta ja asiakirjahallinto, arkistointi, käännöspalvelut ja varautumisasiat. Hallinto vastaa kaupunginhallituksen, valtuuston ja tarkastuslautakunnan työstä sekä hallinnoi kaupungin kokonaisvaltaista hallintotyöskentelyä.

Hallinto	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	13 183	5 000	5 000	3 700	3 700	3 700	3 700	3 700
Toimintakulut	-1 786 636	-1 984 805	-1 934 685	-1 899 768	-1 899 768	-1 899 768	-1 934 172	-1 969 264
Toimintakate	**-1 773 453**	**-1 979 805**	**-1 929 685**	**-1 896 068**	**-1 896 068**	**-1 896 068**	**-1 930 472**	**-1 965 564**
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 404	-1 404	-1 404	-1 404	-1 404	-1 404	-1 404	-1 404

Toiminta 2027

Kaupunki jatkaa kuntalaisille ja muille asiakkaille suunnattujen sähköisten asiointipalvelujen kehittämistä ja tarjonnan laajentamista sekä niiden tunnettuuden lisäämistä, jotta entistä useampi saataisiin käyttämään kaupungin digitaalisia palveluja.

Tietoturvaa ja kustannustehokkuutta parannetaan lisäämällä sähköisesti Suomi.fi-viestien kautta lähetettävien tiedoksiantojen osuutta.

Tiedonohjaussuunnitelmaa päivitetään niin, että viranomaisasiakirjojen käsittely tapahtuu entistä laajemmin asianhallintajärjestelmässä ja että tiedonohjaussuunnitelma toimii tietoaineistojen käsittelyä koskevana ohjeena aineistojen tallennuspaikasta riippumatta.

Työtä tiedonhallintamallin parissa jatketaan niin, että se kattaa ja kuvaa lainsäädännön mukaisesti kaupungin toimintaprosessit, tietovarannot, tietoaineistot, tietojärjestelmät ja tietoturvallisuustoimenpiteet.

Sähköisen pitkäaikaissäilytyksen ratkaisua selvitetään. Säilytysjärjestelmä tarvitaan sekä pitkäaikaisen säilytyksen että lopullisen sähköisen arkistoinnin mahdollistamiseksi.

Laaditaan määräys asiakirjahallinnon hoitamisesta (hallintosäännön §:n 103 mukaisesti). Määräyksessä määritellään asiakirjahallinnon roolit ja tehtävät.

Kaupunki päivittää vuoden aikana valmiussuunnitelman yleisen osan varmistaakseen, että suunnittelu vastaa ajankohtaisia riskejä, uhkakuvia ja viranomaisvaatimuksia. Samalla hallinto tukee aktiivisesti osastoja niiden omassa valmiussuunnittelussa ja riskienhallinnassa vahvistaakseen koko organisaation kykyä ennaltaehkäistä häiriöitä ja poikkeustilanteita, hallita niitä ja palautua niistä.

Kaupungin luottamushenkilöiden palkkiot ja korvaukset käsitellään 1.1.2027 alkaen digitaalisesti.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Sujuvat sähköiset asiointipalvelut asukkaille.	Kehitetään sähköisiä asiointipalveluja ja lisätään niiden määrää kaupungin verkkosivuilla. Tehdään nämä sähköiset asiointipalvelut näkyviksi kaupungin asukkaille.	Uusia sähköisiä asiointipalveluja on luotu 10.
Päivitetty tiedonhallintamalli.	Laaditaan uusi tiedonhallintamalli kaupungin kaikille toiminnoille.	Tiedonhallintamalli on otettu käyttöön.
Uusi Paraisten kaupungin asiakirjahallinnon ohje.	Laaditaan uusi asiakirjahallinnon ohje.	Ohje on hyväksytty.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	7,0	10,1	9,4
Määräaikaiset	1,4	2,0	1,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**8,4**	**12,1**	**10,4**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Valtuuston kokoukset	8	9	6
Kaupunginhallituksen kokoukset	14	13	13
Euroa/asukas	-121	-134	-129

Talous

Toiminta-alue

Talouden toiminta-alueeseen kuuluvat kaupungin taloustoiminnot, rahoitus ja hankintojen koordinointi. Talous tarjoaa tukea kaupungin koko taloushallinnossa ja siihen liittyvien tietoteknisten taloustyökalujen käytössä. Yksikön alaisuuteen sijoittuvat ulkoisesti rahoitetun hanketoiminnan toimintatuotot ja -kulut sekä kaupungin myyntitappiot/-voitot.

Talous	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	1 436 083	792 229	393 343	406 918	406 918	406 918	406 918	406 918
Toimintakulut	-2 105 417	-1 865 323	-1 428 424	-1 468 054	-1 468 054	-1 468 054	-1 495 258	-1 523 003
Toimintakate	**- 669 333**	**-1 073 094**	**-1 035 081**	**-1 061 136**	**-1 061 136**	**-1 061 136**	**-1 088 340**	**-1 116 085**
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 533	-1 533	-1 533	-1 533	-1 533	-1 533	-1 533	-1 533

Hankkeet	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	909 295	592 229	193 343	206 918	206 918	206 918	206 918	206 918
Toimintakulut	-1 218 020	- 981 970	- 512 724	- 533 021	- 533 021	- 533 021	- 542 933	- 553 040
Toimintakate	**- 308 725**	**- 389 741**	**- 319 381**	**- 326 103**	**- 326 103**	**- 326 103**	**- 336 015**	**- 346 122**

Toiminta 2027

Sähköinen arkisto kartoitetaan ja olemassa olevat prosessit ja arkistotoiminnot käydään läpi.

Pysyvien vastaavien rekisteri päivitetään ja käyttöomaisuus käydään läpi niin, että ne vastaavat nykytilannetta.

Vuoden aikana päivitetään kaupungin hankintaohje ja luodaan hankintaohjeistus, käytännön opas hankintoihin ja sopimusten hallinnointiin osallistuvan henkilöstön tueksi. Sähköiseen Mercell Tender -hankintajärjestelmään tehdään laajempi päivitys; parantunut käyttöliittymä ja kehittyneet toiminnot vahvistavat hankintojen suunnittelua, toteutusta ja seurantaa. Hankintasopimusten seurantaa tehostetaan selkeämmällä visualisoinnilla ja systemaattisemmilla työtavoilla sen varmistamiseksi, että uudet hankinnat voidaan käynnistää hyvissä ajoin ennen sopimusten päättymistä. Poikkihallinnollinen hankintatiimi perustetaan koordinoimaan hankintakalenteria, vahvistamaan sisäistä suunnittelua ja varmistamaan kaupungin hankintojen pitkäjänteinen ohjaus.

Kaupungin ulkoinen hanketoiminta on koottu talousyksikön alaisuuteen. Kaupungin hanketoimintaa on supistettu talousarviossa 50 000 eurolla, ja hanketoiminnan on jatkossa kytkeydyttävä vahvasti kaupungin strategian toteuttamiseen. Ulkoisilla hankkeilla, joita kaupunki päättää hakea, on oltava suora kytkös strategian mukaisiin kasvuhankkeisiin.

Vuoden 2027 talousarviossa osallistuvaan budjetointiin on varattu 20 000 euroa. Nämä varatut varat voivat toimia laajempien hankekokonaisuuksien mahdollistajina. Osallistava budjetointi antaa kaupungin asukkaille mahdollisuuden vaikuttaa paikallisyhteisöönsä.

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje saatetaan valmiiksi vuoden aikana. Yhdessä tytäryhtiöiden kanssa kehitetään uusia prosesseja konserniohjaukseen. Kaupungille laaditaan uusi konserniohje.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Päivitetty hankintaohje ja uusi hankintaohjeistus.	Muotoillaan ja otetaan käyttöön organisaatiossa.	Päivitetty ohje on hyväksytty. Uutta ohjeistusta sovelletaan.
Paraisten kaupunkikonsernin uusi konserniohje.	Muotoillaan ja otetaan käyttöön organisaatiossa.	Uusi ohje on hyväksytty.
Paraisten kaupungin uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje.	Muotoillaan ja otetaan käyttöön organisaatiossa.	Uusi ohje on hyväksytty.

Henkilötyövuodet/talous	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	5,0	5,8	5,5
Määräaikaiset	0,2	0	1,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**5,2**	**5,8**	**6,5**

Henkilötyövuodet/hankkeet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	2,8	3,1	0
Määräaikaiset	14,5	7,8	4,1
Henkilötyövuodet yhteensä	**17,3**	**10,9**	**4,1**

Tunnusluku/talous	2025	TA2026	TA2027
Ostolaskut	20 273	16 500	15 000
Myyntilaskut	29 371	23 500	22 000
Kaupungin laskut e-laskuina vastaanottavien yksityishenkilöiden ja yritysten määrän lisäys (%)	44,5	44	50
Verkkokaupasta tehtyjen ostojen määrä (kpl) (vuosittain)			1 000
Euroa/asukas	-45	-73	-72

HR

Toiminta-alue

HR:n toiminta-alueeseen kuuluvat palkkahallinto, palkka- ja sopimusasiat, rekrytoinnin tukeminen ja henkilöstön kehittäminen. HR tukee johtoa ja esihenkilöitä henkilöstöasioissa, kehittää yhteisiä suuntaviivoja ja koordinoi työkykyyn ja työsuojeluun liittyviä toimia sekä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa. Yksikkö huolehtii henkilöstöseurannasta ja kehittää HR-järjestelmiä yhdessä IT-yksikön kanssa.

HR	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	191 844	220 000	220 000	195 000	195 000	195 000	195 000	195 000
Toimintakulut	-1 278 368	-1 339 054	-1 352 656	-1 392 184	-1 392 184	-1 392 184	-1 418 588	-1 445 518
Toimintakate	**-1 086 524**	**-1 119 054**	**-1 132 656**	**-1 197 184**	**-1 197 184**	**-1 197 184**	**-1 223 588**	**-1 250 518**
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 587	-7 587	-7 587	-7 587	-7 587	-7 587	-7 587	-7 587

Toiminta 2027

HR-yksikön suurin kehittämispanostus vuonna 2027 on kaupungin HR-järjestelmän uudistaminen. Uuden järjestelmän käyttöön ottaminen merkitsee samalla laajamittaista henkilöstöprosessien, työtapojen ja ohjeiden läpikäyntiä ja päivittämistä. Tavoitteena on yksinkertaistaa hallintoa, vähentää manuaalista työtä ja parantaa luotettavan henkilöstötiedon saatavuutta johtamisen ja seurannan tueksi. Vuoden aikana otetaan käyttöön myös uusi työajanseuranta- ja työvuorosuunnittelujärjestelmä. Nämä muutokset edellyttävät koulutusta, tukea ja tiivistä yhteistyötä esihenkilöiden, henkilöstön ja asianomaisten tukitoimintojen kanssa, jotta uudet työtavat saadaan toimimaan arjessa. Samanaikaisesti HR-yksikkö vahvistaa esihenkilöille tarjottavaa tukea ja kehittää yhteisiä rekrytointi-, perehdytys- ja osaamisen kehittämiskäytäntöjä. Kehityskeskusteluja käytetään osaamistarpeiden tunnistamiseen ja kehittämistoimien suunnitteluun. Hyvään työkykyyn tähtäävää ennaltaehkäisevää työtä jatketaan varhaisen tuen, sairauspoissaolojen seurannan ja henkilöstökyselyn perusteella kohdennettavien toimien avulla yhteistyössä esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Johtamisen vahvistaminen ja yhdenmukaiset henkilöstöprosessit.	Selkeytetään ja kootaan yhteisiä HR-ohjeita ja tehdään niistä helposti saavutettavia esihenkilöille ja henkilöstölle. Järjestetään säännöllisiä esihenkilökoulutuksia ja tuetaan esihenkilöitä kaupungin henkilöstökäytäntöjen soveltamisessa.	Esihenkilökoulutukseen osallistuneiden esihenkilöiden osuus (vähintään 90 %). Esihenkilöiden arvio HR:n tarjoaman tuen selkeydestä ja saavutettavuudesta (vähintään 70 %:n vastausprosentti ja parempi tulos edelliseen mittaukseen verrattuna). Henkilöstön henkilöstökyselyssä antama arvio johtamisesta (vähintään 70 %:n vastausprosentti ja parempi tulos edelliseen mittaukseen verrattuna).

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Oikeanlaista osaamista kaupungin tarpeisiin.	Kehitetään yhteisiä rekrytointi- ja perehdytyskäytäntöjä. Varmistetaan, että kehityskeskustelut johtavat osaamistarpeiden dokumentointiin ja kehittämistoimien suunnitteluun.	Niiden henkilöstön jäsenten osuus, joiden kanssa on käyty kehityskeskustelu ja joiden kehittämistoimet on dokumentoitu (vähintään 90 %). Kelpoisuusvaatimukset täyttävien hakijoiden määrä rekrytointia kohden (keskimääräinen määrä lisääntyy vähintään 10 % edelliseen vuoteen verrattuna). Vapaaehtoinen henkilöstön vaihtuvuus vakituisessa palvelussuhteessa olevien keskuudessa, pois lukien eläköitymiset (enintään 5 % vuodessa).
Hyvä työkyky ja kestävä työelämä.	Kehitetään varhaisen tuen käytäntöjä ja sairauspoissaolojen systemaattista seurantaa. Toteutetaan kohdennettavia toimia henkilöstökyselyn ja tunnistettujen tarpeiden perusteella yhdessä esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa.	Sairauspoissaolopäivät henkilötyövuotta kohden (vähintään 5 %:n vähennys edelliseen vuoteen verrattuna). Henkilöstön henkilöstökyselyssä antama arvio työkuormituksesta ja palautumisesta (vähintään 70 %:n vastausprosentti ja parempi tulos edelliseen mittaukseen verrattuna). Niiden yksiköiden osuus, jotka ovat toteuttaneet sovitut toimenpiteet kyselytulosten perusteella (tavoitetaso: 100 %).

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	7,3	7,2	8,1
Määräaikaiset	0,8	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**8,1**	**7,2**	**8,1**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Yhteiset esihenkilökoulutukset			10
Koulutuspäivät vakituista työntekijää kohden			2
Vakituiset työntekijät, joilla on ollut kehityskeskustelu			90 %
Sairauspoissaolopäivät henkilötyövuotta kohden	13,57		12,9
Työterveyshuollon nettokulut (euroa/henkilötyövuosi)	489		380
Euroa/asukas	-74	-76	-81

IT ja digitalisaatio

Toiminta-alue

IT ja digitalisaatio -yksikkö tarjoaa kaupungin osastoille tietoteknisiä asiantuntija- ja infrapalveluita. Tehtävänä on toimivan ja tietoturvallisen IT-ympäristön tuottaminen ja ylläpitäminen sekä työtehtävien tehokkaan hoitamisen mahdollistavien välineiden tarjoaminen työntekijöille. Keskeisiin tehtäviin kuuluu digitalisaation edistäminen yhteistyössä osastojen kanssa.

IT ja digitalisaatio	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	577 009	754 630	810 623	810 623	810 623	810 623	810 623	810 623
Toimintakulut	- 701 566	- 876 579	- 889 867	- 902 852	- 902 852	- 902 852	- 919 753	- 936 989
Toimintakate	**- 124 556**	**- 121 949**	**-79 244**	**-92 229**	**-92 229**	**-92 229**	**- 109 130**	**- 126 366**
Suunnitelman mukaiset poistot	-76 042	-76 042	-76 042	-76 042	-76 042	-76 042	-76 205	-57 071

Toiminta 2027

IT ja digitalisaatio -yksikkö tuottaa toimintayksiköille tarvittavat peruspalvelut, sisältäen tietoliikenne-, tietoturva-, päätelaite- ja tukipalvelut.

Tietohallinto edistää tietosuojatyötä muun muassa tukemalla vaikutusten arviointia (DPIA) ja tietosuojakuvausten päivittämistä sekä henkilöstön koulutuksilla. Kaupungin tietosuojavastaava on nimetty IT ja digitalisaatio -yksiköstä.

Tietoturvaa tullaan kehittämään muun muassa uusimalla palomuurit sekä ottamalla käyttöön uudet vaatimukset monivaiheiseen tunnistamiseen. Käyttövaltuushallinnan automatisointia jatketaan toiminnan tehostamiseksi.

Erityisenä riskinä voidaan pitää kyberturvallisuuteen liittyviä haasteita.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Kyberturvallisuuden parantaminen.	Palomuurien vaihto uuteen sukupolveen.	Vaihtoehdot kartoitettu, hankintamenettely suoritettu ja uudet muurit otettu tuotantoon syksyn 2027 aikana.
Dokumentaation parantaminen.	Intranetin ja kotisivujen päivittäminen koskien tietohallinnon tuottamia asiakirjoja.	Intranetissä ajantasaiset tiedot henkilöstölle koskien muun muassa tietoturvaa ja tietosuojaa sekä erilaisia ohjeistuksia. Uusille kotisivuille koottu ajantasaiset tiedot esimerkiksi tietosuojakuvauksista.
Verkon valvonta 24/7.	Markkinoilla olevien palveluiden kartoitus ja mahdollinen kilpailutus joko yhteishankintayksiköiden kautta tai omana työnä.	Toimittaja valittu ja hankintapäätös tehty ennen vuodenvaihdetta.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	5,2	5,2	5,2
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**5,2**	**5,2**	**5,2**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Service deskissä luotujen tapahtumien määrä	662	620	620
Service deskissä ratkaistujen tapahtumien määrä	657	600	600
Asiakastyytyväisyys			4
Euroa/asukas	-8	-8	-6

Viestintä

Toiminta-alue

Viestintäyksikkö vastaa Paraisten kaupungin strategisesta viestinnästä, näkyvyydestä ja brändityöstä sekä kaupungin sisäisen viestinnän kehittämisestä ja koordinoinnista. Yksikkö tukee viestinnällä kaupungin strategian ja strategisten kasvuhankkeiden toteuttamista sekä vahvistaa kaupungin tunnettuutta, vetovoimaa ja vaikuttavuutta.

Yksikkö vastaa kaupungin keskeisistä viestintäkanavista, mediasuhteista, lehdistötiedotteista ja verkkoviestinnästä sekä kaupungin visuaalisen ja viestinnällisen ilmeen kehittämisestä. Viestintäyksikkö tukee kaupungin toimintoja suunnitelmallisen, selkeän ja yhtenäisen viestinnän toteuttamisessa sekä koordinoi viestintää koko organisaatiota koskevissa asioissa.

Työhön sisältyy strateginen näkyvyys ja brändiviestintä, strategia- ja kehittämisviestintä, palvelu- ja asukasviestintä sekä sisäisen viestinnän tukeminen. Tavoitteena on, että kaupungin viestintä on selkeää, saavutettavaa ja mutkatonta ja että Paraisten toiminta, kehitys ja vahvuudet näkyvät ja tuntuvat sekä paikallisesti että kaupungin ulkopuolella.

Viestintä	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	18 292	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	- 596 829	- 712 134	- 527 614	- 442 971	- 442 971	- 442 971	- 451 024	- 459 238
Toimintakate	**- 578 537**	**- 712 134**	**- 527 614**	**- 442 971**	**- 442 971**	**- 442 971**	**- 451 024**	**- 459 238**

Toiminta 2027

Viestintäyksikkö jatkaa vuonna 2027 kaupungin viestinnän kehittämistä niin, että asukkaat saavat selkeää, ajantasaista ja helposti saavutettavaa tietoa kaupungin palveluista, päätöksistä, kehityksestä ja ajankohtaisista asioista. Kaupungin digitaalista viestintää ja verkkosivuja kehitetään edelleen ja viestintää kaupungin yhteisissä kanavissa koordinoidaan tiedon yhtenäistämiseksi ja tiedon löytämisen helpottamiseksi.

Vuoden aikana painopisteenä on kaupungin viestintästrategian ja kirkastetun brändin vieminen käytäntöön. Strategisessa Majakalta majakalle -kasvuhankkeessa kaupungin näkyvyyttä, tunnettuutta ja vetovoimaa vahvistetaan suunnitelmallisella ja strategisesti kohdennettavalla viestinnällä. Viestintäyksikkö tukee myös kaupungin muiden strategisten kasvuhankkeiden toteuttamista ja kehittää viestinnän koordinointia organisaatiossa niin, että kaupungin toiminnasta, kehityksestä ja ajankohtaisista asioista viestitään selkeästi ja johdonmukaisesti sekä sisäisesti että ulkoisesti.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Paraisten tunnettuutta ja vetovoimaa vahvistetaan tekemällä kaupungin kasvua ja kehitystä näkyväksi.	Toteutetaan kaksi strategista näkyvyyskampanjaa Majakalta majakalle -hankkeessa ja koordinoidaan viestintää kaupungin kasvusta, kehityksestä ja tulevaisuuden mahdollisuuksista.	Kaksi näkyvyyskokonaisuutta toteutettu.
Kaupungin digitaalista viestintää kehitetään käyttäjien tarpeiden pohjalta.	Kehitetään uusien verkkosivujen sisältöä ja rakennetta käyttäjädatan ja palautteen perusteella sekä hyödynnetään verkkosivujen tarjoamia uusia mahdollisuuksia kaupungin viestinnässä.	Käyttäjäpalautetta seurataan ja vuoden aikana toteutetaan vähintään kolme parannustoimenpidettä.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Kaupungin viestinnästä tulee yhtenäisempää ja se vahvistaa yhteistä brändiä.	Jalkautetaan viestintästrategia ja kirkastettu brändi kaupungin viestintään sekä tuetaan toiminto- ja yhteisten ohjeistusten ja työtapojen käytössä.	Yhteiset viestintä- ja brändiohjeistukset otettu käyttöön kaikilla toiminta-alueilla.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	5,9	5,4	2,0
Määräaikaiset	0,5	0,3	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**6,4**	**5,6**	**2,0**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Näyttökerrat kaupungin Meta-kanavissa		3,1 miljoonaa	3,3 miljoonaa
Sisällön vuorovaikutukset kaupungin Meta-kanavissa		40 000	45 000
Näyttökerrat kaupungin LinkedInissä		35 000	36 000
Kokonaisnäkyvyys: Vuosittainen osumien määrä kaupungin mediaseurantatyökalussa, mukaan lukien verkkomedia, sosiaalinen media ja digilehdet		20 000	25 000
Lehdistötiedotteiden vaikuttavuus: Kaupungin omien lehdistötiedotteiden pohjalta julkaistut artikkelit		50	60
Euroa/asukas	-39	-48	-30

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelujen perustehtäviin kuuluu yritysneuvonta ja -kehittäminen, vesi- ja joukkoliikenne, saariston kehittäminen, matkailu sekä työllisyyspalvelut.

Osaston tavoitteet

Elinkeinopalvelujen osaston tavoitteena on luoda elinvoimaa, pitovoimaa ja vetovoimaa Paraisilla tukemalla yrityksiä niiden liiketoiminnassa ja edistämällä elinkeinotoiminnan edellytyksiä, edistämällä työllisyyttä, lisäämällä Paraisten tunnettuutta ja luomalla positiivista mielikuvaa Paraisista niin asukkaille, yrityksille kuin matkailijoille sekä vastata kaupungin työllisyysasioista. Elinkeinopalvelujen tavoitteena on kehittää myös saariston edellytyksiä osana kaupunkia, joukkoliikennettä ja vesiliikennettä.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Vahvistetaan Paraisten elinvoimaa ja luodaan hyvät edellytykset yrittäjyydelle, työllisyydelle ja kehitykselle.	Kehitetään osaston toimintojen välistä yhteistyötä ja tarjotaan koordinoituja palveluja yrityksille, asukkaille ja muille toimijoille.	Asiakastyytyväisyys ja yritysten ja yhteistyökumppaneiden palaute sekä kaupungin tulosten kehittyminen relevanteissa elinkeinomittauksissa. (Asioiden määrä/vuosi, 20)
Lisätään osaston vaikuttavuutta selkeillä tavoitteilla, yhteisillä työtavoilla ja aktiivisella yhteistyöllä.	Selkeytetään rooleja, prosesseja ja vastuita ja kehitetään elinkeinojen ja matkailun, yrityskehittämisen sekä saariston ja liikenteen välistä yhteistyötä.	Yhteiset prosessit ja seurantamalli otettu käyttöön. Yksiköiden sitovien toimintatavoitteiden toteutuminen. (80 %)
Vahvistetaan vuoropuhelua ja yhteistyötä elinkeinoelämän ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa.	Kehitetään systemaattista vuoropuhelua yritysten, yhdistysten, viranomaisten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä kerätään aktiivisesti tarpeita ja kehittämisehdotuksia.	Strukturoitujen yritys- ja sidosryhmävuoropuhelujen määrä sekä sellaisten tunnistettujen kehittämistarpeiden määrä, jotka ovat johtaneet konkreettisiin toimenpiteisiin. (Kokousten määrä/vuosi, 12)

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Elinkeinoelämän, suhdanteiden ja työmarkkinoiden muutokset vaikeuttavat osaston tavoitteiden saavuttamista.	Suhdannevaihtelut, investointihalukkuuden väheneminen, rakennemuutokset ja muuttuvat osaamistarpeet ovat suurelta osin kaupungin vaikutusmahdollisuuksien ulottumattomissa.	Aktiivinen toimintaympäristön seuranta, jatkuva yritysvuoropuhelu ja valmius sopeuttaa ja priorisoida toimintaa nopeasti muuttuvien tarpeiden mukaisesti.	Suuri
Organisaation osaamis- ja henkilöriippuvuus.	Suhteellisen pienessä organisaatiossa keskeinen osaaminen, tieto ja vastuu voivat keskittyä yksittäisille henkilöille. Henkilöstövaihdokset tai pidemmät poissaolot voivat sen vuoksi vaikuttaa toimintaan.	Selkeät roolit ja vastuut, dokumentoidut prosessit, yhteiset työtavat sekä tiedon siirtymisen ja korvaajan saamisen varmistaminen.	Suuri

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Puutteellinen koordinointi osaston toimintojen ja kaupungin muiden osien välillä.	Yritysten ja asiakkaiden tarpeet liittyvät usein useampiin toimintoihin, esimerkiksi elinkeinoihin, työllisyyteen, maankäyttöön, luvitukseen ja teknisiin palveluihin.	Selkeät sisäiset prosessit, säännölliset yhteistyökokoukset ja sellaisten asioiden yhteinen seuranta, jotka liittyvät useampiin toimintoihin.	Kohtalainen
Työttömyys kehittyy negatiivisesti ja kunnan taloudellinen vastuu kasvaa.	Työmarkkinatilanteen heikkeneminen, pitkäaikaistyöttömyys ja työnhakijoiden osaamisen ja työnantajien tarpeiden kohtaamattomuus.	Varhaiset ja yksilölliset työnhakijoille suunnattavat toimet, proaktiivinen työnantajayhteistyö, aktiivinen kohtaannon edistäminen sekä työttömyyden ja kustannusten säännöllinen seuranta.	Suuri
Yritysten tarpeita ja kehitysmahdollisuuksia ei tunnisteta riittävän varhaisessa vaiheessa.	Riittämätön vuoropuhelu yritysten kanssa tai tiedon siirtymisen puutteet voivat johtaa investointi-, sijoittumis- tai kehitysmahdollisuuksien hyödyntämättä jättämiseen.	Systemaattiset yritysvierailut ja yrityskontaktit sekä tunnistettujen tarpeiden ja toimenpiteiden dokumentoitu seuranta.	Kohtalainen
Saariston saavutettavuuden ja liikennepalvelujen heikkeneminen.	Valtio ja muut ulkoiset toimijat tekevät suurelta osin päätökset lautoista, yhteysaluksista, teistä ja muusta infrastruktuurista.	Aktiivinen ja pitkäjänteinen edunvalvonta, varhainen vaikuttaminen, dokumentoidut priorisoinnit sekä yhteistyö viranomaisten ja muiden saaristotoimijoiden kanssa.	Suuri

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	12,6	14,5	15,6
Määräaikaiset	4,8	1,0	1,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**17,4**	**15,5**	**16,6**

Tuloslaskelma Elinkeinopalvelut	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Myyntituotot	605 857	438 990	715 256	597 650	597 650	597 650	597 650	597 650
Tuet ja avustukset	277 813	248 011	248 011	248 011	248 011	248 011	248 011	248 011
Muut toimintatuotot	116 044	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
Toimintatuotot	**999 713**	**817 001**	**1 093 267**	**975 661**	**975 661**	**975 661**	**975 661**	**975 661**
Henkilöstökulut	-1 048 372	-1 119 439	-1 340 662	-1 350 257	-1 350 257	-1 350 257	-1 377 257	-1 404 808
Palvelujen ostot	-1 868 784	-1 459 996	-2 328 155	-2 131 607	-2 190 207	-2 190 207	-2 173 209	-2 215 638
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29 577	-26 204	-31 954	-37 529	-37 529	-37 529	-38 281	-39 047
Avustukset	- 956 319	-1 200 950	-1 000 950	-1 000 950	-1 000 950	-1 000 950	-1 020 969	-1 041 388
Muut toimintakulut	- 476 218	- 467 613	- 478 624	- 475 624	- 475 624	- 475 624	- 476 296	- 476 979
Toimintakulut	**-4 379 270**	**-4 274 202**	**-5 180 345**	**-4 995 967**	**-5 054 567**	**-5 054 567**	**-5 086 012**	**-5 177 860**
Toimintakate	**-3 379 557**	**-3 457 201**	**-4 087 078**	**-4 020 306**	**-4 078 906**	**-4 078 906**	**-4 110 351**	**-4 202 199**

Elinkeinot ja matkailu

Toiminta-alue

Yksikön tärkein painopiste on Paraisten pito- ja vetovoimatekijöiden edistäminen niin asukkaille, matkailijoille kuin yrityksillekin. Tulomuutto on tärkein painopiste. Yksikkö tekee tiivistä yhteistyötä kaupungin muiden toimintojen kanssa sekä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Elinkeinopalvelut hakee aktiivisesti hankerahoitusta kaupungin painopistealueiden kehittämisen tukemiseksi.

Elinkeinopalvelut kehittää Paraisten kaupungin elinkeinoelämää. Yksikkö palvelee kaupungin yrityksiä maksuttomalla yritysneuvonnalla sekä tuleville että jo toimiville yrityksille. Tuemme yhteistyötä ja verkostoitumista niin paikallisesti kuin kuntarajojen yli. Kaupunki auttaa yrityksiä kehittämään toimintaansa, löytämään rahoitusta toiminnan kehittämiseen sekä löytämään sopivia toimitiloja.

Matkailupalvelujen tavoitteena on tukea ja lisätä majoitus-, kahvila- ja ravintola-, aktiviteetti- sekä hyvinvointielinkeinon laadukasta ja kestävää palvelutarjontaa Paraisilla ja kasvattaa matkailun aktiivisuutta pääsesongin ulkopuolella. Kansainvälisten matkailijoiden määrä lisääntyy tällä hetkellä Pohjoismaissa. Kansainväliset matkailijat pidentävät sesonkia, viipyvät pidempään ja jättävät alueelle enemmän matkailutuloa kuin kotimaiset matkailijat, joten matkailun kehittäminen kohdentuu kansainvälisten matkailijoiden tarpeita vastaavan palvelutarjonnan luomiseen, mistä hyötyy samalla myös kotimainen matkailija. Matkailuelinkeino lisää saariston elinvoimaa, mikä lisää saariston houkuttelevuutta ja asuttavuutta.

Elinkeinot ja matkailu	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	166 487	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000	130 000
Toimintakulut	-1 144 253	- 999 264	-1 121 581	-1 153 638	-1 212 238	-1 212 238	-1 168 770	-1 184 198
Toimintakate	**- 977 765**	**- 869 264**	**- 991 581**	**-1 023 638**	**-1 082 238**	**-1 082 238**	**-1 038 770**	**-1 054 198**
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 165 500	- 188 599	- 188 599	- 188 599	- 188 599	- 188 599	- 188 599	- 188 599

Toiminta 2027

Elinkeinojen ja yrityskehittämisen puolella priorisoidaan proaktiivisempaa työtä suhteessa yrityksiin, investointeihin ja yritysten sijoittumiseen. Yrityskontakteja hyödynnetään entistä enemmän yritysten tarpeiden tunnistamisessa muun muassa työvoiman, investointien, rahoituksen, toimitilojen ja kehittämisen osalta.

Matkailussa työ kohdistuu laajempiin kehittämiskokonaisuuksiin, yritysten välisen yhteistyön lisäämiseen, asumis- ja palvelutarjonnan kehittämiseen sekä sesongin pidentämiseen. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä kaupungin viestintä- ja näkyvyystoiminnon sekä alueellisten toimijoiden kanssa.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Luodaan yrityksille hyvät edellytykset sijoittua Paraisille ja kehittyä ja kasvaa Paraisilla.	Tarjotaan aktiivista ja helposti saavutettavaa yritysneuvontaa sekä kehitetään yhteistyötä kaupungin maankäytön kanssa, jotta yritysten tontti-, toimitila- ja kehittämistarpeet tulevat otetuiksi huomioon.	Yrityskontaktien ja yritysvierailujen määrä sekä niiden sijoittumis- ja kehittämisasioiden määrä, jotka ovat johtaneet konkreettiseen toimenpiteeseen. (Yritysten määrä/vuosi, 60) Ajantasainen tieto saatavilla olevista yritystonteista ja toimitiloista.
Vahvistetaan Paraisten asemaa houkuttelevana ja laadukkaana kohteena, joka tarjoaa ainutlaatuisia saaristoelämyksiä ympäri vuoden.	Kehitetään yhdessä matkailuelinkeinon kanssa laatua, kestävyyttä ja houkuttelevia kokonaisuuksia, jotka perustuvat saariston omaleimaisuuteen ja vahvistavat korkean jalostusarvon elämystarjontaa. Erityistä huomiota kiinnitetään sesongin pidentämiseen ja yritysten oman tarjonnan kehittämisedellytysten vahvistamiseen.	Laatu- ja kehittämistoimenpiteisiin osallistuvien yritysten määrä, matkailun kehitys sesongin ulkopuolella sekä rekisteröityjen yöpymisten kehitys. (Toimenpiteiden määrä/vuosi, 5)
Vahvistetaan Paraisten vetovoimaa uusien yritysten sijoittumiselle ja investoinneille.	Työskennellään proaktiivisesti sijoittumis- ja investointitiedustelujen suhteen, tehdään kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia näkyviksi ja kehitetään sujuva sisäinen prosessi potentiaalisten sijoittuvien yritysten vastaanottamiseksi ja eteenpäin ohjaamiseksi.	Vakavasti otettavien sijoittumis- ja investointitiedustelujen määrä sekä niiden asioiden määrä, jotka ovat edenneet konkreettiseen valmisteluun, yrityksen sijoittumiseen tai investointiin. (Asioiden määrä/vuosi, 5)

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	4,7	4,6	5,0
Määräaikaiset	1,1	0,0	1,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**5,8**	**4,6**	**6,0**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Yksilöllistä yritysneuvontaa saaneet yritykset, määrä		60	80
Toteutetut yritysvierailut, määrä			40
Vakavasti otettavat sijoittumis- ja investointiasiat, määrä			10
Rekisteröidyt yöpymiset huippusesongin ulkopuolella, muutos-%		5 %	10 %
Laatu-, kestävyys- tai tuotekehitykseen osallistuvat matkailuyritykset, määrä	47 800	50 000	50 000
Euroa/asukas	-66	-59	-74

Työllisyyspalvelut

Toiminta-alue

Työllisyyspalvelujen ensisijaisena tehtävänä on edistää työllisyyttä auttamalla työnhakijoita löytämään työtä ja työnantajia löytämään tarvitsemaansa työvoimaa ja osaamista. Toiminta perustuu aktiiviseen työnhakijoiden ja työnantajien kohtaannon edistämiseen sekä yksilölliseen tukeen matkalla kohti työtä.

Työnantajayhteistyöstä kehitetään entistä proaktiivisempi osa toimintaa. Työllisyyspalvelut ottaa aktiivisesti yhteyttä yrityksiin ja muihin työnantajiin rekrytointi- ja osaamistarpeiden tunnistamiseksi ja yritysten ja muiden työnantajien informoimiseksi tarjolla olevista palveluista, tukimuodoista ja muista mahdollisuuksista, jotka saattavat helpottaa rekrytointia ja työllistämistä.

Työllisyyspalvelujen, yritysneuvonnan, koulutusalan toimijoiden ja muiden yhteistyökumppaneiden tiiviillä yhteistyöllä luodaan paremmat edellytykset toimiville työmarkkinoille. Tavoitteena on lyhentää matkaa työnhausta työhön, helpottaa yritysten rekrytointia ja samalla vahvistaa Paraisten elinvoimaa ja elinkeinoelämää.

Työllisyyspalvelut	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	833 226	687 001	963 267	845 661	845 661	845 661	845 661	845 661
Toimintakulut	-2 414 969	-2 453 106	-3 150 300	-2 944 290	-2 944 290	-2 944 290	-3 001 613	-3 060 086
Toimintakate	**-1 581 743**	**-1 766 105**	**-2 187 033**	**-2 098 629**	**-2 098 629**	**-2 098 629**	**-2 155 952**	**-2 214 425**

Toiminta 2027

Työllisyyspalveluissa jatketaan toiminnan kehittämistä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirryttyä kunnille. Erityistä huomiota kiinnitetään proaktiiviseen työhön työn löytämiseksi työnhakijoille, työnantajakontaktien vahvistamiseen järjestämällä säännöllisiä tapaamisia yritysten kanssa sekä työllisyyspalvelujen ja kaupungin yritysneuvonnan yhteistyön kehittämiseen.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Entistä useampi työnhakija siirtyy työhön ja matka työllistymiseen lyhenee.	Työskennellään aktiivisesti ja yksilöllisesti työnhakijoiden kanssa, tunnistetaan esteet ja mahdollisuudet ja ohjataan asiakas työhön, koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin palveluihin.	Työhön siirtyvien työnhakijoiden osuus. (Osuus 20 %) Seurataan pitkäaikaistyöttömien määrän kehitystä.
Vahvistetaan proaktiivista yhteistyötä työnantajien kanssa ja helpotetaan rekrytointia.	Otetaan aktiivisesti yhteyttä yrityksiin ja muihin työnantajiin rekrytointitarpeiden tunnistamiseksi ja yritysten ja muiden työnantajien informoimiseksi tarjolla olevista palveluista, tukimuodoista ja muista rekrytointia ja työllistämistä edistävistä mahdollisuuksista.	Proaktiivisten työnantajakontaktien määrä sekä konkreettista tukea rekrytointi- tai työllistämisasioissa saaneiden työnantajien määrä. (Kontaktien määrä, 100)
Parannetaan työnhakijoiden ja työnantajien tarpeiden kohtaantoa.	Kehitetään työllisyyspalvelujen, yritysneuvonnan, koulutusalan toimijoiden ja muiden yhteistyökumppaneiden välistä yhteistyötä ja saatetaan työnhakijoita ja työnantajia aktiivisesti yhteen.	Työhön, työkokeiluun tai muuhun työllistymistä edistävään ratkaisuun johtaneiden kohtaantojen määrä. (Kohtaantojen määrä, 40)

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	6,9	8,5	8,4
Määräaikaiset	3,7	1,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**10,6**	**9,5**	**8,4**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Pitkäaikaistyöttömien määrän lasku noin 6 % vuoden 2027 loppuun mennessä (henkilöä)			224 → 210
Nuorten työttömien määrän lasku noin 9 % vuoden 2027 loppuun mennessä (henkilöä)			66 → 60
Kaupungin työttömyysetuuksien maksuosuuden lasku noin 6 % vuoden aikana (euroa/kk)			80 000 → 75 000
Euroa/asukas	-107	-120	-143

Saaristo ja joukkoliikenne

Toiminta-alue

Saaristo ja joukkoliikenne -yksikkö vastaa kaupungin saariston kehittämistyön koordinoinnista ja toteuttamisesta sekä kaupungin joukkoliikenteen ja kutsuliikenteen kehittämisestä. Työssä keskitytään erityisesti elinvoimaan ja kasvuun kehittämällä saariston saavutettavuutta, toimivia liikenneyhteyksiä ja asumisen, palvelujen ja elinkeinotoiminnan edellytyksiä. Yksikön tehtäviin kuuluu myös digitaalisen liikenne- ja matkustustiedon kehittäminen. Yksikölle kuuluu myös hankekoordinointi ulkoisen hankerahoituksen hankkimiseksi kaupungille.

Yksikkö koordinoi saaristo-ohjelman toteutusta ja seurantaa sekä harjoittaa edunvalvontaa saariston pitkän aikavälin kehitykseen vaikuttavissa asioissa. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä asukkaiden, yritysten, yhdistysten, viranomaisten, liikennetoimijoiden ja muiden saaristokuntien kanssa. Saaristomeren biosfäärialue kuuluu yksikköön organisatorisesti.

Saaristo ja joukkoliikenne	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintakulut	- 820 048	- 821 832	- 908 464	- 898 039	- 898 039	- 898 039	- 915 629	- 933 576
Toimintakate	**- 820 048**	**- 821 832**	**- 908 464**	**- 898 039**	**- 898 039**	**- 898 039**	**- 915 629**	**- 933 576**

Toiminta 2027

Vuonna 2027 yksikkö johtaa Saarelta saarelle -kasvuhanketta, jonka tarkoituksena on muuntaa saaristo-ohjelman tavoitteet konkreettiseksi toiminnaksi. Saaristo-ohjelmasta tunnistetaan ja priorisoidaan yhdessä kaupungin päätöksentekoelinten kanssa rajattu määrä toimenpidekokonaisuuksia. Niitä viedään eteenpäin yhteistyössä kaupungin muiden yksiköiden sekä asukkaiden, yritysten, yhdistysten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden, viranomaisten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Hanke toimii siten välineenä, jolla kootaan yhteen toimijoita priorisoitavien kehittämistarpeiden ympärille ja edistetään toimenpiteitä tavoitteista ja ideoista konkreettiseen valmisteluun ja toteutukseen.

Joukkoliikenteessä yksikkö kehittää joukkoliikenteen ja kutsuliikenteen matkaketjuja ja digitaalista näkyvyyttä niin, että yhteydet ovat helposti löydettävissä ja käytettävissä digitaalisissa reittioppaissa ja muissa tietokanavissa. Työhön sisältyy myös sellaisten toimintamallien kehittäminen, joissa sopivia koulukuljetuksia voidaan avata yleisölle ja näin täydentää olemassa olevaa liikennetarjontaa kutsuperusteisella joukkoliikenteellä.

Lisäksi yksikkö aloittaa kaupungin yhteisen ulkoisen hankerahoitustyön kehittämisen. Työhön sisältyy relevanttien rahoitusvälineiden ja rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen, hankeideoiden tunnistaminen yhdessä kaupungin eri toimintojen kanssa sekä hankehakemusten valmisteluun ja koordinointiin liittyvien työtapojen kehittäminen. Tavoitteena on parantaa kaupungin kykyä tunnistaa ja hyödyntää ulkoista rahoitusta systemaattisesti koko kaupungin toiminnan kehittämistoimenpiteisiin.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Muunnetaan saaristo-ohjelman priorisoinnit konkreettiseksi toiminnaksi.	Vahvistetaan saaristo-ohjelmasta rajattu määrä priorisoitavia toimenpiteitä ja koordinoidaan ja seurataan niitä yhdessä kaupungin yksiköiden ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa.	Niiden priorisoitavien toimenpiteiden osuus, jotka on vuoden aikana toteutettu tai jotka ovat edenneet konkreettiseen valmisteluun tai hankkeiksi. 75 % (vähintään kolme neljästä toimenpiteestä)

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Parannetaan saavutettavuutta toimivilla, käyttökelpoisilla ja näkyvillä joukkoliikenne- ja kutsuliikenneratkaisuilla.	Kehitetään joukkoliikennettä ja kutsuliikennettä matkustustarpeiden ja tunnistettujen puutteiden pohjalta ja parannetaan jatkoyhteyksiä, matkustustietoa ja koordinointia muiden liikennetoimijoiden kanssa.	Sellaisen liikenteen osuus, josta on saatavilla ajantasaista digitaalista matkustustietoa, sekä reitteihin, aikatauluihin, jatkoyhteyksiin tai palveluihin tehtyjen parannusten määrä. Matkustajamääriä seurataan täydentävänä indikaattorina. (3 parannusta vuodessa)
Vahvistetaan kaupungin vaikuttamista saariston pitkän aikavälin kehityksen kannalta tärkeissä asioissa.	Harjoitetaan aktiivista edunvalvontaa ja yhteistyötä alueellisten ja valtakunnallisten viranomaisten, organisaatioiden ja kolmannen sektorin kanssa saariston keskeisiä edellytyksiä koskevissa asioissa.	Niiden priorisoitavien edunvalvonta-asioiden osuus, joissa kaupunki on toiminut, sekä niiden asioiden määrä, jotka ovat johtaneet dokumentoituun tulokseen tai konkreettisen valmistelun jatkumiseen. 100 % (vähintään 5 priorisoitua asiaa)
Vahvistetaan kaupungin kykyä hyödyntää ulkoista hankerahoitusta systemaattisesti.	Kehitetään ja koordinoidaan kaupungin ulkoista hankerahoitustyötä kartoittamalla relevantit rahoitusmahdollisuudet, tukemalla toimintoja hankeideoiden tunnistamisessa ja kehittämisessä ja luomalla yhteisiä työtapoja hankkeiden valmisteluun ja hakemusten tekemiseen.	Yhteiset hankerahoitusta koskevat työtavat otettu käyttöön sekä niiden hankealoitteiden määrä, jotka ovat edenneet koordinoinnin tuella rahoitushakemuksen tekemiseen. (3 hakemusta/vuosi)

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	0,9	1,4	2,2
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**0,9**	**1,4**	**2,2**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Henkilömatkojen määrä, Parainen–Turku-joukkoliikenne		281 000	283 000
Väestö vesiliikenneyhteyksien takana		2 900	2 900
Väestö saarilla, joille ei ole fyysisiä yhteyksiä		25	24
Asuttujen saarten määrä		107	104
Vesi- ja joukkoliikenteen kehittämiseen sekä kaupungin saaristo-ohjelman mukaiseen kehittämiseen liittyvien verkostotapaamisten määrä		13	10
Kaupungin saaristo-ohjelman toteuttamista tukeva ulkoinen rahoitus (euroa)			130 000
Euroa/asukas	-56	-56	-61

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen osasto muodostuu seuraavista yksiköistä: hyvinvointipalvelut ja kolmas sektori, kirjasto, kansalaisopisto ja kulttuuri ja vapaa-aika (kulttuuri-, museo- ja kotiseututoiminta, liikunta ja nuorisotyö). Osaston toiminnoilla on keskeinen merkitys kuntalaisten viihtyvyydelle, hyvinvoinnille ja elämänlaadulle.

Osaston tavoitteet

Tavoitteena on tarjota saavutettavia ja osallistavia toimintoja, jotka luovat yhteisöllisyyttä ja osallistumista ja edistävät paikkakunnan identiteetin ja vetovoiman vahvistumista. Yhteistyö eri yhteiskunnallisten toimijoiden, erityisesti kolmannen sektorin kanssa on ratkaisevan tärkeää, jotta kuntalaisille voidaan yhdessä tarjota mielekästä vapaa-aikaa ja mahdollisuuksia henkilökohtaiseen kehitykseen.

Osaston yleisenä päämääränä on olla edistämässä yhteisöä, jossa asukkaat viihtyvät, voivat hyvin ja säilyttävät hyvän toimintakyvyn – ja muodostavat siten yhden kaupungin tärkeimmistä voimavaroista. Aktiiviset ja osallistuvat asukkaat lisäävät puolestaan yhteisön aktiivisuutta ja toimivat Paraisten lähettiläinä.

Pyrkimyksenä on lisäksi lisätä osaston toimintojen ja palvelujen näkyvyyttä myös kunnan rajojen ulkopuolella. Tarkoituksena on näin vahvistaa Paraisten kaupungin profiilia ja vetovoimaa sekä pitkällä aikavälillä herättää kiinnostusta muuttaa Paraisille.

Osaston toiminnoille on ominaista kunnioittava ja ystävällinen palvelu kuntalaisille. Osallisuuden vahvistamiseksi, asukkaiden kohtaamiseksi heidän arjessaan ja asukkaiden ajatusten ja ideoiden kuuntelemiseksi tehdään aktiivista työtä. Tämä vuoropuhelu muodostaa perustan toimintojen edelleen kehittämiselle yhdessä asukkaiden kanssa. Vuoden aikana toteutetaan asiakastyytyväisyyskysely laadun varmistamiseksi ja parannuskohteiden tunnistamiseksi.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Vahvistetaan ja systematisoidaan yhteistyötä yhdistysten kanssa tiedonvaihdon, suunnittelun ja kumppanuuden parantamiseksi.	Kehitetään kaupungin ja yhdistysten välistä yhteistyötä.	16 yhteistyötä ja 46 yhdistystä.
	Järjestetään säännöllisiä yhdistystapaamisia.	5 yhdistystapaamista ja 50 osallistujaa.
	Luodaan kaupungin ja yhdistysten välille yhteistyöelin.	Yhteistyöelin perustettu (kyllä/ei).
Vahvistetaan kirjastojen roolia kulttuurin, kirjallisuuden, tiedon ja taidon osallistavina kohtaamispaikkoina.	Kehitetään kaupungintalon alakerrasta avoin kulttuurin, kirjallisuuden, opiskelun, tiedon ja yhteisöllisyyden kohtaamispaikka. Paikka kokouksille, etätyöskentelylle ja opiskelulle.	Kaupungintalon projekti toteutettu vai toteuttamatta.
	Tarkastellaan kaikkien kirjastojen mahdollisuuksia toimia asukkaiden kohtaamispaikkoina.	Kaikkien kirjastojen tarkastelu ja suunnitelmat.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Vahvistetaan paikkakunnan profiilia vetovoimaisena ja aktiivisena kaupunkina yhteistoimin eri toimijoiden kanssa.	Kootaan yhteen toimijoita, joilla on kapasiteettia toteuttaa isoja tapahtumia.	10 yhteistyökokousta ja 4 toteutettua tapahtumaa.
	Perustetaan kaupunkifestivaali yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	8 kaupunkifestivaaliin osallistunutta toimijaa ja 1 000 kävijää.
	Osallistetaan kuntalaiset yhteisiin aktiviteetteihin, jotka vahvistavat yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta.	3 kuntalaisille suunnattua aktiviteettia.
	Tehdään yhdistystoimintaa ja tapahtumia näkyviksi viestinnän näkyvyyskampanjoiden yhteydessä.	Osallistuminen viestinnän näkyvyyskampanjoihin.

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Sekä henkilöstöön, asiakkaisiin että osallistujiin voi kohdistua uhkauksia, väkivaltaa, häirintää ja muita haastavia tilanteita.	Useita toimipaikkoja, joissa henkilöstö työskentelee yksin ja iltaisin. Paljon ihmisiä kokoontuneena yhtä aikaa samaan paikkaan.	Koulutus uhkaavien tilanteiden hallintaan. Toimitilojen tarkastelu turvallisuuden näkökulmasta. Riskien analysointi ennen tapahtumia.	Suuri
Toiminta ja palvelut voivat keskeytyä henkilöstöpulan, IT-häiriöiden, sähkökatkosten, kiinteistöissä tapahtuvien vahinkojen, poikkeuksellisten sääolosuhteiden ja muiden kriisitilanteiden vuoksi.	Ohut henkilöstöorganisaatio. Eri toiminnoissa yksin työskentelevä henkilöstö.	Pidempiä katkoksia varten tulee olla vaihtoehtoisia toimintamalleja ja käytäntöjä.	Kohtalainen
Vapaaehtoistyö yhdistyksissä ja järjestöissä vähenee, mikä vähentää aktiviteetteja, tapahtumia ja osallistumista ja lisää pidemmän päälle kunnallisiin palveluihin kohdistuvaa painetta.	Yleisön halu ja aika sitoutua yhteisten asioiden edistämiseen. Vapaaehtoistyön arvostuksen puute.	Yhteistyön vahvistaminen yhdistysten kanssa. Vapaaehtoistyön näkyvyyden ja arvostuksen lisääminen.	Kohtalainen

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	25,0	28,3	31,2
Määräaikaiset	8,6	3,9	1,8
Henkilötyövuodet yhteensä	**33,6**	**32,2**	**33,0**

Tuloslaskelma Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Myyntituotot	98 181	51 500	51 500	51 000	51 000	51 000	51 000	51 000
Maksutuotot	143 575	129 000	129 000	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
Tuet ja avustukset	135 416	141 700	141 700	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000
Muut toimintatuotot	83 689	63 900	63 900	93 900	93 900	93 900	93 900	93 900
Toimintatuotot	**460 861**	**386 100**	**386 100**	**426 900**	**426 900**	**426 900**	**426 900**	**426 900**
Henkilöstökulut	-1 951 986	-1 999 342	-2 039 472	-2 115 638	-2 115 638	-2 115 638	-2 157 959	-2 201 115
Palvelujen ostot	- 876 692	- 918 414	- 918 425	- 920 510	- 920 510	- 920 510	- 928 468	- 936 570
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 166 397	- 195 210	- 194 410	- 179 623	- 179 623	- 179 623	- 183 216	- 186 873
Avustukset	- 305 437	- 304 655	- 304 655	- 305 135	- 305 135	- 305 135	- 311 238	- 317 462
Muut toimintakulut	-2 067 854	-2 218 019	-2 165 032	-2 184 588	-2 184 588	-2 184 588	-2 191 023	-2 197 586
Toimintakulut	**-5 368 366**	**-5 635 640**	**-5 621 994**	**-5 705 494**	**-5 705 494**	**-5 705 494**	**-5 771 904**	**-5 839 606**
Toimintakate	**-4 907 505**	**-5 249 540**	**-5 235 894**	**-5 278 594**	**-5 278 594**	**-5 278 594**	**-5 345 004**	**-5 412 706**

Hyvinvointipalvelut ja kolmas sektori

Toiminta-alue

Toiminta-alue muodostuu hyvinvointiasioihin liittyvästä työstä ja sen yhdyspinnoista hyvinvointialueelle, nuorten pajasta Aktivasta ja etsivästä nuorisotyöstä sekä kolmannen sektorin kanssa tehtävästä työstä.

Hyvinvointipalvelut ja kolmas sektori	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	97 532	95 000	95 000	97 000	97 000	97 000	97 000	97 000
Toimintakulut	- 303 454	- 482 336	- 562 112	- 583 982	- 583 982	- 583 982	- 593 781	- 603 770
Toimintakate	**- 205 921**	**- 387 336**	**- 467 112**	**- 486 982**	**- 486 982**	**- 486 982**	**- 496 781**	**- 506 770**

Toiminta 2027

Hyvinvointiasioiden parissa työskennellään hyväksytyn vuosien 2026–2029 hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana kiinnitetään erityistä huomiota hyvinvointityön rakenteisiin. TEAviisaria hyödynnetään laadun mittarina ja toiminnan kehittämisen välineenä. Yhdyspinnat hyvinvointialueelle ovat tärkeitä, kuten myös verkostot ympäristökuntien kanssa.

Aktiva tarjoaa tukea ja ohjausta alle 29-vuotiaille nuorille, jotka eivät opiskele tai ole töissä tai jotka tarvitsevat tukea erilaisissa elämäntilanteissa. Toiminnan lähtökohtana ovat nuoren tarpeet, mahdollisuudet ja tavoitteet, ja toiminta tarjoaa yksilöllistä neuvontaa koulutukseen, työhön, työllistymiseen ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Aktiva on matalan kynnyksen toimintaa ja sen puoleen voi kääntyä ilman viranomaiskontaktia.

Etsivä nuorisotyö työskentelee sellaisten nuorten parissa, jotka eivät opiskele eivätkä ole töissä, ja tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa nuoren tilanteen vahvistamiseksi. Vuosittain järjestetään rekrytointimessut yhteistyössä työllisyyspalvelujen ja Varhan sosiaalityön kanssa.

Toiminta vastaa myös kaupungin arvottavista kesätyöpaikoista ja 15–18-vuotiaiden nuorten kesätyösetelistä. Luova starttipaja tarjoaa työllistymistä ja tukea jopa kahdeksalle osallistujalle esimerkiksi työkokeilun, työelämään tutustumisen ja työssä oppimisen kautta.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Kartoitetaan nuorten osallistujien kokemuksia pajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä sekä arvioidaan osallistujien toiminnasta kokemaa hyötyä ja toiminnan vaikutuksia.	Laaditaan asiakastyytyväisyyskysely, testataan sitä ja otetaan se käyttöön.	Kysely on käytössä (kyllä/ei). Arvosanat toiminnan eri osista (1–5).
Hyvinvointityön rakenteita ja menetelmiä on selkeytetty ja ne on otettu käyttöön. Hyvinvointityön viestintä toimii ja tavoittaa kohderyhmän.	Luodaan ja otetaan käyttöön päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin työkalu.	Päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin työkalu on luotu ja otettu käyttöön.
	Selvitetään hyvinvointityön työryhmien tarve. Määritellään eri työryhmien rooli ja tehtävät.	Tarvittavat työryhmät toimivat ja työskentelevät tehtävänsä mukaisesti.
	TEAviisarin vastuuhenkilöille tarjotaan tukea työkalun kysymyksiin vastaamiseen. TEAviisaria hyödynnetään sekä laadun mittarina että toiminnan kehittämiseen.	TEAviisari toimii laadun mittarina ja kehittämistyön työkaluna. Vastuuhenkilöille tarjotaan tukea systemaattisesti.
	Määritellään hyvinvointityön viestinnän tavoitteet, kohderyhmät, kanavat ja menetelmät.	Hyvinvointityön viestintäsuunnitelma on tehty ja se on käytössä.
Yhteistyön lisääminen työllisyyspalvelujen kanssa.	Yhteistyökokoukset työllisyyspalvelujen kanssa, kokemusten jakaminen ja uusista yhteistyömuodoista keskusteleminen.	Uusia yhteistyömuotoja (kyllä/ei).

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	4,4	5,8	6,8
Määräaikaiset	0,5	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**4,9**	**5,8**	**6,8**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Nuorten paja Aktiva, ohjaava paja, asiakaskäyntien määrä	600	700	700
Nuorten paja Aktiva, luova starttipaja, asiakastyöpäivät	580	700	700
Etsivä nuorisotyö, asiakaskäyntien määrä	550	550	600
Aktivan muuhun toimintaan osallistuvien nuorten määrä (kaupungin nuoret arvottavat kesätyöntekijät ja kesätyösetelit, kouluyhteistyö)		500	500
Hyvinvointityön valtionosuus (HYTE-kerrointa varten)		320 000 €	320 000 €
Euroa/asukas	-14	-26	-33

Kulttuuri ja vapaa-aika

Toiminta-alue

Toiminta-alueeseen kuuluvat seuraavat toiminnot: kulttuuri, museo- ja kotiseututoiminta, liikunta ja nuorisotyö. Toiminnot ovat tärkeä osa kaupungin yleistä ja kohdennettua hyvinvointityötä, ja organisaatiouudistuksen jälkeen nämä molemmat yksiköt kuuluvat samaan osastoon.

Kulttuuri- ja vapaa-aikayksikkö vastaa kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja elämänlaadun edistämisestä tarjoamalla ja kehittämällä kulttuuri-, liikunta-, nuorisotoiminta- ja vapaa-aikapalveluja. Yksikkö tukee yhdistystoimintaa, järjestää tapahtumia ja mahdollistaa mielekkäitä vapaa-ajanaktiviteetteja eri ikäryhmille. Toiminta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä yhdistysten, koulutusalan toimijoiden ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa tavoitteena vahvistaa Paraisten vetovoimaa, yhteisöllisyyttä ja kestävää elinvoimaa.

Kulttuuri ja vapaa-aika	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	202 499	143 100	143 100	170 900	170 900	170 900	170 900	170 900
Toimintakulut	-2 819 090	-2 863 546	-2 734 839	-2 776 037	-2 776 037	-2 776 037	-2 804 333	-2 833 168
Toimintakate	**-2 616 591**	**-2 720 446**	**-2 591 739**	**-2 605 137**	**-2 605 137**	**-2 605 137**	**-2 633 433**	**-2 662 268**
Suunnitelman mukaiset poistot	-96 983	-95 069	-95 069	-95 069	-95 069	-95 069	-95 073	-95 069

Toiminta 2027

Kaupunki mahdollistaa kulttuuritoiminnan ja tapahtumat ylläpitämällä kulttuurisalia ja Huipulla-yhteisötaloa ja lainaamalla tapahtumatekniikkaa. Kulttuurisektori tarjoaa asukkaille kulttuurielämyksiä ja kohtaamispaikkoja sekä tukee yhdistysten ja muiden toimijoiden toimintaa. Vuoden painopisteitä ovat nuorisoshow, Rakkaudella-teemakuukausi, Nallekarnevaalit, Paraisten päivien kehittäminen kaupunkifestivaaliksi, kulttuurin tarjoaminen ikäihmisille sekä kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen ja käyttöönotto.

Nuorisotoiminta sopeutuu edelleen uudistuneeseen organisaatioon ja resurssien vähenemiseen ja keskittyy perusnuorisotyöhön, kuten nuorisotilojen toimintaan, koulunuorisotyöhön ja nuorten ennaltaehkäisevään tukemiseen. Nuorille tarjotaan turvallisia kohtaamispaikkoja, tukea kouluympäristöön ja nuorten osallisuutta ja hyvinvointia vahvistavaa toimintaa kaupungin eri kunta-alueilla.

Liikuntatoiminta keskittyy asukkaiden terveyteen, hyvinvointiin ja elämänlaatuun tarjoamalla monipuolisia liikuntamahdollisuuksia kaikille ikäryhmille, erityisenä painopisteenä asukkaat, jotka liikkuvat liian vähän tai eivät lainkaan. Toimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä urheiluseurojen, koulujen ja muiden toimijoiden kanssa saavutettavien, esteettömien ja osallistavien liikuntamahdollisuuksien luomiseksi koko kaupungin alueella.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Lisätään nuorten osallisuutta nuorisotoiminnan kehittämisessä luomalla ja ottamalla käyttöön asiakaskysely.	Laaditaan ja toteutetaan asiakaskysely, analysoidaan sitä ja käytetään tuloksia toiminnan suunnittelussa.	Asiakaskysely on laadittu ja käytössä (kyllä/ei).
Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen ja jalkauttaminen.	Kulttuuriyksikkö päivittää kulttuurikasvatussuunnitelman ja ottaa sen käyttöön syksyllä 2027.	Kulttuurikasvatussuunnitelma on tehty ja otettu käyttöön (kyllä/ei).
Entistä useampi paraislainen liikkuu säännöllisesti.	Kaupunki järjestää liikuntatoimintaa eri kohderyhmille.	Voimaa vanhuuteen -jumpat – osallistujia 1 000, miesten liikuntakampanja (yhteistyössä Varhan kanssa) – osallistujia 200.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	7,3	7,8	10,3
Määräaikaiset	6,2	3,8	0,8
Henkilötyövuodet yhteensä	**13,5**	**11,6**	**11,1**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Kulttuuritapahtumien osallistujamäärä	12 000	17 000	17 000
Ikäihmisille suunnatun toiminnan osallistujamäärä	1800	2 500	2 600
Liikuntapaikkojen kävijämäärä	168 000	168 000	175 000
Lapsille ja nuorille suunnatun toiminnan osallistuja-määrä	17 266	13 000	13 000
Euroa/asukas	-178	-185	-177

Kirjasto

Toiminta-alue

Paraisten kaupungissa on kuusi kirjastoa: Paraisilla, Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa, Iniössä ja Utössä. Nauvon, Korppoon, Houtskarin ja Iniön kirjastot ovat avoinna päivittäin klo 8–21 itsepalveluperiaatteella. Paraisten kaupunki on mukana Blanka-kirjastoyhteistyössä yhdessä Kemiönsaaren kunnan kanssa. Kirjastotoimintaa säätelee kirjastolaki (1492/2016). Yleisten kirjastojen tehtävänä on tarjota pääsy tietoon, ylläpitää monipuolista ja ajantasaista kokoelmaa sekä edistää lukemista, monipuolista lukutaitoa ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kirjasto edistää yhteisöllisyyttä, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Kirjasto	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	12 889	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000
Toimintakulut	-1 450 922	-1 519 673	-1 547 002	-1 545 583	-1 545 583	-1 545 583	-1 561 980	-1 578 705
Toimintakate	**-1 438 033**	**-1 502 673**	**-1 530 002**	**-1 528 583**	**-1 528 583**	**-1 528 583**	**-1 544 980**	**-1 561 705**
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 141	-14 141	-14 141	-14 141	-14 141	-14 141	-14 141	-14 141

Toiminta 2027

Kirjasto muuttaa digitaalisia palvelujaan ja liittyy kansalliseen e-kirjastoon vuonna 2027. Samaan aikaan kirjasto leikkaa kulujaan vuonna 2027. Leikkaukset on suunniteltu niin, että ne vaikuttaisivat kaupungin asukkaisiin mahdollisimman vähän. Näkyvät säästötoimenpiteet kohdistuvat kirjaston aineistohankintoihin (eli kirjallisuus ja audiovisuaalinen aineisto). Myös muita menoja, jotka eivät näy suoraan kirjaston käyttäjille, on käyty läpi ja minimoitu. Priorisoimme yhteistyön päiväkotien ja koulujen kanssa.

Kirjasto toteuttaa vuoden 2027 aikana nuoriin liittyvän hankkeen.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Lisätään fyysisten käyntien määrää kirjaston tiloissa.	Aktiivinen yhteistyö eri asiakasryhmien kanssa, huomion kiinnittäminen asiakaspalveluun.	8 %:n kasvu.
Lisätään digitaalisten käyntien määrää kirjaston verkkosivuilla.	Aktiivinen yhteistyö eri asiakasryhmien kanssa, markkinointi.	5 %:n kasvu.
Lisätään lainojen määrää kirjaston aineistosta.	Lukemista edistävä työ, kokoelmatyö.	5 %:n kasvu.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	10,5	11,3	11,7
Määräaikaiset	1,3	0,1	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**11,8**	**11,3**	**11,7**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Fyysiset käynnit	141 425	110 000	120 000
Lainojen kokonaismäärä	196 078	180 000	185 000
Käynnit blanka.fi-sivustolla	92 210	80 000	85 000
Euroa/asukas	-98	-102	-104

Kansalaisopisto

Toiminta-alue

Skärgårdens Saariston Kombi on kaksikielinen kansalaisopisto, joka järjestää toimintaa sekä suomeksi että ruotsiksi. Opisto pyrkii edistämään jatkuvaa oppimista ja tarjoamaan Paraisten kaupungin kaikkien kunta-alueiden asukkaille mahdollisuuden monipuoliseen kehittymiseen ja hyvinvointiin. Opiston tehtävänä on vastata sekä alueellisiin että paikallisiin tarpeisiin ja tarjota mahdollisuuksia omatoimiseen oppimiseen ja kansalaistaitojen kehittämiseen. Opetusta järjestetään päiväsaikaan, iltaisin ja viikonloppuisin, ja sitä tarjotaan pitkinä kursseina, intensiivikursseina, etäopetuksena ja verkkokursseina. Opiston kurssit ovat avoimia kaikille taustasta tai aiemmasta koulutuksesta riippumatta. Tämä tarkoittaa sitä, että kursseille voi osallistua kuka tahansa, mikä edistää osallistavaa ja monipuolista oppimisympäristöä.

Opisto järjestää vuosittain 450–550 kurssia ja noin 8 000–9 000 opetustuntia ja palkkaa 150–200 opettajaa.

Kansalaisopisto	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	147 942	131 000	131 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000
Toimintakulut	- 794 901	- 770 085	- 778 041	- 799 892	- 799 892	- 799 892	- 811 810	- 823 963
Toimintakate	**- 646 959**	**- 639 085**	**- 647 041**	**- 657 892**	**- 657 892**	**- 657 892**	**- 669 810**	**- 681 963**
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860

Toiminta 2027

Toimintavuonna 2027 Skärgårdens Saariston Kombi jatkaa työtä asukkaiden hyvinvoinnin, osallisuuden ja elinikäisen oppimisen edistämiseksi. Opisto haluaa tarjota Paraisten, Nauvon, Korppoon, Houtskarin ja Iniön asukkaille mahdollisuuden kehittää itseään ja hankkia uusia tietoja ja taitoja joko yksilöllisesti tai yhdessä muiden kurssilaisten kanssa kursseilla, jotka toteutetaan lähiopetuksena tai etänä. Kansalaisopiston tehtävänä on edistää kurssilaisten monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia.

Työmme lähtökohtana on tukea osallistujien kokonaisvaltaista kehittymistä ja tarjota toimintaa, joka vastaa asukkaiden tarpeita ja toiveita. Seuraamme jatkuvasti yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia ja vapaan sivistystyön kehitystä voidaksemme tarjota ajankohtaisia ja relevantteja kursseja. Yhteistyö opiston opettajien, paikallisten toimijoiden, yhdistysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa on tärkeä osa toimintaa ja auttaa osaltaan luomaan monipuolista ja laadukasta kurssitarjontaa.

Vuonna 2027 kiinnitetään erityistä huomiota uusien osallistujien tavoittamiseen ja toiminnan tuomiseen entistä useampien asukkaiden ulottuville. Aktiivisella markkinoinnilla, näkyvyydellä eri yhteyksissä ja houkuttelevalla kurssitarjonnalla opisto haluaa houkutella uusia kohderyhmiä ja madaltaa toimintaan osallistumisen kynnystä. Tavoitteena on lisätä ensikertalaisten määrää ja vahvistaa näin opiston roolia avoimena ja osallistavana oppimisen kohtaamispaikkana.

Toinen painopistealue on toiminta saaristossa. Kokemukset ovat osoittaneet, että kurssien saaminen käyntiin Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa ja Iniössä on usein haastavampaa kuin Paraisilla johtuen lähinnä pienemmästä väestöpohjasta ja vaihtelevasta kysynnästä. Vuoden aikana keskitytäänkin arvioimaan kurssitarjontaa, analysoimaan osallistujamääriä ja kartoittamaan asukkaiden tarpeita, jotta toimintaa voidaan suunnitella paremmin ja jotta voidaan tarjota kursseja, jotka vastaavat paikallista kysyntää. Tavoitteena on luoda edellytykset sille, että saaristossa voidaan toteuttaa enemmän kursseja ja että asukkaat saavat asuinpaikasta riippumatta hyvät mahdollisuudet oppimiseen, hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen kansalaisopiston toiminnan kautta.

Asiakastyytyväisyys on edelleen keskeinen toiminnan laatua kuvaava indikaattori. Opisto kerää osallistujilta säännöllisesti palautetta ja käyttää tuloksia opetuksen, palvelun ja kurssitarjonnan kehittämiseen. Opetuksen hyvällä laadulla, hyvällä palvelulla ja kurssitarjonnalla, joka vastaa osallistujien mielenkiinnonkohteita ja tarpeita, opisto pyrkii pitämään asiakastyytyväisyyden korkealla tasolla ja luomaan kaikille osallistujille myönteisiä oppimiskokemuksia.

Näillä panostuksilla Skärgårdens Saariston Kombi haluaa vahvistaa rooliaan merkittävänä oppimista, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä edistävänä toimijana koko Paraisten kaupungin alueella sekä tarjota asukkaille mahdollisuuksia kehittää tietojaan ja taitojaan, mielenkiinnonkohteitaan ja sosiaalisia verkostojaan läpi elämän.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Lisätään kansalaisopiston toimintaan osallistuvien uusien osallistujien määrää entistä useampien asukkaiden tavoittamiseksi ja elinikäisen oppimisen vahvistamiseksi.	Markkinoidaan kurssitarjontaa sosiaalisen median, verkkosivujen ja paikallisten tiedotusvälineiden kautta. Tehdään toimintaa näkyväksi tapahtumien, avointen ovien ja kaupungin muiden toimintojen kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Kehitetään kurssitarjontaa niin, että se houkuttelee uusia kohderyhmiä.	50 ensikertalaista kurssinhallintajärjestelmässä.
Pidetään asiakastyytyväisyys kansalaisopiston toimintaan korkealla tasolla.	Toteutetaan kurssiarviointeja systemaattisesti. Otetaan osallistujien palaute huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.	75 % vastaajista on tyytyväisiä kansalaisopiston toimintaan.
Luodaan edellytykset sille, että Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa ja Iniössä voidaan käynnistää ja toteuttaa useampia kursseja.	Suunnitellaan kurssitarjontaa yhteistyössä kurssilaisten ja asukkaiden kanssa. Markkinoidaan kursseja aktiivisesti saaristossa.	80 % suunnitelluista kursseista toteutetaan.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	2,8	3,4	2,4
Määräaikaiset	0,6	0,0	1,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**3,4**	**3,4**	**3,4**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Kansalaisopiston osallistujat (netto)	2 265	2 400	2 450
Kansalaisopiston osallistujat (brutto)	5 229	5 100	5 200
Euroa/asukas	-44	-43	-45

Sivistys

Sivistysosaston toimintaan kuuluu ruotsinkielinen ja suomenkielinen varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus ja lukiokoulutus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta. Osasto jakautuu kolmeen yksikköön: varhaiskasvatus, ruotsinkielinen koulutus ja suomenkielinen koulutus.

Osaston tavoitteet

Sivistysosasto jatkaa laadukkaan pedagogisen toiminnan tarjoamista paraislaisille lapsille ja nuorille. Lisäämme näkyvyyttämme ulkoisesti ja sisäisesti. Toiminta sovitetaan lapsi- ja oppilasennusteisiin tarkistamalla rakenteita ja yhteistyökuvioita.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Lisätään varhaiskasvatuksen ja koulujen näkyvyyttä lapsiperheiden tulomuuton lisäämiseksi.	Lisätään kiinnostusta Paraista kohtaan sivistyskaupunkina.	Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrän lisääntyminen, ikä 1–6 suhteessa lapsiennusteeseen. Perusopetuksessa olevien oppilaiden määrän lisääntyminen, ikä 7–15 suhteessa oppilasennusteeseen. Nettomuuton lisääntyminen verrattuna vuoteen 2026.
	Saatetaan valmiiksi ja jalkautetaan sivistysosaston viestintäsuunnitelma.	Suunnitelma on otettu käyttöön kaikissa yksiköissä.
	Osallistutaan messuille.	Osallistuminen vähintään kolmeen tapahtumaan.
	Lisätään näkyvyyttä fyysisissä toimipaikoissa.	Vähintään neljässä toimipaikassa.
	Aktiivisuus sosiaalisessa mediassa.	Kaikki toimipaikat ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa.
Lisätään kontakteja kielirajojen ylitse.	Laaditaan käytännöt sivistysosaston uudelle johtamisrakenteelle.	Vähintään kolme kaksikielistä rehtorikokousta lukukaudessa.
	Saatetaan valmiiksi ja jalkautetaan monikielisyysstrategia kiinnostuksen lisäämiseksi toista kotimaista kieltä kohtaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.	Kaikki koulut tekevät yhteistyötä kielirajan yli.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Lukemista edistävä toiminta.	Jalkautetaan kaupungin lukutaitostrategia.	Vähintään 8 kaupungin lukutaitostrategian 17 tavoitetoimenpiteestä on otettu käyttöön kaikissa toimipaikoissa.
	Tarjotaan henkilöstölle täydennyskoulutusta kaikissa kouluissa ja kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä.	Koko henkilöstö on osallistunut vähintään yhteen yksikkökohtaiseen ja yhteen yhteiseen lukemista edistävää toimintaa koskevaan jatkokoulutustilaisuuteen.
	Otetaan käyttöön Opetushallituksen Lukeva koulu ja Lukeva varhaiskasvatus -ohjelmat.	Kaikki toimipaikat ovat ottaneet ohjelman käyttöön.
	Perustetaan eteiskirjasto kaikkiin varhaiskasvatuksen yksiköihin.	Kaikki toimipaikat, joissa kirjasto ei ole samassa kiinteistössä, ovat ottaneet eteiskirjaston käyttöön.

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Henkilöstön fyysinen ja psyykkinen kuormitus.	Varhaiskasvatukseen ja kouluihin kohdistuvien vaatimusten kasvaminen. Lasten ja oppilaiden keskittyminen ja vointi ovat heikentyneet. Perheiden avuntarve lisääntyy.	Riittävästi henkilöstöä. Ennaltaehkäisevä työ ja täydennyskoulutus. Selkeä työnkuva, päivitetyt tehtävänkuvaukset. Selkeät ohjeet ja vastuunjako. Seuranta ja jälkihoito.	Suuri
Kiinteistöihin liittyvät riskit.	Puutteellinen kunnossapito ja tekniset puutteet. Luonnonilmiöt. Kyberuhat. Puutteet varautumisessa.	Kiinteistöjen jatkuva seuranta ja tutkiminen. Riittävä kunnossapito, riittävän varhain. Toimiva yhteistyö teknisten tukipalvelujen kanssa. Selkeät prosessikuvaukset. Päivitetyt valmiussuunnitelmat. Viestintäohjeet ja -prosessit.	Suuri
Epidemiat ja pandemiat.	Kansalliset tai maailmanlaajuiset kulkutaudit tai epidemiat.	Valmiit toimintamallit ja ohjeet. Kehittynyt ja toimiva yhteistyö Varhan kanssa. Toimiva IT-tuki. Viestintäohjeet. Henkilöstön turvallisuudentunne ja turvallisuus yhteistyössä HR:n kanssa.	Suuri

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	311,1	336,4	326,8
Määräaikaiset	111,3	62,1	64,5
Henkilötyövuodet yhteensä	**422,4**	**398,5**	**391,3**

Tuloslaskelma Sivistys	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Myyntituotot	850 330	687 384	687 384	660 968	660 968	660 968	660 968	660 968
Maksutuotot	618 962	579 800	679 300	673 300	673 300	673 300	673 300	673 300
Tuet ja avustukset	120 557	59 050	59 050	81 500	81 500	81 500	81 500	81 500
Muut toimintatuotot	164 657	158 320	157 720	135 300	135 300	135 300	135 300	135 300
Toimintatuotot	**1 754 506**	**1 484 554**	**1 583 454**	**1 551 068**	**1 551 068**	**1 551 068**	**1 551 068**	**1 551 068**
Henkilöstökulut	-22 498 941	-22 348 199	-22 543 658	-22 937 340	-22 937 340	-22 937 340	-23 396 110	-23 864 029
Palvelujen ostot	-8 032 082	-8 230 844	-8 036 629	-7 813 011	-7 813 011	-7 813 011	-7 941 368	-8 072 264
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 715 336	- 751 645	- 748 425	- 679 625	- 679 625	- 679 625	- 693 226	- 707 072
Avustukset	- 367 786	- 380 500	- 360 500	- 354 500	- 354 500	- 354 500	- 361 590	- 368 823
Muut toimintakulut	-8 441 514	-9 488 678	-9 428 208	-9 435 798	-9 445 384	-9 445 384	-9 453 380	-9 471 301
Toimintakulut	**-40 055 658**	**-41 199 866**	**-41 117 420**	**-41 220 274**	**-41 229 860**	**-41 229 860**	**-41 845 674**	**-42 483 489**
Toimintakate	**-38 301 153**	**-39 715 312**	**-39 533 966**	**-39 669 206**	**-39 678 792**	**-39 678 792**	**-40 294 606**	**-40 932 421**

Ruotsinkielinen koulutus

Toiminta-alue

Ruotsinkielinen koulutus tarjoaa laadukasta ruotsinkielistä perusopetusta ja lukiokoulutusta sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Perusopetuksessa toimii yhdeksän koulua, joista kolme on yhtenäiskouluja, ja toisella asteella toimii Pargas svenska gymnasium. Koulut osallistuvat valtakunnallisiin ja alueellisiin verkostoihin.

Ruotsinkielinen koulutus	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	355 397	278 639	278 039	309 300	309 300	309 300	309 300	309 300
Toimintakulut	-17 582 075	-18 347 294	-18 339 840	-18 390 031	-18 399 617	-18 399 617	-18 647 900	-18 910 886
Toimintakate	**-17 226 677**	**-18 068 655**	**-18 061 801**	**-18 080 731**	**-18 090 317**	**-18 090 317**	**-18 338 600**	**-18 601 586**
Suunnitelman mukaiset poistot	- 911 599	- 916 712	- 916 712	- 916 712	- 916 712	- 916 712	- 906 712	- 896 712

Toiminta 2027

Työtä toiminnan sopeuttamiseksi vähentyneeseen oppilasmäärään jatketaan. Vuoden aikana saatetaan valmiiksi kouluverkkoselvitys. Toiminnan tehostamiseksi koulujen välistä yhteistyötä lisätään ylipäätään, sekä hallinnollisesti että opetuksellisesti. Sivistysosaston uusi viranhaltijarakenne ja tehtäväjako otetaan käyttöön täysimääräisesti ja niitä kehitetään. Kieliryhmien välistä yhteistyötä tiivistetään ja työ kielistrategian parissa saatetaan päätökseen. Koulujen toiminnassa keskitytään vuoden aikana lukemista edistävään toimintaan ja liikkumiseen koulujen arjessa. Lisäksi jatketaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen jalkauttamista. Malms skolassa saatetaan päätökseen laajamittainen peruskorjaus. Toiminnan pitäisi voida palata normaaliksi syksyllä 2027. Bravassa kaikkien neljän koulun välinen yhteistyö jatkuu. Erityistä huomiota kiinnitetään kouluarjen turvallisuuteen. Pargas svenska gymnasiumissa opiskelijamäärä jatkaa kasvuaan alueen suurten ikäluokkien ansiosta, mikä puolestaan aiheuttaa kustannuspainetta.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Lukemista edistävä toiminta.	Jalkautetaan kaupungin lukutaitostrategia.	Vähintään 8 sivistyksen lukutaitostrategian 17 tavoitetoimenpiteestä on otettu käyttöön kaikissa kouluissa.
	Tarjotaan henkilöstölle täydennyskoulutusta kaikissa kouluissa.	Koko henkilöstö on osallistunut vähintään yhteen yksikkökohtaiseen ja yhteen yhteiseen jatkokoulutustilaisuuteen.
	Otetaan käyttöön Opetushallituksen Lukeva koulu -ohjelma.	Kaikki koulut ovat ottaneet ohjelman käyttöön.
Liikkumista koulujen arkeen.	Laaditaan koulukohtaiset suunnitelmat.	Kaikki koulut ovat laatineet suunnitelman.
	Panostukset ulkopedagogiikkaan ja välituntiaktiviteetteihin.	Kaikki koulut hyödyntävät ulkopedagogiikkaa.
	Tarjotaan liikkumiskerhoja koulupäivän yhteydessä.	Kaikissa kouluissa on tarjolla vähintään yksi koulupäivän yhteydessä järjestettävä kerho.
	Panostukset aktivoiviin oppimisympäristöihin.	Kaikki koulut kehittävät aktivoivaa oppimisympäristöä.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Tukiuudistuksen toimenpiteiden jalkauttaminen.	Kehitetään ohjeita, lomakkeita ja tukimateriaalia ja otetaan ne käyttöön.	Uudet ohjeet ja lomakkeet otetaan käyttöön kaikissa kouluissa.
	Henkilöstön täydennyskoulutus ja tukeminen.	Kaikkien koulujen henkilöstölle tarjotaan jatkokoulutusta.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	130,7	136,0	131,0
Määräaikaiset	42,7	27,4	28,8
Henkilötyövuodet yhteensä	**173,4**	**163,4**	**159,8**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Perusopetus:			
Oppilaiden määrä	937	905	874
Vuosiviikkotunnit/oppilas	2,47	2,54	2,51
Lukiokoulutus:			
Opiskelijoiden määrä	185	202	212
Vuosiviikkotunnit/opiskelija	1,72	1,65	1,60
€/oppilas, perusopetus	15 187	16 312	16 784
€/opiskelija, lukio	11 206	11 462	11 530
Euroa/asukas	-1 171	-1 225	-1 231

Suomenkielinen koulutus

Toiminta-alue

Suomenkielinen koulutus tarjoaa laadukasta suomenkielistä perusopetusta ja lukiokoulutusta sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Yksikön alaisuudessa toimii viisi perusopetuksen koulua, joista yksi on yhtenäiskoulu, ja toisella asteella toimii Paraisten lukio. Koulut osallistuvat verkostoihin, varsinkin Turun seudulla mutta myös valtakunnallisesti.

Suomenkielinen koulutus	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	714 674	624 615	624 615	633 200	633 200	633 200	633 200	633 200
Toimintakulut	-10 289 377	-10 353 137	-10 233 923	-10 246 952	-10 246 952	-10 246 952	-10 400 088	-10 556 260
Toimintakate	**-9 574 703**	**-9 728 522**	**-9 609 308**	**-9 613 752**	**-9 613 752**	**-9 613 752**	**-9 766 888**	**-9 923 060**
Suunnitelman mukaiset poistot	- 453 341	- 453 341	- 453 341	- 453 341	- 453 341	- 453 341	- 443 341	- 433 341

Toiminta 2027

Työtä toiminnan sopeuttamiseksi vähentyneeseen oppilasmäärään jatketaan. Vuoden aikana saatetaan valmiiksi kouluverkkoselvitys. Toiminnan tehostamiseksi koulujen välistä yhteistyötä lisätään ylipäätään, sekä hallinnollisesti että opetuksellisesti. Sivistysosaston uusi viranhaltijarakenne ja tehtäväjako otetaan käyttöön täysimääräisesti ja niitä kehitetään. Kieliryhmien välistä yhteistyötä tiivistetään ja työ kielistrategian parissa saatetaan päätökseen. Koulujen toiminnassa keskitytään vuoden aikana lukemista edistävään toimintaan ja liikkumiseen koulujen arjessa. Lisäksi jatketaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen jalkauttamista. Bravassa kaikkien neljän koulun välinen yhteistyö jatkuu. Erityistä huomiota kiinnitetään kouluarjen turvallisuuteen. Paraisten lukion opiskelijamäärän odotetaan kasvavan myös vuonna 2027.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Lukemista edistävä toiminta.	Jalkautetaan kaupungin lukutaitostrategia.	Vähintään 8 sivistyksen lukutaitostrategian 17 tavoitetoimenpiteestä on otettu käyttöön kaikissa kouluissa.
	Tarjotaan henkilöstölle täydennyskoulutusta kaikissa kouluissa.	Koko henkilöstö on osallistunut vähintään yhteen yksikkökohtaiseen ja yhteen yhteiseen jatkokoulutustilaisuuteen.
	Otetaan käyttöön Opetushallituksen Lukeva koulu -ohjelma.	Kaikki koulut ovat ottaneet ohjelman käyttöön.
Liikkumista koulujen arkeen.	Laaditaan koulukohtaiset suunnitelmat.	Kaikki koulut ovat laatineet suunnitelman.
	Panostukset ulkopedagogiikkaan ja välituntiaktiviteetteihin.	Kaikki koulut hyödyntävät ulkopedagogiikkaa.
	Tarjotaan liikkumiskerhoja koulupäivän yhteydessä.	Kaikissa kouluissa on tarjolla vähintään yksi koulupäivän yhteydessä järjestettävä kerho.
	Panostukset aktivoiviin oppimisympäristöihin.	Kaikki koulut kehittävät aktivoivaa oppimisympäristöä.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Tukiuudistuksen toimenpiteiden jalkauttaminen.	Kehitetään ohjeita, lomakkeita ja tukimateriaalia ja otetaan ne käyttöön.	Uudet ohjeet ja lomakkeet otetaan käyttöön kaikissa kouluissa.
	Henkilöstön täydennyskoulutus ja tukeminen.	Kaikkien koulujen henkilöstölle tarjotaan jatkokoulutusta.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	75,4	76,3	72,5
Määräaikaiset	25,3	17,3	19,3
Henkilötyövuodet yhteensä	**100,7**	**93,6**	**91,8**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Perusopetus:			
Oppilaiden määrä	558	511	469
Vuosiviikkotunnit/oppilas	2,30	2,46	2,58
Lukiokoulutus:			
Opiskelijoiden määrä	77	79	80
Vuosiviikkotunnit/opiskelija	2,47	2,41	2,43
€/oppilas, perusopetus	14 557	15 831	17 085
€/opiskelija, lukio	12 412	12 967	13 330
Euroa/asukas	-651	-660	-654

Varhaiskasvatus

Toiminta-alue

Paraisten kunta-alueella varhaiskasvatustoimintaa järjestetään päiväkodeissa, perhepäiväkodeissa ja perhepäivähoitajien kodeissa. Nauvon, Korppoon, Houtskarin ja Iniön kunta-alueilla toimintaa järjestetään päiväkodeissa. Utössä toimintaa järjestetään perhepäiväkodissa.

Varhaiskasvatus	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	684 434	581 300	680 800	608 568	608 568	608 568	608 568	608 568
Toimintakulut	-12 184 207	-12 499 435	-12 543 657	-12 583 291	-12 583 291	-12 583 291	-12 797 686	-13 016 343
Toimintakate	**-11 499 772**	**-11 918 135**	**-11 862 857**	**-11 974 723**	**-11 974 723**	**-11 974 723**	**-12 189 118**	**-12 407 775**
Suunnitelman mukaiset poistot	- 233 602	- 269 663	- 262 175	- 262 175	- 262 175	- 262 175	- 252 066	- 252 066

Toiminta 2027

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa jatketaan oppimisympäristön ja toimintakulttuurin muokkaamista niin, että jokaisella lapsella on hyvä päivä ja lapsi saa kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa kannalta tarvitsemansa tuen. Tämän työn tukena käytetään Laadukkaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen avaimia. Niin sanotut laadun avaimet tukevat henkilöstöä kaikille lapsille yhdenvertaisen ja osallistavan oppimisympäristön kehittämisprosessissa.

Lukeminen ja kieli ovat varhaiskasvatuksessa keskiössä toimintavuosina 2026–2027, 2027–2028 ja 2029. Elokuussa 2026 käynnistyi kolmivuotinen prosessikoulutus, jonka tavoitteena on, että kaikki päiväkodit saavat kieli- ja lukusertifikaatin. Työ kieli- ja lukusertifioinnin saamiseksi toteutetaan yhteistyössä Folkhälsanin kanssa. Osana kieleen ja lukemiseen panostamista lisätään eteiskirjastotoimintaa yhteistyössä kirjaston kanssa.

Yli kolmevuotiaille lapsille tarjotaan vuoden aikana yhdestä kahteen teatterielämystä. Pienemmille lapsille, jotka eivät voi matkustaa julkisilla kulkuneuvoilla ilman lastenistuinta, tarjotaan muuta toimintaa omassa päiväkodissa. Keväällä 2027 esiopetusryhmille tarjotaan kaksi luontokoulupäivää Åbolands naturskola -luontokoulun opettajan johdolla.

Joitakin kaappisänkyjä ja muutamia polkupyöriä on tarpeen uusia ja pihavarastoja tarpeen hankkia.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien alle kolmevuotiaiden lasten määrä on edelleen suuri. Lapsi voi aloittaa varhaiskasvatuksessa siinä kuussa, kun hän täyttää yhdeksän kuukautta. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että lapsi voi olla jopa vain juuri kahdeksan kuukautta täyttänyt aloittaessaan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuslain (2018/540) mukaan resursointi on sama yhdeksänkuisen lapsen kohdalla kuin 2 ½-vuotiaan lapsen kohdalla.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Lukemista edistävä toiminta.	Jalkautetaan kaupungin lukutaitostrategia.	Vähintään yksi lukemista edistävään toimintaan liittyvä perheille suunnattu tapahtuma toimipaikkaa kohden.
	Kieli- ja lukusertifiointi -täydennyskoulutus.	Vähintään kaksi prosessikoulutukseen sisältyvää täydennyskoulutustilaisuutta työntekijää kohden.
	Eteiskirjasto kaikkiin toimipaikkoihin.	Kaikki toimipaikat, joissa kirjasto ei ole samassa kiinteistössä, ovat ottaneet eteiskirjaston käyttöön.
	Jokaisella toimipaikalla on oma lukuvastaava.	Jokaisella toimipaikalla on oma lukuvastaava.
	Otetaan käyttöön Opetushallituksen Lukeva varhaiskasvatus -ohjelma.	Opetushallituksen Lukeva varhaiskasvatus -ohjelma on otettu käyttöön kaikissa toimipaikoissa.
Liikkumista arkeen.	Panostukset ulkopedagogiikkaan.	Lapset osallistuvat vähintään kolmeen liikkumistapahtumaan toimintavuodessa.
	Panostukset aktivoiviin oppimisympäristöihin.	Kaikki toimipaikat ovat kehittäneet uusia aktivoivia oppimisympäristöjä.
Tukiuudistuksen toimenpiteiden jalkauttaminen esiopetuksessa.	Kehitetään ohjeita, lomakkeita ja tukimateriaalia ja otetaan ne käyttöön.	Uudet ohjeet ja lomakkeet otetaan käyttöön kaikissa toimipaikoissa.
	Henkilöstön täydennyskoulutus ja tukeminen.	Vähintään kolme tuntia tukiuudistusta koskevaa jatkokoulutusta työntekijää kohden.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	105,0	124,1	123,3
Määräaikaiset	43,3	17,4	16,4
Henkilötyövuodet yhteensä	**148,3**	**141,5**	**139,7**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
0–6-vuotiaiden lasten määrä	729	752	751
Tehostetun, erityisen ja lapsikohtaisen tuen piirissä olevien lasten määrä	56	50	50
Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä, %-osuus 1–6-vuotiaista		93 %	93 %
Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä, %-osuus 0–6-vuotiaista	76 %		
Euroa/asukas	-781	-808	-815

Kaupunkikehitys

Kaupunkikehitysosastoon kuuluvat seuraavat yksiköt: tekniikka ja kiinteistöt, kaavoitus, rakennus- ja ympäristöpalvelut, maankäyttö sekä vesihuolto.

Osaston tavoitteet

Kaupunkikehitysosasto luo edellytyksiä Paraisten kaupungin kasvulle ja vetovoimaisuudelle kehittämällä rakennettua ympäristöä, julkisia alueita ja maankäyttöä tavalla, joka tukee tulomuuttoa, yrittäjyyttä ja kestävää kehitystä.

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Strateginen maankäytön suunnittelu: Luodaan keskustaan uusia tontteja rivi- ja kerrostaloja sekä yritystoimintaa varten. Hankkeen tulee tukea Mereltä merelle -hanketta ja mahdollistaa hankkeen toteuttaminen.	Ydinkeskustan asemakaavoituksella luodaan mahdollisuuksia uudelle rakentamiselle ja tehokkaammalle maankäytölle. Olemassa oleva infrastruktuuri ja katuverkko otetaan huomioon kaavoituksessa.	50 000 m² uutta kerrosalaa valtuustokaudella 2025–2029. Hankkeiden kautta saatava ulkoinen rahoitus, euroa/hanke.
Strateginen maapolitiikka: Kaupungilla on oltava maavarantoa, joka maankäytön suunnittelun kautta mahdollistaa kehityksen ja kasvun. Raakamaavarannon tulee olla strategisesti tärkeää ja tukea kaupungin maapoliittista ohjelmaa sekä kasvuhankkeita.	Raakamaan hankinta maanomistajilta, jotka omistavat alueita strategisesti kiinnostavilla alueilla. Vaihtoehtoisesti kaupunki voi tehdä maankäyttösopimuksia yksityisten maanomistajien kanssa strategisesti kiinnostavien alueiden kehittämiseksi yhdessä.	200 hehtaaria uutta raakamaata valtuustokaudella 2025–2029.
Strateginen omistajaohjaus: Vähennetään kaupungin rakennusmassaa 30 prosentilla. Kaupungin omistamien rakennusten painopisteen tulee olla päiväkoti- ja koulurakennuksissa.	Rakennusten aktiivinen myynti ja purkaminen.	Kaupungin rakennusmassa pienenee 65 000 m²:iin valtuustokaudella 2025–2029.

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Vesihuollon häiriö/keskeytyminen.	Johdon rikkoutuminen tai häiriö prosessissa.	Johtoverkon kunnon ja prosessien seuranta. Päivitetyt valmiussuunnitelmat ja henkilöstön kouluttaminen.	Suuri
Rakennusten sisäilman laatupuutteet.	Rakennusten virheelliset rakenteet, rakennustekniikka tai puutteellinen kunnossapito.	Rakennusten kunnon seuranta ja hankkeiden laadullinen seuranta ja valvonta. Rakennusten asianmukainen ja oikeanlainen kunnossapito.	Suuri
Öljyonnettomuus merellä tai maalla.	Onnettomuudesta tai puutteellisesta kunnossapidosta johtuva öljyvuoto.	Kehittynyt yhteistyö naapurikuntien ja viranomaisten kanssa. Päivitetyt valmiussuunnitelmat ja varautumisyhteistyö.	Kohtalainen

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	81,7	81,7	73,5
Määräaikaiset	12,2	7,7	3,7
Henkilötyövuodet yhteensä	**93,9**	**89,4**	**77,2**

Tuloslaskelma Kaupunkikehitys	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Myyntituotot	4 880 114	4 732 643	4 705 440	4 803 364	4 803 364	4 803 364	4 803 364	4 803 364
Maksutuotot	573 700	522 000	522 000	490 500	490 500	490 500	490 500	490 500
Tuet ja avustukset	47 673	0	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	18 307 652	15 571 549	15 399 150	15 580 765	15 590 351	15 590 351	15 580 765	15 580 765
Toimintatuotot	**23 809 139**	**20 826 192**	**20 626 590**	**20 874 629**	**20 884 215**	**20 884 215**	**20 874 629**	**20 874 629**
Henkilöstökulut	-5 497 765	-5 584 318	-4 843 183	-5 111 390	-5 111 390	-5 111 390	-5 213 608	-5 317 884
Palvelujen ostot	-6 930 828	-6 221 967	-6 238 285	-6 343 231	-6 403 231	-6 403 231	-6 461 055	-6 581 221
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 552 786	-3 928 964	-3 698 964	-3 350 884	-3 350 884	-3 350 884	-3 416 062	-3 482 535
Avustukset	- 262 984	- 256 100	- 256 100	- 256 100	- 256 100	- 256 100	- 261 222	- 266 446
Muut toimintakulut	-1 952 140	-1 913 280	-1 854 337	-1 859 959	-1 859 959	-1 859 959	-1 882 106	-1 904 692
Toimintakulut	**-18 196 503**	**-17 904 629**	**-16 890 869**	**-16 921 564**	**-16 981 564**	**-16 981 564**	**-17 234 053**	**-17 552 778**
Toimintakate	**5 612 635**	**2 921 563**	**3 735 721**	**3 953 065**	**3 902 651**	**3 902 651**	**3 640 576**	**3 321 851**

Tekniikka ja kiinteistöt

Toiminta-alue

Tekniikka ja kiinteistöt -yksikön vastuulle ja tehtäviin kuuluvat yleiset viheralueet ja puistot, liikuntapaikkojen kunnossapito, kadut ja yleiset alueet, vuokralaiturit ja vierasvenesatamien laiturit, venesulku, katuvalaistus, hulevesien hallinta ja uimarannat.

Kiinteistövastuuseen kuuluvat kaupungin omien rakennettujen kiinteistöjen ja niiden piha-alueiden hoito, kunnossapito ja korjaaminen sekä rakennuttajatoiminta. Kiinteistöt vastaa kaupungin kiinteistöinvestointihankkeiden projektinhallinnasta.

Tekniikka ja kiinteistöt	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	18 463 524	15 713 142	15 543 940	15 694 979	15 704 565	15 704 565	15 694 979	15 694 979
Toimintakulut	-12 033 957	-11 828 289	-11 183 253	-11 266 853	-11 326 853	-11 326 853	-11 474 399	-11 686 083
Toimintakate	**6 429 567**	**3 884 853**	**4 360 687**	**4 428 126**	**4 377 712**	**4 377 712**	**4 220 580**	**4 008 896**
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 642 630	-2 204 558	-2 244 947	-2 244 947	-2 244 947	-2 244 947	-2 106 988	-2 006 126

Toiminta 2027

Toiminta käsittää kaupungin katujen ja liikenneympäristöjen, katuvalaistuksen, hulevesijärjestelmien, satamien ja vesiväylien, venesulun, yleisten puisto- ja viheralueiden, uimarantojen sekä kenttien ja liikuntapaikkojen rakentamisen, kehittämisen ja kunnossapidon. Toimintaan kuuluvat myös ne jätehuollon tehtävät, joita ei ole siirretty Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:lle ja jotka eivät kuulu kaupungin valvontaviranomaisen vastuulle.

Yksikkö vastaa kaupungin julkisten ympäristöjen kehittämisestä, rakentamisesta ja kunnossapidosta ja toimii siten tärkeänä osana kaupungin julkikuvaa. Katujen, puistojen, viheralueiden, virkistysalueiden ja muun kunnallisteknisen infrastruktuurin suunnitelmallisella kehittämisellä ja pitkäjänteisellä kunnossapidolla luodaan viihtyisä, turvallinen ja toimiva elinympäristö asukkaille, yrityksille ja vierailijoille. Toimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä yhdistysten, asukkaiden, yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sen varmistamiseksi, että kaupungin yleiset alueet tarjoavat houkuttelevia mahdollisuuksia virkistykseen, liikuntaan ja erityyppiseen toimintaan.

Kiinteistöhallinnon toiminta keskittyy kaupungin rakennuskannan käytön tehostamiseen, käyttökulujen vähentämiseen ja rakennusten kunnossapidon optimointiin. Tavoitteena on resurssien tarkoituksenmukainen käyttö ja kunnossapito- ja korjaustoimenpiteiden oikea-aikainen toteuttaminen. Myymällä rakennukset, joita ei enää tarvita tai jotka eivät enää ole tehokkaassa käytössä, voidaan vapauttaa resursseja kaupungin ydintoimintaa tukevien rakennusten kunnossapitoon, korjaamiseen ja kehittämiseen. Kaupungin rakennusten siivous tuotetaan pääasiassa ulkoisten palveluntarjoajien avulla.

Yksikkö vastaa useista merkittävistä investointihankkeista vuonna 2027. Laajin hanke on käynnissä oleva Malms skolan peruskorjaus, joka käynnistyi vuonna 2024 ja jonka arvioidaan valmistuvan vuonna 2027. Lisäksi kaupungin keskeisillä kehittämisalueilla toteutetaan merkittäviä investointeja katu- ja kunnallistekniseen infrastruktuuriin osana Mereltä merelle -kasvuhanketta. Näihin kuuluvat Vapparintien liikekortteli ja Pohjois-Keskusta, jossa pelastuslaitoksen uuden toiminnan aloittaminen edellyttää katujen ja teknisen infrastruktuurin rakentamista, sekä satamarakenteiden peruskorjaus Kalkholmenin alueella.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Kehitetään houkuttelevia, turvallisia ja kestäviä liikenneympäristöjä, jotka mahdollistavat kasvun, asumisen, yritysten sijoittumisen ja sujuvan arkiliikkumisen.	Tehdään investointeja uusilla asemakaava-alueilla, rakennetaan ja kehitetään katuja ja kävely- ja pyöräilyteitä sekä toteutetaan liikenneturvallisuustoimenpiteitä, jotka parantavat saavutettavuutta ja liikennöitävyyttä.	Vastarakennettuja tai perusparannettuja katuja ja kävely- ja pyöräilyteitä (0,8 km/vuosi). Toteutettujen liikenneturvallisuustoimenpiteiden määrä (1 kpl/vuosi).
Tehostetaan kaupungin kiinteistökantaa resurssien vapauttamiseksi strategisesti tärkeisiin investointeihin, jotka tukevat kasvua, palvelujen kehittämistä ja taloudellista kestävyyttä.	Myydään tai puretaan rakennukset, jotka eivät tue kaupungin ydintoimintaa, optimoidaan tilankäyttöä ja ohjataan resursseja priorisoitaviin kiinteistöihin ja investointeihin.	Myytyä tai purettua rakennusalaa (15 000 m²/vuosi). Rakennusten käyttökulujen vähentyminen (50 000 euroa/vuosi).
Kehitetään houkuttelevia, hyvin hoidettuja ja saavutettavia julkisia ympäristöjä, jotka vahvistavat viihtyvyyttä, identiteettiä ja kaupungin vetovoimaa asukkaiden ja vierailijoiden keskuudessa.	Kehitetään puistoja, viheralueita, uimarantoja, leikkipaikkoja ja liikuntapaikkoja keskusta-alueilla vahvistettujen kehittämissuunnitelmien mukaisesti ja varmistetaan niiden asianmukainen hoito.	Asukkaiden tyytyväisyys yleisiin alueisiin vuosittaisen kyselyn perusteella (%). 75 % vastaajista on tyytyväisiä tai hyvin tyytyväisiä.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	39,4	38,9	36,1
Määräaikaiset	8,1	5,4	3,7
Henkilötyövuodet yhteensä	**47,5**	**44,3**	**39,8**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Yleiset kadut, km		98	98
Yleiset jalankulku- ja pyöräilyväylät, km		51,5	53
Yleiset puistot ja viheralueet sekä puistometsät, hehtaaria		324	324
Kaupungin kiinteistömassa, m² (pyöristetty tuhansiin)		74 000	74 000
Euroa/asukas	437	263	298

Kaavoitus

Toiminta-alue

Kaavoitus vastaa kaavoitusasioista, alueellisesta edunvalvonnasta maankäyttöön ja liikenteeseen liittyvissä asioissa sekä neuvonnasta, ohjauksesta ja asiakaspalvelusta kaava-, elinympäristö-, kaupunkikuva- ja rakennussuojeluasioissa. Yksikkö pyrkii muovaamaan ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestävää ympäristöä tavoitteenaan tehdä kuntalaisten, yritysten ja muiden arjesta mahdollisimman hyvää, joustavaa ja kestävää. Yksikkö tarjoaa informaatiota, dataa, ideoita ja neuvontaa sekä ulkoisille että sisäisille asiakkaille. Toimintaan sisältyy edunvalvontatehtäviä.

Kaavoitus	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	54 514	15 000	15 000	25 500	25 500	25 500	25 500	25 500
Toimintakulut	- 582 456	- 711 830	- 744 451	- 721 607	- 721 607	- 721 607	- 734 186	- 747 016
Toimintakate	**- 527 942**	**- 696 830**	**- 729 451**	**- 696 107**	**- 696 107**	**- 696 107**	**- 708 686**	**- 721 516**

Toiminta 2027

Vuoden 2027 aikana keskitytään Paraisten ydinkeskusta-alueen asemakaavamuutosten edistämiseen tiivistämällä kaupunkirakennetta olemassa olevan infrastruktuurin yhteyteen kaupunkikuvallisesti kestävällä tavalla. Pääasiallisesti pyritään edistämään ja lisäämään monimuotoista ja monipuolista asumista.

Kirkkosalmenrannan alueella vuonna 2025 aloitettiin ja hyväksyttiin asemakaavamuutos alueen osan kehittämiseksi pientalomaisesta asumisesta kerrostalovaltaisemmaksi alueeksi. Alueen ensimmäisen hirsikerrostalo rakennetaan vuosien 2026-2027 aikana ja sen jälkeen tavoitteena on jatkaa alueen kehittämistä sen rakentumisen edistämiseksi jäljellä olevilla viereisillä vielä rakentamattomilla alueilla.

Saaristotien uuden liittymän asemakaavamuutos Suntinsillan itäpuolella on tarkoitus saada hyväksyttyä vuoden 2027 aikana. Sen seurauksena on syytä tarkastella kaupunkikehitystä laajalla ydinkeskusta-alueella – erityisesti Saaristotien pohjoispuolella.

Suntin varrella on tullut vireille loppuvuonna 2026 useita kaupunkikuvallisesti merkittäviä asemakaavamuutoshankkeita. Niitä edistetään kaavoitusyksikön resurssien puitteissa ja tarvittaessa sovelletaan kumppanuuskaavoitusta. Merkittävin niistä on Kalkholmenin alueen kehittäminen ympärivuotiseksi eläväksi kaupunginosaksi palveluineen ja asuntoineen.

Kaavamuutoksia ja uusia kaava-alueita varten varaudutaan riittävän aikaisin mutta silti oikea-aikaisesti teettämään riittävät selvitykset ja niihin varataan riittävästi varoja.

Paraisten ydinkeskustan kehittämisen lisäksi kaavoitus valvoo vuonna 2027 kuten aikaisemminkin kaupungin etuja elinvoimaan ja maankäyttöön liittyvissä asioissa alueellisella ja maakunnallisella tasolla sekä edistää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Kaupungin strategian mukaisen Paraisten ydinkeskustan Suntin varren kehittämishankkeen ”Mereltä merelle” lisäksi kaavoitus on avainroolissa Nauvon keskustan ”Satamasta satamaan” -hankkeen kehittämisessä vuoden 2027 aikana. Vuoden 2027 aikana laaditaan alustavia selvityksiä myöhemmin tapahtuvaa Kirjalan alueen ”Sillalta sillalle” -kehittämistä varten.

Alueidenkäyttölain muutokset (1.1.2027 alkaen) sekä siirtyminen Ryhti-tietojärjestelmän käyttöönottoon aiheuttavat toimenpiteitä, koulutustarvetta ja uusiin ohjelmistoihin tutustumista sekä kokonaan uuteen järjestelmään siirtymisen vuoden 2028 loppuun mennessä.

Kaavoitusyksiköstä lupapalveluihin 1.1.2026 alkaen siirretty poikkeamislupavalmistelu ja päätäntävalta on vapauttanut resursseja kaavoitukselle. Kaavoitusarkkitehdin virka täytettiin 1.9.2026 ja kaavoitusyksikkö on sen jälkeen entistä tehokkaampi.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Mahdollistetaan kasvu tehokkaan, ennakoivan ja kehityssuuntautuneen kaavoituksen (asemakaavat) avulla.	Asemakaava/asemakaavamuutos.	Aika kaavoituksen aloittamisesta kaavan lainvoiman saamiseen, enintään 2 vuotta.
Varmistetaan riittävä kaavavalmius uusia asuntoja ja yritysten sijoittumista varten.	Asemakaava/asemakaavamuutos.	Uutta kaavoitettua rakennusoikeutta (m²/vuosi), tavoite vähintään 10 000 m² vahvistettua rakennusoikeutta vuodessa.
Vähennetään poikkeamislupien osuutta joustavilla, edellytyksiä luovilla ja mahdollistavilla kaavoilla.	Poikkeamisluvat.	7 poikkeamislupaa/vuosi.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	5,1	6,0	6,0
Määräaikaiset	0,5	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**5,6**	**6,0**	**6,0**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Uudet asemakaavat Paraisten keskustassa, kpl		3	3
Uutta kerrosalaa asumiseen ja liiketoimintaan, m²		10 000	10 000
Uudet kaavat Paraisten keskustan ulkopuolella, kpl		3	3
Euroa/asukas	-36	-47	-47

Rakennus- ja ympäristöpalvelut

Toiminta-alue

Rakennus- ja ympäristöpalvelujen vastuualueeseen sisältyvät rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun viranomaisasiat. Lisäksi huolehditaan muista tarvittavista tehtävistä hallintosäännön ja kaupungin strategian mukaisesti. Rakennus- ja ympäristöpalvelut toimii viranomaistyössään lupalautakunnan alaisuudessa. Lupalautakunta on myös kaupungin valvontaviranomainen.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta neuvoo, opastaa ja palvelee kaupunkilaisia ja rakentamisen ammattilaisia rakentamisasioissa. Rakennusvalvonnan viranomaistehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, rakennettua ympäristöä ja vaatimusten täyttymistä rakentamisessa käsittäen lupa-, valvonta- ja neuvontatehtävät. Tavoitteena on edistää laadukasta, elinkaareltaan pitkäikäistä ja energiatehokasta rakentamista.

Paraisten kaupungin rakennusvalvonta on asiakaslähtöinen, perinteistä rakennustekniikkaa arvostava ja nykyaikaa seuraava rakennusvalvonta, jolla on helposti lähestyttävä, teknisesti ammattitaitoinen henkilökunta. Toiminnassa keskitytään perustyöhön eli oikea-aikaiseen ja oikeanlaatuiseen neuvontaan laadukkaan rakentamisen ja ympäristön turvaamiseksi.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu vastaa kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen alaisesta viranomaistoiminnasta käsittäen lupa-, valvonta- ja neuvontatehtävät. Myös lausuntojen antaminen ympäristölainsäädännön mukaisissa asioissa on olennainen osa ympäristönsuojeluviranomaisen työtä. Ympäristönsuojelun tavoitteena on ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä edistää turvallisen ja terveellisen ympäristön toteuttamista osana kestävää kaupunkikehitystä.

Rakennus- ja ympäristöpalvelut	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	479 217	424 000	424 000	424 000	424 000	424 000	424 000	424 000
Toimintakulut	-1 348 246	-1 377 548	-1 220 175	-1 221 874	-1 221 874	-1 221 874	-1 243 401	-1 265 360
Toimintakate	**- 869 029**	**- 953 548**	**- 796 175**	**- 797 874**	**- 797 874**	**- 797 874**	**- 819 401**	**- 841 360**

Toiminta 2027

Toimintaympäristön muutosten vuoksi (lakiuudistukset ja henkilöstön vähentäminen) rakennusvalvonnassa keskitytään vuonna 2027 perustehtävään: neuvontaan, lupien käsittelemiseen ja valvontatehtävien hoitamiseen. Lisäksi osallistutaan kaupungin strategian mukaisesti toiminnan kehittämiseen.

Ympäristönsuojelumääräykset tulevat päivitettäväksi vuonna 2027. Henkilöstömäärä säilyy ennallaan. Osallistutaan ilmasto- ja ympäristöohjelman laadintaan ja seurantaan sekä muihin ajankohtaisiin hankkeisiin.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Tarjotaan nopeaa, sujuvaa ja asiakaslähtöistä viranomaispalvelua.	Kehitetään ja tehostetaan rakentamislupaprosessia selkeällä neuvonnalla, digitaalisilla palveluilla ja sujuvalla hakemusten käsittelyllä.	Niiden rakentamislupien osuus, jotka käsitellään ja myönnetään kolmen viikon kuluessa täydellisten asiakirjojen saapumisesta (90 %).
Edistetään pysyvää asumista asemakaava-alueiden ulkopuolella mahdollistamalla vapaa-ajanasuntojen muuttaminen asuinrakennuksiksi.	Edistetään vapaa-ajanasuntojen muuttamista pysyviksi asunnoiksi neuvonnalla ja soveltamalla kaavoitus- ja rakentamislainsäädäntöä tarkoituksenmukaisesti.	7 asuinrakennukseksi muutettua vapaa-ajanasuntoa (kpl/vuosi).
Vahvistetaan Paraisten vetovoimaa asuinpaikkakuntana.	Luodaan edellytykset asuntotuotannon ja tulomuuton lisääntymiselle aktiivisella kaavoituksella ja maankäytöllä.	50 valmistunutta tai käyttöön otettua asuntoa (kpl/vuosi).

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	12,4	13,5	12,5
Määräaikaiset	3,2	2,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**15,6**	**15,5**	**12,5**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Rakentamisluvat, kerrosneliöitä	15 799	20 000	20 000
Rakentamisluvat, asuntoja	28	40	50
Rakentamisluvat, vapaa-ajanasuntoja	23	40	30
Ympäristölupa- ja maa-ainesten ottamislupahakemuksia koskevien päätösten tai lausuntojen määrä	17	12	12
Valvontatarkastusten määrä	127	100	100
Euroa/asukas	-59	-65	-54

Maankäyttö

Toiminta-alue

Maankäyttöyksikölle kuuluvat maapolitiikka, kaupungin rakentamattomien maa- ja vesialueiden hallinnointi, paikkatietotoiminta, mittaustoiminta ja kiinteistönmuodostus.

Maankäyttö	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	579 571	532 000	532 000	570 000	570 000	570 000	570 000	570 000
Toimintakulut	-1 053 922	-1 073 230	- 971 608	- 947 059	- 947 059	- 947 059	- 963 501	- 980 268
Toimintakate	**- 474 351**	**- 541 230**	**- 439 608**	**- 377 059**	**- 377 059**	**- 377 059**	**- 393 501**	**- 410 268**
Suunnitelman mukaiset poistot	- 444	- 444	- 444	- 444	- 444	- 444	- 444	- 444

Toiminta 2027

Maankäytön toiminta tukee Paraisten kaupungin strategian Kasvua, joka näkyy ja tuntuu toteuttamista luomalla edellytyksiä asuntorakentamiselle, yritysinvestoinneille, palvelujen kehittämiselle ja kestävälle kehitykselle kaupungin kaikilla kunta-alueilla. Toiminta käsittää maapolitiikan, maanhankinnan, tontinluovutukset, maanvuokraustoiminnan sekä maa- ja vesialueiden kehittämisen.

Aktiivisella ja strategisella maapolitiikalla sekä kilpailukykyisellä tonttitarjonnalla luodaan edellytyksiä investoinneille, uusille työpaikoille ja monipuoliselle asumistarjonnalle. Maankäytöllä on keskeinen rooli kasvun mahdollistamisessa, kunnan vetovoiman vahvistamisessa ja edellytysten luomisessa pitkäjänteisesti kestävälle kehitykselle.

Kaupungin maapoliittisen ohjelman mukaisesti maanhankinta keskittyy strategisesti tärkeille alueille, erityisesti Paraisten keskustaan, Kirjalansaareen ja Nauvon keskustaan. Järjestelmällisellä maanhankinnalla varmistetaan pitkän aikavälin mahdollisuudet asumisen, elinkeinoelämän, palvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen kunnan tarpeiden mukaisesti. Strategisen maanhankinnan rinnalla kehitetään yhteistyötä yksityisten maanomistajien ja muiden toimijoiden kanssa tarkoituksenmukaisen ja kestävän yhdyskuntakehityksen mahdollistamiseksi.

Kaupungilla on tarjolla monipuolisesti tontteja asumis- ja yrityskäyttöön usealla kunta-alueella. Riittävä ja houkutteleva tonttitarjonta on tärkeä edellytys kysyntään vastaamiselle, investointien edistämiselle ja koko kunnan tasapainoisen kehityksen tukemiselle.

Palvelujen digitalisointia jatketaan ja kehitetään. Sähköiset tonttivaraukset on otettu käyttöön kaikkien tonttien osalta, mikä yksinkertaistaa asiakasprosesseja, parantaa saavutettavuutta ja lisää toiminnan tehokkuutta.

Vuonna 2027 yksikkö jatkaa digitaalisten palvelujen ja toimintaprosessien kehittämistä tarjotakseen selkeitä, saavutettavia ja asiakaslähtöisiä palveluja. Ilmakuva-aineistoa hankitaan vuonna 2027 yhteistyössä Turun seudun kanssa kaupungin karttatiedon ja paikkatiedon laadun parantamiseksi. Korkean resoluution aineisto tukee kaavoitusta, viranomaistoimintaa ja digitaalista kehitystä sekä lisää Paraisten näkyvyyttä, koska aineisto julkaistaan Turun seudun karttapalvelussa.

Tavoitteena on aktiivisella maapoliittisella toiminnalla, strategisella maanhankinnalla ja tehokkailla palveluilla luoda hyvät edellytykset kestävälle kasvulle ja kehitykselle kaupungin strategian Kasvua, joka näkyy ja tuntuu mukaisesti.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Väestön osuus 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakaupoista.	Ohjataan uutta asuntotuotantoa ja tiivistämistä alueille, joilla on hyvä päivittäisten palvelujen saatavuus, sekä varmistetaan, että asemakaavoitus tukee lähipalvelujen saavutettavuutta.	45 %.
Väestön ja työpaikkojen osuus kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeillä.	Priorisoidaan kaavoitus, maankäyttö ja liikenneratkaisut, jotka lisäävät asukkaiden ja työpaikkojen osuutta kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeillä.	Väestö 60 %. Työpaikat 65 %.
Uusien asuinrakennusten kerrosala YKR-vyöhykkeillä.	Kaavoitetaan ja mahdollistetaan asuntojen rakentaminen olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen.	10 000 m² kerrosalaa vuodessa.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	12,0	10,9	8,9
Määräaikaiset	0,4	0,3	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**12,4**	**11,1**	**8,9**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Luovutetut pientalo-, rivitalo- ja kerrostalotontit	5	15	10
Rakennuspaikkojen paalutukset ja sijaintikatselmukset	70+334	50+125	50+125
Tonttijaot	7	5	5
Euroa/asukas	-32	-37	-26

Vesihuolto

Toiminta-alue

Vesihuoltolaitoksella on toimintaa Paraisten, Nauvon, Korppoon ja Houtskarin kunta-alueilla ja kullakin toiminta-alueella on omat vesilaitokset ja jätevedenpuhdistamot sekä putkiverkostot. Paraisten kunta-alueella talousveden toimittaa Turun Seudun Vesi Oy.

Vesihuolto	Tilinpäätös 2025	Muutettu TA 2026	Raami 2027	Lautakunta 2027	Kaupunginjohtaja 2027	Kaupunginhallitus 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Toimintatuotot	4 232 312	4 142 050	4 111 650	4 160 150	4 160 150	4 160 150	4 160 150	4 160 150
Toimintakulut	-3 177 922	-2 913 732	-2 771 382	-2 764 171	-2 764 171	-2 764 171	-2 818 566	-2 874 051
Toimintakate	**1 054 391**	**1 228 318**	**1 340 268**	**1 395 979**	**1 395 979**	**1 395 979**	**1 341 584**	**1 286 099**
Suunnitelman mukaiset poistot	- 921 884	- 956 047	- 956 047	- 956 047	- 956 047	- 956 047	- 946 047	- 936 047

Toiminta 2027

Toiminta perustuu vesihuoltolain säännöksiin. Lain tavoitteena on varmistaa, että vesihuoltoa tarjotaan kohtuullisin kustannuksin ja että käytettävissä on riittävästi puhdasta ja terveellistä talousvettä sekä terveyttä ja ympäristöä suojeleva tehokas viemäröinti. Vesihuoltolaitos vastaa näiden palvelujen tuottamisesta alueellaan yhdyskunnan tarpeita ja kehitystä vastaavalla tavalla.

Vesihuoltolaitos tarjoaa asiakkailleen vesi- ja jätevesipalveluja toiminta-alueilla, jotka sijaitsevat Paraisten, Nauvon, Korppoon ja Houtskarin kunta-alueilla.

Vesihuoltolaitos laajentaa vesijohto- ja viemäriverkostoa kehittyvillä alueilla, joihin kuuluvat Vapparintien ja Pohjois-Keskustan alueet. Paraisten kunta-alueella jatketaan vesijohto- ja viemäriverkoston saneerausta vuotojen vähentämiseksi vesijohtoverkostosta ja viemäriverkostoon sekä toimintavarmuuden varmistamiseksi. Vuoden 2027 aikana laaditaan omaisuudenhallintasuunnitelma. Omaisuudenhallintasuunnitelman tarkoituksena on vesihuoltolain mukaan varmistaa, että laitos kykenee huolehtimaan vesihuollosta ja vastaamaan vesihuollon toimintavarmuudesta niin, että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden ulkopuolella asumisessa syntyvää lietettä otetaan vastaan ja käsitellään Paraisten ja Korppoon jätevedenpuhdistamoissa. Jäteyhtiö Lounais-Suomen Jätehuolto Oy vastaa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden ulkopuolella asumisessa syntyvän lietteen kuljetuksista. Lietekuljetukset siirtyvät vuoden 2027 aikana kunnan järjestämiksi koko Paraisten kaupungin alueella.

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Mahdollistetaan kestävä kasvu toimintavarman ja kunnossa pidettävän vesijohto- ja viemäriverkoston avulla.	Kunnossapidetään vesijohto- ja viemäriverkostoa ja varmistetaan sen toimintavarmuus omaisuudenhallintasuunnitelman mukaisesti.	Uusittua ja kunnossa pidettyä vesijohto- ja viemäriverkostoa (100 m/vuosi).
Luodaan edellytykset väestönkasvulle, asuntorakentamiselle ja elinkeinoelämän kehitykselle rakentamalla uusia vesi- ja viemäriliittymiä.	Suunnitellaan ja toteutetaan vesi- ja viemäri-investointeja yhdessä asemakaavoituksen ja tonttituotannon kanssa asuntorakentamisen kapasiteetin ja elinkeinoelämän kehityksen varmistamiseksi.	10 uutta liittymää vuonna 2027 (kpl/vuosi).
Kehitetään vesi- ja viemäri-infrastruktuurin rakentamisen kustannustehokkuutta.	Priorisoidaan vesi- ja viemäri-infrastruktuurin rakentaminen alueilla, joiden liittymispotentiaali on suurin ja kustannustehokkuus paras.	Uusien liittymien määrä rakennettua verkostometriä kohden. 20,7 asiakasta/km.

Henkilötyövuodet	TP2025	TA2026	TA2027
Vakituiset	12,8	12,5	10,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	**12,8**	**12,5**	**10,0**

Tunnusluku	2025	TA2026	TA2027
Vesijohtoverkosto, km		142	142
Viemäriverkosto, km		140	140
Vesilaitokset, määrä		6	6
Jätevedenpuhdistamot, määrä		4	4
Toiminta-alueet, hyväksytyt		Paraisten keskusta, Ersby, Nauvon keskusta, Korppoon keskusta	Paraisten keskusta, Ersby, Nauvon keskusta, Korppoon keskusta
Asiakasmäärä, kiinteistöjä		2 920	2 920
Liittymätiheys, asiakkaita/km		20,7	20,7
Euroa/asukas	72	83	95

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLTO
TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

	Tilinpäätös 2025	Muutettu talousarvio 2026	Talousarvio 2027
Liikevaihto	2 921 031	2 918 450	2 937 550
Liiketoiminnan muut tuotot	1 311 281	1 223 600	1 222 600
Aineet ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-749 098	-752 600	-702 700
Palvelujen ostot	-951 016	-729 032	-743 921
Muut toimintakulut	-545 175	-560 374	-585 774
Aineet ja palvelut	-2 245 289	-2 042 006	-2 032 395
Henkilöstökulut	-932 633	-871 726	-731 776
Poistot			
Suunnitelman mukaiset poistot	-921 884	-956 047	-956 047
Poistot	-921 884	-956 047	-956 047
LIIKEVOITTO	**132 506**	**272 271**	**439 932**
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muille maksetut korkokulut	-82 386	-120 000	-100 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-82 386	-120 000	-100 000
Poistoerojen lisäys/vähennys	-182 414	-277 140	-280 849
Varausten lisäys/vähennys	188 906	300 000	300 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**56 613**	**175 131**	**359 083**

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON TASE

	Tilinpäätös 2025	Muutettu talousarvio 2026	Talousarvio 2027
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
AINEELLISET HYÖDYKKEET	**14 019 296**	**14 727 498**	**14 121 451**
Maa- ja vesialueet	188 749	165 289	188 749
Rakennukset	2 494 512	1 371 609	1 151 645
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 113 020	13 024 102	12 650 393
Koneet ja kalusto	19 476	66 498	54 124
Keskeneräiset hankkeet	1 203 540	100 000	76 540
VAIHTO-OMAISUUS			
LYHYTAIKAISET SAAMISET	**890 617**	**865 000**	**865 000**
Myyntisaamiset	884 862	850 000	850 000
Siirtosaamiset	5 755	15 000	15 000
VASTAAVAA	**14 909 913**	**15 592 498**	**14 986 451**
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	**9 886 288**	**10 061 419**	**10 420 502**
Jäänöspääoma	11 082 786	11 082 786	11 082 786
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 253 111	-1 196 498	-1 021 367
Tilikauden yli- / alijäämä	56 613	175 131	359 083
POISTOERO	**224 986**	**502 126**	**782 975**
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	**711 094**	**411 094**	**111 094**
VIERAS PÄÄOMA			
PITKÄAIKAINEN	**3 698 697**	**3 777 858**	**3 146 879**
Pitkäaikainen laina (sisäinen täsmäytyserä)	3 626 054	3 705 215	3 074 236
Liittymismaksut	72 643	72 643	72 643
LYHYTAIKAINEN	**388 847**	**840 000**	**525 000**
Ostovelat	269 355	700 000	400 000
Siirtovelat	119 492	140 000	125 000
VASTATTAVAA	**14 909 913**	**15 592 498**	**14 986 451**

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON RAHOITUSLASKELMA

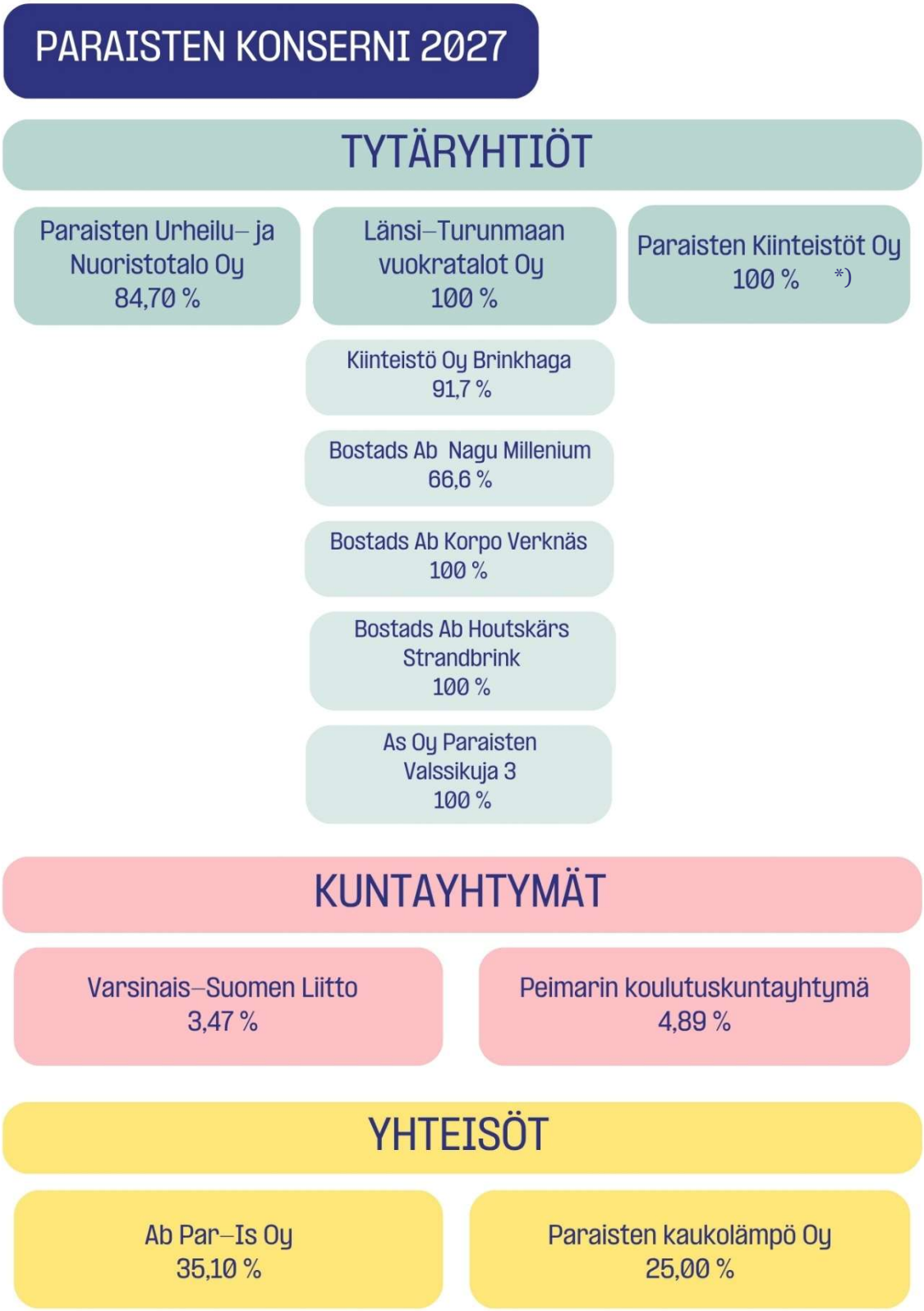
	Tilinpäätös 2025	Muutettu talousarvio 2026	Talousarvio 2027
Tulorahoitus			
Liikeylijäämä (-alijäämä)	132 506	272 271	439 932
Poistot ja arvonalentumiset	921 884	956 047	956 047
Rahoitustuotot ja -kulut	-82 386	-120 000	-100 000
	972 005	1 108 318	1 295 979
Investoinnit			
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 964 714	-550 000	-350 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0
	-1 964 714	-550 000	-350 000
Tulorahoitus ja investoinnit, netto	**-992 709**	**558 318**	**945 979**
Rahoitustoiminta			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 471 776	-703 318	-630 979
	1 471 776	-703 318	-630 979
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Lyhytaikaisten saamisten muutos	8 382	-65 000	0
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-487 448	210 000	-315 000
	-479 066	145 000	-315 000
Rahoitustoiminta netto	**992 709**	**-558 318**	**-945 979**

INVESTOINTIEN TALOUSARVIO

		Kustannus-arvio	Talousarvio 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
Investoinnit					
110	**Maa- ja vesialueet**				
7200	**Maa- ja vesialueiden osto**				
Menot		**-750 000**	**-250 000**	**-250 000**	**-250 000**
	Strategisten maa-alueiden hankinta strategisten Mereltä merelle, Sillalta sillalle, Satamasta satamaan ja Saarelta saarelle -kehittämishankkeiden tuleviin kehittämis- ja kaavoitustarpeisiin.				
7201	**Maa- ja vesialueiden myynti**				
Tulot		**100 000**	**100 000**	**100 000**	**100 000**
110	**Maa- ja vesialueet yhteensä**				
Menot		**-750 000**	**-250 000**	**-250 000**	**-250 000**
Tulot		**100 000**	**100 000**	**100 000**	**100 000**
Netto		**-650 000**	**-150 000**	**-150 000**	**-150 000**
111	**Rakennukset**				
5323	**Malms skola**				
Menot		**-13 450 000**	**-5 750 000**	**0**	**0**
Tulot		**226 000**	**-0**	**0**	**0**
Netto		**-13 224 000**	**-5 750 000**	**0**	**0**
	Malms skolan peruskorjaus toteutetaan kolmessa vaiheessa siten, että hanke käynnistyi vuonna 2024 ja päättyy vuonna 2027 kaupunginhallituksen 2.3.2026 §:ssä 47 tekemän päätöksen mukaisesti. Vaihe 1 käsitti E-osan peruskorjauksen, joka valmistui keväällä–kesällä 2025 ja otettiin käyttöön lukuvuoden 2025–2026 alkaessa. Vaihe 2, joka käsittää D-osan sekä piha- ja kuivatustyöt, saatiin päätökseen keväällä-kesällä 2026 ja tilat otettiin käyttöön syksyllä 2026. Vaihe 3, joka käsittää A-, B-, C-, F- ja G-osien korjauksen sekä piha-alueen, on käynnistynyt vuonna 2026 ja se valmistuu vuoden 2027 aikana.				
111	**Rakennukset yhteensä**				
Menot		**-13 450 000**	**-5 750 000**	**0**	**0**
Tulot		**226 000**	**-0**	**0**	**0**
Netto		**-13 224 000**	**-5 750 000**	**0**	**0**
113	**Kiinteät rakenteet ja laitteet**				
7400	**Paraisten satama (Kalkholmen)**				
Menot		**-1 200 000**	**-1 200 000**	**0**	**0**
	Kalkholmenin sataman saneeraus ja laajennus. Hankkeeseen sisältyy olemassa olevien satama- ja laiturirakenteiden saneeraus ja kaksi uutta raskasponttonilaituria. Hanke on 1. vaihe Kalkholmenin alueen kehittämisessä osana Mereltä merelle -kasvuhanketta. Hankevaihe 1 käynnistyy syksyllä 2026 ja sen on tarkoitus valmistua keväällä 2027.				
Tulot		**400 000**	**400 000**	**0**	**0**
Netto		**-800 000**	**-800 000**	**0**	**0**
7408	**Hulevesijohtojen saneeraus**				
Menot		**-150 000**	**-50 000**	**-50 000**	**-50 000**
	Olemassa olevan hulevesijärjestelmän laajennus ja saneeraus viemärijärjestelmän hulevesivuotojen vähentämiseksi ja hulevesijärjestelmän toimintavarmuuden parantamiseksi. Investointivarat Paraisten Kaukolämpö Oy:n myynnistä.				

		Kustannus-arvio	Talousarvio 2027	Suunnitelma 2028	Suunnitelma 2029
7478	**Vapparintie (liikekortteli), kadut ja yleiset alueet**				
Menot		**-1 500 000**	**-900 000**	**0**	**0**
	Vapparintie 4:n asemakaavan toteuttaminen. Asemakaava hyväksyttiin 22.9.2025. Hankkeeseen sisältyy liikennejärjestelyjä eli kiertoliittymän, jalankulku- ja pyöräilyväylien sekä vesi-, viemäri- ja hulevesijärjestelmien rakentaminen. Katusuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2026 ja hankkeen hankinta toteutetaan lokakuussa 2026. Hanke toteutetaan vuosina 2026–2027.				
7480	**Paloaseman kortteli, kadut, yleiset alueet ja vesi- ja viemärijärjestelmä**				
Menot		**-800 000**	**-200 000**	**0**	**0**
	Valtuuston 22.9.2025 hyväksymän Pohjois-Keskustan asemakaavan toteuttaminen. Hankkeeseen sisältyy yleisen kadun, jalankulku- ja pyöräilyväylien sekä vesi-, viemäri- ja hulevesijärjestelmien rakentaminen. Katusuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2026 ja hankkeen hankinta toteutettiin keväällä 2026. Hanke toteutetaan vuosina 2026–2027.				
7701	**Vesi- ja viemärijohtojen saneeraus**				
Menot		**-750 000**	**-250 000**	**-250 000**	**-250 000**
	Olemassa olevan vesi- ja viemäriverkoston saneeraus vuotojen vähentämiseksi ja toimintavarmuuden parantamiseksi. Investointivarat Paraisten Kaukolämpö Oy:n myynnistä.				
113	**Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä**				
Menot		**-4 400 000**	**-2 600 000**	**-300 000**	**-300 000**
Tulot		**400 000**	**400 000**	**0**	**0**
Netto		**-4 000 000**	**-2 200 000**	**-300 000**	**-300 000**
116	**Koneet ja kalusto**				
5352	**Malms skolan kalusto**				
Menot		**-335 000**	**-75 000**	**0**	**0**
116	**Koneet ja kalusto yhteensä**				
Menot		**-335 000**	**-75 000**	**0**	**0**
Tulot		**0**	**0**	**0**	**0**
Netto		**-335 000**	**-75 000**	**0**	**0**
Investoinnit yhteensä					
Menot		**-18 935 000**	**-8 675 000**	**-550 000**	**-550 000**
Tulot		**726 000**	**500 000**	**100 000**	**100 000**
Netto		**-18 209 000**	**-8 175 000**	**-450 000**	**-450 000**

PARAISTEN KAUPUNGIN KONSERNI

*) perustettu syksyllä 2026 ja kuuluu siten konserniin vuonna 2027

Paraisten Urheilu- ja Nuorisotalo Oy

PUNT Oy (Paraisten Urheilu- ja Nuorisotalo Oy) hallinnoi, kehittää ja vuokraa monipuolisia tiloja liikuntaa, kulttuuria, nuorisotoimintaa ja kokouksia varten Paraisilla. Yhtiö vastaa liikuntahallin, kulttuurisalin, nuorisotilan ja kokoustiloja käsittävän PUNT-kompleksin ylläpidosta ja tarjoaa tiloja seuroille ja yhdistyksille, kouluille, yrityksille, yksityishenkilöille ja eri tapahtumanjärjestäjille.

Toiminta 2027

Vuonna 2027 tavoitteena on varmistaa PUNT:n tilojen korkea palvelutaso, hyvä saavutettavuus ja tehokas käyttö. Toiminta tukee kuntalaisten ja seurojen ja yhdistysten mahdollisuuksia liikuntaan, kulttuurielämyksiin, osallisuuteen ja mielekkääseen vapaa-aikaan sekä luo houkuttelevia edellytyksiä alueellisille tapahtumille ja eri toimijoiden väliselle yhteistyölle.

PUNT Oy edistää kestävää taloutta, pitkäjänteistä kiinteistönhuoltoa sekä toiminnan jatkuvaa kehittämistä yhteistyössä Paraisten kaupungin, seurojen ja yhdistysten ja muiden käyttäjien kanssa. Painopisteenä on tilojen käyttöasteen nostaminen, PUNT:n roolin vahvistaminen kohtaamispaikkana sekä edellytysten luominen aktiiviselle ja elinvoimaiselle yhteisölle.

Hallitus

Mariella Ramstedt (puheenjohtaja), Stefan Lindström, Maj Björk, Jan Eriksson, Yngve Sjöblom, Egon Nordström

Henkilöstömäärä

1 henkilö, jonka työaika on 20 prosenttia

Tuloslaskelma	Toteuma 2025	TA2026	TA2027
Liikevaihto	264 675,48	335 000	340 000
Liiketoiminnan muut tuotot	45 237	45 000	42 750
Kulut (materiaali- ja henkilöstökulut)	230 710	28 000	29 000
Poistot	174 870	170 000	160 000
Liiketoiminnan muut kulut	0	228 000	230 000
Liikevoitto/-tappio	-113 479	-92 000	-85 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-59 720	-121 000	-115 000
Tilinpäätössiirrot ja tuloverot			

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Ylläpidetään foorumeita, joilla seurat ja yhdistykset voivat antaa palautetta hallien kunnosta, vuorojen jakamisesta ja palveluista.	Säännölliset kokoukset/tapaamiset seurojen ja yhdistysten edustajien kanssa.	Seurojen ja yhdistysten kanssa pidettävien kokousten määrä vuodessa.
Parannetaan hallien ylläpidon energiatehokkuutta automatiikan, led-valaistuksen, energian talteenoton ja muiden teknisten ratkaisujen avulla.	Selvitetään erilaisia energiansäästövaihtoehtoja.	Toteutettujen toimenpiteiden määrä.
Hallivuorojen jakaminen tasapuolisesti eri-ikäisille ja eri lajeille niin, että se optimoi hallien käyttöasteen ja varmistaa kestävän talouden pitkällä aikavälillä.	Laaditaan läpinäkyvät varaussäännöt, jotka varmistavat hallivuorojen tasapuolisen jakamisen.	Varattavissa olevien tuntien käyttöaste prosentteina huippusesongin aikana.

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Hallit tai osia niistä joudutaan sulkemaan teknisten ongelmien vuoksi.	Tekniset häiriöt, kuten tulipalo, vesivuoto, sähkönjakelun häiriöt jne.	Kiinteistöjen säännöllinen kunnossapito, kunnossapitosuunnitelma.	Suuri
Hallien käyttäjämäärä vähenee.	Ikäluokkien pieneneminen, liikuntaa harrastavien lasten määrän väheneminen yhdistettynä yhteiskunnan haastavaan taloustilanteeseen.	Vuokratason pitäminen seuroille ja yhdistyksille kohtuullisena ja valmius tarjota halliaikoja uusille seuroille ja yhdistyksille (uusille asiakkaille).	Vähäinen

Tunnusluku	Toteuma 2025	TA2026	TA2027
Omavaraisuusaste, %	66,4	65,0	64,0
Investoinnit, €	0	0	0
Suhteellinen velkaantuneisuusaste, %	534,2	403,0	370,0
Yhtiökohtainen tunnusluku: Kävijämäärä	94 000	95 000	97 000

Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy

Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy on Paraisten kaupungin kokonaan omistama asuntoyhtiö, jonka tehtävänä on tarjota vuokra-asuntoja koko Paraisten kaupungin alueella – Paraisilla, Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa ja Iniössä. Yhtiö edistää osaltaan kaupungin elinvoimaa mahdollistamalla niin nykyisille kuin uusille asukkaille turvallisen ja toimivan asumisen erilaisissa elämäntilanteissa.

Yhtiön kiinteistökanta sijaitsee maantieteellisesti hajallaan ja on suurelta osin iäkästä, minkä myötä sekä teknisen että taloudellisen kehittämisen tarve on merkittävä. Tulevina vuosina painopisteenä on asuntokannan sovittaminen todelliseen kysyntään, vajaakäyttöasteen pienentäminen, kiinteistöjen laadun ja energiatehokkuuden kehittäminen sekä yhtiön talouden vahvistaminen.

Keskeinen osa kehittämistyötä on asuntotarjonnan uudistaminen suorittamalla kohdennettuja peruskorjauksia, myymällä kohteita, jotka eivät enää ole tarkoituksenmukaisia, sekä toteuttamalla uudistuotantoa alueilla, joilla on kysyntää nykyaikaisille vuokra-asunnoille. Samanaikaisesti kehitetään yhtiön hallintoa, digitaalisia palveluja, vuokrausprosesseja ja asiakasviestintää.

Yhtiön toimintaa kehitetään Paraisten kaupungin strategian ja koko saariston vetovoiman ja elinvoiman vahvistamistavoitteen mukaisesti. Tavoitteena on taloudellisesti kestävä, nykyaikainen ja asiakaslähtöinen asuntoyhtiö, joka voi tarjota houkuttelevia koteja mereltä merelle.

Toiminta 2027

Vuonna 2027 Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy jatkaa yhtiön talouden, kiinteistökannan ja toimintamallien kehittämistä vastaamaan paremmin vuokra-asuntojen kysyntään koko Paraisten kaupungin alueella.

Painopisteenä on vajaakäyttöasteen pienentäminen ja kiinteistöjen taloudellisen kantokyvyn parantaminen. Asuntokantaa tutkitaan jatkuvasti ja vähemmän tarkoituksenmukaisia tai taloudeltaan heikkoja kohteita voidaan myydä, kun taas resursseja kohdennetaan kiinteistöihin ja alueille, joilla on kysyntää pitkällä aikavälillä.

Samaan aikaan yhtiö jatkaa asuntotarjontansa kehittämistä ja uudistamista. Suunniteltuja investointeja ja uudistuotantoa viedään eteenpäin kysynnän, taloudellisten edellytysten ja kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti. Erityisesti painotetaan nykyaikaisia, energiatehokkaita ja houkuttelevia asuntoja, jotka tukevat tulomuuttoa ja mahdollisuutta jäädä asumaan saaristoon.

Vuoden aikana jatketaan myös hallinnon ja kiinteistöjen hallinnoinnin tehostamista. Digitaalisia palveluja, vuokrausprosesseja, sopimuksia, asiakasviestintää ja markkinointia kehitetään, jotta toiminnasta saadaan sujuvampaa ja asiakaslähtöisempää.

Yhtiön profiilia ja brändiä kehitetään edelleen tiiviissä yhteydessä Paraisten kaupungin strategiaan ja kaupungin saaristoidentiteettiin. Tavoitteena on, että Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy:stä kehittyy vähitellen taloudellisesti kestävä, nykyaikainen ja houkutteleva asuntoyhtiö, joka tarjoaa toimivaa vuokra-asumista mereltä merelle.

Hallitus

Puheenjohtaja Peter Karlsson

Varapuheenjohtaja Staffan Åberg

Jäsen Alice Björklöf

Jäsen Christel Gripenberg-Lerche

Jäsen Petri Abrahamsson

Henkilöstömäärä

Toimitusjohtaja 0,2 kpl

Tuloslaskelma	Toteuma 2025	TA2026	TA2027
Liikevaihto	662 536	714 255	714 225
Liiketoiminnan muut tuotot			
Kulut (materiaali- ja henkilöstökulut)	543 073	612 000	612 000
Poistot	120 091	69 225	69 225
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto/-tappio	-628	33 000	5 331
Rahoitustuotot ja -kulut	27 025	33 000	-33 000
Tilinpäätössiirrot ja tuloverot			0

Strateginen tavoite	Toimenpide	Mittari
Taloudellisesti kestävä ja tehokas kiinteistösalkku.	Aktiivinen työ vuokrausasteen nostamiseksi ja tyhjien asuntojen määrän vähentämiseksi. Kiinteistökannan kannattavuutta ja tulevia tarpeita arvioidaan jatkuvasti. Kohteet, jotka eivät ole taloudellisesti tai strategisesti tarkoituksenmukaisia, myydään tai niille etsitään uusi käyttötarkoitus. Kustannukset, vuokrat ja kunnossapito priorisoidaan kiinteistöjen pitkän aikavälin kantokyvyn perusteella.	Vuokrausaste/tyhjäkäyttöaste ja niiden kehitys vuoden aikana. Myytyjen tai uudelleenjärjesteltyjen kohteiden määrä. Kiinteistöjen käyttötulos ja yhtiön taloudellinen tulos suhteessa talousarvioon.
Uudistetaan asuntokantaa ja tarjotaan houkuttelevia asuntoja siellä, missä on kysyntää.	Toteutetaan strategisesti priorisoitavia investointeja ja peruskorjauksia. Vastaperustettu tytäryhtiö Paraisten Valssikuja 3 toteuttaa vuonna 2027 uuden, 37 huoneistoa käsittävän kerrostalon rakentamisen Paraisten keskustaan. Samaan aikaan selvitetään ja suunnitellaan tulevia asuntoratkaisuja kaupungin muihin osiin ja saaristoon todellisen kysynnän perusteella.	Valssikuja 3 -hanke etenee vahvistetun aikataulun ja talousarvion mukaisesti. Rakenteilla olevien uusien asuntojen määrä: 37. Investointi- ja peruskorjaushankkeet toteutetaan hyväksytyn investointisuunnitelman mukaisesti.
Koko Paraisten alueen nykyaikainen, asiakaslähtöinen ja houkutteleva asuntoyhtiö.	Kehitetään digitaalisia palveluja, vuokrausprosesseja, sopimuksia, asiakasviestintää ja markkinointia. Uudistetaan yhtiön profiilia ja brändiä tukemaan selvemmin Paraisten kaupungin strategiaa ja kaupungin saaristoidentiteettiä. Parannetaan vapaita asuntoja koskevan informaation saavutettavuutta ja helpotetaan ja sujuvoitetaan yhtiön vuokralaiseksi pääsemistä ja vuokralaisena olemista.	Niiden keskeisten vuokraus- ja asiakasprosessien osuus, jotka voidaan hoitaa digitaalisesti. Vapaiden asuntojen määrä / kiinnostus vapaita asuntoja kohtaan ja aika asunnon vapautumisesta uuden vuokrasopimuksen tekemiseen. Yhtiön viestinnän ja profiilin uudistus toteutettu vuoden 2027 aikana.

Olennainen riski	Syy	Toimenpide	Merkitys
Korkea tyhjäkäyttöaste ja riittämätön taloudellinen kantokyky.	Vuokra-asuntojen kysyntä vaihtelee kunta-alueittain. Kiinteistökanta sijaitsee maantieteellisesti hajallaan, ja osa asunnoista ei enää vastaa nykypäivän kysyntää tai laatuvaatimuksia. Tyhjien asuntojen myötä vuokratuotot jäävät saamatta samaan aikaan kun kiinteät kustannukset pysyvät samoina.	Aktiivinen vuokraus ja markkinointi, jatkuva tyhjäkäyttöasteen seuranta sekä hinnoittelun ja vuokrausprosessien kehittäminen. Kiinteistökanta sovitetaan kysyntään suorittamalla peruskorjauksia, muuttamalla käyttötarkoitusta tai myymällä taloudeltaan heikkoja ja strategisesti vähemmän tarkoituksenmukaisia kohteita.	Suuri
Ikääntyvä kiinteistökanta ja kasvava korjaustarve.	Merkittävä osa yhtiön kiinteistöistä on iäkkäitä ja niissä on kertynyttä kunnossapito- ja peruskorjaustarvetta. Odottamattomat vahingot ja energian, materiaalien ja urakoiden kustannusten nousu voivat lisätä kustannuspainetta entisestään.	Kiinteistöjen teknisen kunnon järjestelmällinen kartoitus ja pitkäjänteinen kunnossapidon ja investointien suunnittelu. Toimenpiteet priorisoidaan teknisen tarpeen, talouden ja kiinteistön pitkän aikavälin strategisen merkityksen mukaan. Ennaltaehkäisevällä kunnossapidolla vähennetään hintavien akuuttien korjausten riskiä.	Suuri
Uudistuotantoon ja investointeihin liittyvät taloudelliset ja toteutukselliset riskit.	Yhtiöllä on menossa merkittävien investointien ajanjakso. Tytäryhtiö Paraisten Valssikuja 3 rakentaa vuonna 2027 uuden, 37 huoneistoa käsittävän kerrostalon. Rakennuskustannukset, korkotaso, rahoitus, urakoitsijariskit, viivästykset ja tuleva vuokrausaste voivat vaikuttaa hankkeen kannattavuuteen.	Tarkka taloudellinen ohjaus ja hankkeen kustannusten, rahoituksen ja aikataulun jatkuva seuranta. Aktiivinen urakka- ja rakennusprosessin riskienhallinta sekä markkinoinnin ja vuokrauksen suunnittelu hyvissä ajoin ennen valmistumista. Investoinnit toteutetaan arvioidun pitkän aikavälin kysynnän ja taloudellisen kantokyvyn perusteella.	Suuri

Tunnusluku	Toteuma 2025	TA2026	TA2027
Omavaraisuusaste, %	75	75	75
Investoinnit, €	0	0	0
Suhteellinen velkaantuneisuusaste, %	166	166	166
Yhtiökohtainen tunnusluku: Omavaraisuusaste	75	75	75